

Møte tirsdag den 18. mai kl. 12

President: Inge Lønning

Dagsorden (83):

1. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forsyningssikkerheten for strøm mv.
(Innst. S. nr. 181 (2003-2004), jf. St.meld. nr. 18 (2003-2004))
2. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Ingvild Vaggen Malvik, Hallgeir H. Langeland og Siri Hall Arnøy om tiltak for å øke bruken av turbiner i lokale vannverk for å utnytte energien til kraftproduksjon
(Innst. S. nr. 182 (2003-2004), jf. Dokument nr. 8:44 (2003-2004))
3. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Karin Andersen, Ingvild Vaggen Malvik, Kjetil Bjørklund og Heidi Sørensen om tiltak for 4 000 nye arbeidsplasser gjennom økt satsing på bioenergi
(Innst. S. nr. 183 (2003-2004), jf. Dokument nr. 8:46 (2003-2004))
4. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Ingvild Vaggen Malvik, Inger S. Enger og Hallgeir H. Langeland om å bedre forsyningssikkerheten gjennom mer samfunnsøkonomisk optimal tørrårssikring ved å endre strukturen i forbrukermarkedet for elektrisitet og disponeringen av flerårsmagasiner
(Innst. S. nr. 185 (2003-2004), jf. Dokument nr. 8:65 (2003-2004))
5. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Ingvild Vaggen Malvik, Hallgeir H. Langeland, Kjetil Bjørklund og Karin Andersen om en revisjon av energiloven for å inkludere miljøformål i energiloven, få bedre styring med svingningene i energiprisen og å få kontroll over de bredere strukturendringene som liberaliseringen har utløst
(Innst. S. nr. 184 (2003-2004), jf. Dokument nr. 8:73 (2002-2003))
6. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om bruksrettskonsesjon for vassfalla i Skogfoss og Melkefoss i Pasvikvassdraget
(Innst. S. nr. 186 (2003-2004), jf. St.prp. nr. 46 (2003-2004))
7. Innstilling fra næringskomiteen om norsk sjøpatte-dyrpolitikk
(Innst. S. nr. 180 (2003-2004), jf. St.meld. nr. 27 (2003-2004))
8. Innstilling fra næringskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Åsa Elvik, Bjørn Jacobsen, Hallgeir H. Langeland og Geir-Ketil Hansen om å sette i gang ytterligere tiltak mot økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet i fiskerinæringa
(Innst. S. nr. 178 (2003-2004), jf. Dokument nr. 8:35 (2003-2004))

9. Interpellasjon fra representanten Olav Akselsen til fiskeriministeren:

«Fleire ulukker i seinare tid, mellom anna det tragiske «Rocknes»-forliset, syner kor viktig det er å ha eit godt og velfungerande oljevern langs heile kysten. Ved havari er det avgjerande for naturen og dyrelivet at oljevernet fungerer slik at miljøskadane vert minst mogleg. Auken i oljetrafikken frå Russland forsterkar problemet ytterlegare. Det må til ei kvar tid vera tilstrekkeleg med utstyr tilgjengeleg, og utstyret må takast i bruk tidnok når ulukka er eit faktum.

Kva vil statsråden gjera for å sikra at styresmakterne har nok tilgjengeleg utstyr og god nok beredskap og kontroll, slik at det er eit operativt oljevern langs heile kysten?»

10. Referat

*Minnetale over tidligere stortingsrepresentant
Thorbjørn Kultorp*

Presidenten: Ærede medrepresentanter!

Det var med sorg vi mottok budskapet om at tidligere stortingsrepresentant for Arbeiderpartiet Thorbjørn Kultorp er gått bort, 74 år gammel.

Thorbjørn Kultorp ble født i Skjeberg i Østfold. Han utdannet seg innenfor landbrukssektoren, men hans arbeidsplass skulle bli A/S Borregaard, først som anleggsarbeider, senere som tekstilarbeider. På Borregaard engasjerte Thorbjørn Kultorp seg tidlig i fagforeningsarbeid, og han satt bl.a. i flere år som leder av Borregaard tekstilarbeiderforening. Veien fra fagforeningsarbeid over til partipolitikken var kort – først til kommunepolitikken i Skjeberg kommune som medlem av kommunestyret, senere som varaordfører, før fylkespolitikken fanget ham. Her var han bl.a. mangeårig leder av fylkesskolestyret i Østfold.

I 1966 begynte Kultorp å arbeide som studieinstruktør i Arbeidernes Opplysningsforbund. Han var levende opptatt av folkeopplysning og av at både voksne og ungdom skulle få utdanning og kunnskaper. Han var opptatt av utdanningens betydning både for det enkelte mennesket og for samfunnet som helhet.

Thorbjørn Kultorp ble valgt inn på Stortinget som representant for Østfold Arbeiderparti i 1969. Her hadde han sete i tre perioder. I hele sin virketid på Stortinget var han medlem av og nestleder av kirke- og undervisningskomiteen. Her fikk Kultorp i praktisk politikk videreført sitt engasjement for at alle skulle få like muligheter til utdanning. Jeg er så heldig å ha hobbyen min som jobb, sa han selv. Og med sterk gjennomføringskraft arbeidet han med og satte sitt preg på bl.a. voksenopplæringsloven, lov om videregående opplæring og den første kulturmeldingen her i landet.

Selv sa han at arbeidet med loven om voksenopplæring var den saken som hadde opptatt ham aller mest.

Gjennom denne loven når vi ut med et tilbud til alle grupper i samfunnet. Jeg tror dette vil bli det viktigste redskap i årene framover i våre bestrebelser på å forme et mykere samfunn, sa han.

Her på Stortinget vant Thorbjørn Kultorp stor respekt for sine kunnskaper og sitt arbeid, ikke bare i sin egen gruppe, men også på tvers av partigrensene. Han var en god kollega, og gjennom sin lune væremåte, sin vilje til å dele innsikt med andre og sin positive livsinnstilling vant han tillit, respekt og venner. Han var glad i sine medmennesker, og han hadde en uvurderlig evne til å lytte. Men han hadde også evne til å gi sine omgivelser gode samfunnsanalyser, kunnskap, holdninger og verdier. Etter at han sluttet på Stortinget i 1981, fortsatte han sitt arbeid som studierådgiver i Arbeidernes opplysningsforbund.

Det er i dyp respekt vi lyser fred over Thorbjørn Kultorps minne.

Representantene påhørte stående presidentens minnetale.

Presidenten: Representantene Ursula Evje, André Kvakkestad og Per Sandberg, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Fra representanten Anita Apelthun Sæle foreligger søknad om permisjon i tiden fra og med 18. mai til og med 25. mai for å delta i en internasjonal konferanse i Washington.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten, Pål Kårbo, innkalles for å møte i permisjonstiden fra og med 18. mai til og med 25. mai.

Statsråd Einar Steensnæs overbrakte 1 kgl. proposisjon (se under Referat).

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at sakene nr. 1–5 behandles under ett. – Det anses vedtatt.

S a k n r . 1

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forsyningssikkerheten for strøm mv. (Innst. S. nr. 181 (2003-2004), jf. St.meld. nr. 18 (2003-2004))

S a k n r . 2

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Ingvild Vaggen Malvik, Hallgeir H. Langeland og Siri Hall Arnøy om tiltak for å øke bruken av turbiner i lokale vannverk for å utnytte energien til kraftproduksjon (Innst. S. nr. 182 (2003-2004), jf. Dokument nr. 8:44 (2003-2004))

S a k n r . 3

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Karin Andersen, Ingvild Vaggen Malvik, Kjetil Bjørklund og Heidi Sørensen om

tiltak for 4 000 nye arbeidsplasser gjennom økt satsing på bioenergi (Innst. S. nr. 183 (2003-2004), jf. Dokument nr. 8:46 (2003-2004))

S a k n r . 4

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Ingvild Vaggen Malvik, Inger S. Enger og Hallgeir H. Langeland om å bedre forsyningssikkerheten gjennom mer samfunnsøkonomisk optimal tørrårs sikring ved å endre strukturen i forbrukermarkedet for elektrisitet og disponeringen av flerårsmagasiner (Innst. S. nr. 185 (2003-2004), jf. Dokument nr. 8:65 (2003-2004))

S a k n r . 5

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Ingvild Vaggen Malvik, Hallgeir H. Langeland, Kjetil Bjørklund og Karin Andersen om en revisjon av energiloven for å inkludere miljøformål i energiloven, få bedre styring med svingningene i energiprisen og å få kontroll over de bredere strukturendringene som liberaliseringen har utløst (Innst. S. nr. 184 (2003-2004), jf. Dokument nr. 8:73 (2002-2003))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at debatten i sakene nr. 1–5 blir begrenset til 1 time og 30 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 25 minutter, Høyre 15 minutter, Fremskrittspartiet 15 minutter, Sosialistisk Venstreparti 10 minutter, Kristelig Folkeparti 10 minutter, Senterpartiet, Venstre og Kystpartiet 5 minutter hver.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg av hovedtalerne fra hver partigruppe og fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Sylvia Brustad (A) [12:09:21] (ordfører for sakene): Bakgrunnen for sakene vi diskuterer i her dag, er den strømkrisa vi opplevde vinteren 2002–2003. Det ble veldig tydelig at kraftforsyninga ikke var god nok, noe som ikke burde overraske noen. Men situasjonen rammet mange, mest dem som hadde dårligst råd fra før, og dem som ikke hadde andre alternativer til oppvarming enn strøm. Mange bedrifter fikk også problemer. Man kunne nesten få inntrykk av at situasjonen kom som julekvelden på kjerringa også på Regjeringa, for det var Stortinget som måtte ta en rekke initiativ bl.a. til avbøtende tiltak, som f.eks. å gjøre endringer i bostøtteordninga, for at det skulle bli resultater.

Det er flere grunner til at kraftsituasjonen ble vanskelig. At det hadde regnet lite høsten før, var selvfølgelig

én grunn, og det viste oss først og fremst at det å stole på værgudene er en risikosport en ikke bør anbefale. Kraftforsyninga i Norge og i Norden for øvrig er i stor grad basert på vannkraft. Det gjør oss selvfølgelig svært sårbare for svikt i nedbøren.

Om situasjonen var alvorlig i fjor, er det mest bekymringsfulle likevel at situasjonen bare forverres hvert eneste år. For selv om vi iverksatte enda flere tiltak for å redusere veksten i forbruket, hvilket er nødvendig, øker allikevel forbruket mye mer enn produksjonen. Norge har i et normalår et underskudd på om lag 7 TWh, og alle prognoser tilsier at dette gapet bare kommer til å øke.

Regjeringa har dessverre ikke villet legge fram prognoser om veksten i forbruket, verken i meldinga eller på spørsmål fra komiteen. Komiteen har derfor vært nødt til å legge til grunn prognoser fra andre, bl.a. NVE. De anslår forbruket i 2015 til 142 TWh. Slår dette til og vi ikke greier å gjøre mer med produksjonen enn det Regjeringa foreslår i si melding, vil vi få en ganske dramatisk situasjon i kraftforsyninga om veldig få år. Da må vi regne med at strømprisene kommer til å øke betydelig i årene framover. Det vil ramme husholdninger og næringsliv. Derfor er det helt nødvendig å øke produksjonen av kraft i Norge. Alternativet er at vi fortsetter å importere sterkt forurensende kull og kjernekraft fra våre naboland. Det kan ikke energinasjonen Norge være bekjent av.

Regjeringas stortingsmelding var skuffende. Den er altfor lite konkret og for lite forpliktende. De ti punktene med tiltak Regjeringa foreslår i meldinga, gir ikke svar på de viktigste utfordringene. Arbeiderpartiet støtter Regjeringas ti punkter, men det har vært helt nødvendig at vi i innstillinga har konkretisert tiltak som kan bedre kraftsituasjonen betydelig mer enn det Regjeringa legger opp til.

Det er et bredt flertall her i Stortinget for at tida for de store, nye vannkraftutbyggingene er forbi. Vannkraften vil likevel være den viktigste kraftressursen i landet vårt. Men nå handler det om å utnytte og forvalte den vannkraften vi allerede har bygd ut, på en mer effektiv måte, gjennom opprustning og utvidelser av eksisterende kraftverk og, ikke minst, ved å bygge ut mikro-, mini- og småkraftverk.

Arbeiderpartiet ønsker også økt bruk av bioenergi. Her har vi mye å gjøre. Mange steder har gått foran med gode eksempler, f.eks. Bioenergigården på Hadeland og utbygginga av fjernvarmeanlegg flere steder i Hedmark. Men vi må fra myndighetenes side kunne bidra med mye mer, bl.a. til økt satsing på forskning, slik jeg er glad for at et flertall nå slutter seg til.

Arbeiderpartiet er også i denne innstillinga med på flere forslag om økt bruk av vannbåren varme og bio-brensel: Lånegarantiordning for bygging av infrastruktur, krav til at alle bygg over 1 000 m² skal ha vannbåren varme, økte støtteordninger i Husbanken og en handlingsplan for industrialisering av bioenergi, for å nevne noen.

Det haster med å få innført ordninga med grønne sertifikater. Jeg syns ikke Regjeringas tempo i denne saka er særlig imponerende. Arbeiderpartiet mener at grønne

sertifikater vil være et svært viktig virkemiddel i utbygginga av ny fornybar energi. Vi er utålmodige etter å få tatt dette systemet i bruk. Det er også viktig at overgangsordningene kommer raskt på plass.

Bare 1 pst. av den norske gassproduksjonen brukes innenlands. Når vi vet hvilket behov vi har for mer kraft, er det meningsløst at vi sender så å si all gassen ut av landet og i neste omgang importerer den tilbake som strøm, uten å skape arbeidsplasser her, og uten økt produksjon av kraft i Norge. Derfor er det på høy tid at vi får realisert gasskraftverk. Det er nå vel fire år siden Bondevik I-regjeringa valgte å gå av på gasskraftsaken. Det førte til at Stoltenberg-regjeringa kort tid etter kunne gi konsesjon til tre gasskraftverk. Vi må kunne konstatere at iveren fra den nåværende regjering ikke akkurat har vært overveldende når det gjelder å være positiv til de tre gasskraftverkene. Det er ingen tvil om at vi fra Arbeiderpartiets side mener at disse burde ha vært bygd. Vi mener det er uheldig at de som har konsesjoner, ikke bruker dem.

Jeg håper fortsatt at de som sitter på konsesjonene, vil bestemme seg for å bygge. Men dersom de skulle komme til at de ikke vil bruke konsesjonene, er det Arbeiderpartiets klare oppfatning at de ikke bør forlenges. Da bør heller andre som ønsker å bygge, få konsesjon. Det er med glede jeg nå registrerer flere planer, bl.a. fra energiselskaper rundt i landet som ønsker å ta gassen i bruk til kraftproduksjon. For Arbeiderpartiet er det en helt klar forutsetning at gasskraftverkene skal bygges i henhold til våre klimaforpliktelser. Vi er svært opptatt av at vi greier å utvikle gasskraftverk med CO₂-håndtering. Derfor har vi flere ganger foreslått å opprette et innovasjonsselskap for miljøvennlig bruk av gass. At dette nå ser ut til å bli en realitet som et resultat av budsjettavtalen mellom Regjeringa og Arbeiderpartiet, er derfor svært gledelig – også at det nå ser ut til å bli mer penger til forskning og teknologiutvikling på dette viktige området.

Det vil alltid være en fare for tørrår. Selv om vi skulle få bygd gasskraftverk, kan dette oppstå. Da er det viktig at vi har verktøy vi kan bruke. Statnett er et slikt verktøy, og vi må sørge for at Statnett får nødvendig armslag for å sette inn nødvendige tiltak, f.eks. økt utvekslingskapasitet til våre naboland, men også reservekapasitet. I tillegg til mobile gasskraftverk er det også viktig at det kan installeres ekstraturbiner i eksisterende kraftverk som kan tas i bruk i anstrengte situasjoner, der det er mulig og hensiktsmessig. Ett prosjekt blant flere som har vært trukket fram, er Svartisen.

Den kraftforedlende industrien har en stolt historie i Norge. Det har den fordi nasjonen har utnyttet våre naturgitte fortrinn med tilgang på mye og billig kraft. Situasjonen har nå endret seg på flere måter. Vi har ikke lenger rikelig tilgang på kraft, og kraften er ikke lenger like billig. Om få år utløper kontraktene som industrien har. Da vil denne industrien stå overfor enorme utfordringer. Sør-Norge Aluminium vil f.eks. få om lag 200 mill. kr i økte strømutgifter pr. år.

Arbeiderpartiet ønsker at en ny generasjon kraftkontrakter for industrien utredes, og jeg er glad for at et flertall her i Stortinget nå støtter dette. Arbeiderpartiet er

kjent med at Prosessindustriens Landsforening har vurdert dette spørsmålet nøye og kommet fram til at det er mulig å finne fram til en modell innenfor EØS-regelverket. For eksempel har Irland nylig fått godkjent en løsning.

Det var knyttet store forventninger til den meldinga vi behandler i dag. Det er flere grunner til det. Det var jo slik at hver gang vi stilte spørsmål, ble det fra Regjerings side vist til at det skulle man komme tilbake til i denne meldinga. Mange hadde også forventet at det ble en grundig gjennomgang av energiloven. Blant annet har jeg registrert at ministerens egne partifeller her i Stortinget har krevd det. En slik gjennomgang har jeg ikke sett at Regjeringa har foretatt. Arbeiderpartiet mener det er nødvendig med en gjennomgang av energiloven. Den har virket i tolv år, og det er helt naturlig at den nå ses nærmere på. Noe det er naturlig å se på, er bl.a. oppdekningsplikten, for å se hva vi kan gjøre for å sikre at vi har nok kraftproduksjon.

Til slutt vil jeg ta opp de forslag i innstillinga som Arbeiderpartiet står alene eller sammen med andre partier om.

For øvrig vil jeg anbefale innstillinga fra komiteen.

Presidenten: Representanten Sylvia Brustad har tatt opp de forslag hun selv viste til.

Det blir replikkordskifte.

Siri A. Meling (H) [12:19:45]: Investeringer i energibalansen har en langsiktig karakter. Det betyr at vi i dag høster av de beslutningene som ble fattet for en del år tilbake. Da vil jeg minne representanten Brustad på at Arbeiderpartiet har hatt fem energiministere siden energiloven trådte i kraft i 1991.

Jeg vil òg minne om at sommeren 1996 var nivået i vannmagasinene 10 prosentpoeng lavere enn det var i fjor sommer. Arbeiderpartiets Jens Stoltenberg var energiminister den gang.

Representanten Brustad sa at det ikke burde overraske noen at vi fikk den situasjonen vi hadde på kraftmarkedet vinteren 2002–2003. Ser representanten Brustad noe Arbeiderpartiet kunne ha gjort bedre for å hindre det som skjedde på kraftmarkedet?

Sylvia Brustad (A) [12:20:52]: Noe av det mest merkelige i denne debatten er Høyres opptreden. Arbeiderpartiet og Høyre har jo i disse sakene gjennom mange år stått sammen. Ikke minst gjelder det spørsmålet om gasskraft. Vi har sett en snuoperasjon fra Høyres side, i uttalelser, meninger og i innstillinga f.eks. om gasskraft, og Høyre har nylig hatt et landsmøte hvor de bl.a. klart sa at dersom de som har konsesjon, ikke benytter seg av denne, bør andre kunne få overta konsesjonen. Dette ser vi ingenting igjen av i den innstillinga vi behandler her i Stortinget i dag.

Jeg vil minne om at vi stod sammen om å tildele de konsesjonene. Jeg mener det er meget uheldig at de ikke er benyttet. Jeg håper fortsatt at det er mulig å få til, for vi er helt avhengige av å få bygd gasskraftverk hvis vi

skal få tettet gapet mellom det vi bruker og det vi produserer av kraft. Hvis ikke vil strømprisene gå opp. Vi har gitt vår støtte til alt det Steensnæs og denne regjeringa har foreslått når det gjelder f.eks. utbygging av vannkraft. Vi har til og med villet gå lenger, f.eks. med hensyn til Sauda, men heller ikke der fikk vi Høyre med oss.

Øyvind Vaksdal (FrP) [12:22:15]: I energidebatter hører man til stadighet fra Arbeiderpartiet at det eneste saliggjørende er å satse på gasskraft og bygge gasskraftverk, noe representanten Brustad nå bekreftet i sitt svar. Når man derimot møter Arbeiderpartiet i miljødebatter, er partiet mer katolsk enn paven når det gjelder våre internasjonale utslippsforpliktelser.

Fra Fremskrittspartiets side har vi flere ganger utfordret Arbeiderpartiet på at partiets holdning til CO₂-utslipp – en holdning som også ble bekreftet i Aftenposten den 15. april i år – er en holdning som egentlig gjør det umulig å bygge gasskraftverk i Norge. Vil representanten Brustad i dag redegjøre for hvordan man i Arbeiderpartiet får dette til å henge sammen? Eller vil man også i dag – siden dette er en energidebatt – satse alt på gasskraftkortet og komme tilbake til klimaforpliktelsene i neste miljødebatt, som man har gjort så mange ganger før?

Sylvia Brustad (A) [12:23:21]: Jeg tror at det i denne saken, som i veldig mange andre saker, er viktig å ha to tanker i hodet på en gang, og jeg synes det er uheldig at Fremskrittspartiet ikke har det. Arbeiderpartiet er i motsetning til Fremskrittspartiet opptatt av å ta vare på miljøet vårt. Det betyr at det er fullt mulig å bygge gasskraftverk i Norge innenfor de klimaforpliktelser vi har.

Jeg ser fram til hva Regjeringa kommer med av forslag på det området. Jeg håper og tror at den presenterer et opplegg som er nærmere det som også er systemet i EU, hvilket Arbeiderpartiet gikk inn for allerede for to år sida. Det er helt klart at vi skal holde oss innenfor de klimaforpliktelser vi har, men da betyr det også at vi må ta en del grep på en del andre områder – f.eks. elektrifisering av sokkelen, som er et veldig viktig miljøgrep, for å nevne noe. Vi skal forholde oss til det.

Når det gjelder rammebetingelser for gasskraftverk, har vi, som representanten Vaksdal vet, sagt klart fra at vi skal ha det samme her som vi har i EØS-området og i andre europeiske land. Så dette er fullt mulig dersom en ønsker det.

Hallgeir H. Langeland (SV) [12:24:38]: Til liks med Framstegspartiet ser SV at det kan bli problematisk å gjennomføre den klimapolitikken som ein ønskjer seg, dersom ein skal seia ja til alle nye gasskraftverk som ein kunne tenkja seg, og som Arbeidarpartiet signaliserer. Då må det jo takast frå ein annan plass, eller ved at ein går inn på CO₂-injeksjoneringsprosjekt i Nordsjøen, som blir foreslått av eit fleirtal her i dag.

Men det er litt positive tonar frå Arbeidarpartiet også, for ein ser at ein må koma med forslag som på ein måte held seg innafor klimamålsetjinga, bl.a. når det gjeld bioenergi og på andre område, som er positivt sett med SV

sine auge med tanke på framtidige målsetjingar knytte til 2005.

Så spørsmålet er eigentleg: SV har ei pakke på 20 TWh som ikkje inkluderer gasskraftverk. Om ein realiserte det og fekk eit fleirtal med på det, ville det likevel vera essensielt for Arbeidarpartiet å byggja forureinande gasskraftverk?

Spørsmål to: Eg registrerer at representanten Brustad seier at ein ønskjer å styrkja Statnett. Betyr det at ein no landar på den utbyttepolitikken som SV har gått for, nemleg å ikkje ta ut 90 pst., men å avgrensa seg til 50 pst., og vil det visa seg no i revidert?

Sylvia Brustad (A) [12:26:19]: Jeg er glad for at Arbeiderpartiet og SV, som også representanten Langeland her refererte til, står sammen om en rekke forslag i denne innstillingen når det gjelder fornybar energi og ny fornybar energi – ikke minst bioenergi, for å ta ett eksempel. Her mener jeg i likhet med SV at det er et stort potensial som er utnyttet, og det er klart at vi er kommet veldig kort i Norge, særlig hvis en sammenlikner med et land som Sverige. Her er det mye å gjøre! Vi står også, som representanten godt vet, sammen om Gullfaks, og det er det også særdeles viktig at vi greier å realisere ut fra teknologihensyn og miljøhensyn, men jeg vil også si ut fra arbeidsplasshensyn. Så det må vi prøve å få realisert.

Vi mener altså at det anslaget som SV har for å kunne ta ut alt det vi trenger av ny kraftproduksjon, i form av fornybar energi, ikke er fullt så realistisk som SV mener. Derfor mener vi at vi skal gjøre, som representanten da skjønner, mye mer når det gjelder fornybar energi, men vi mener at en ikke greier å tette gapet som stadig er økende, i forhold til det vi bruker å produsere, hvis en heller ikke greier å få bygd gasskraftverk. Derfor ønsker vi også på dette området: ja takk, begge deler – noe SV liker godt i andre sammenhenger.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Leif Frode Onarheim (H) [12:27:47]: Stortingsmeldingen om forsyningssikkerhet er en meget viktig melding, særlig sett i lys av den situasjon vi fikk på kraftmarkedet vinteren 2002–2003, og som skyldes manglende beslutninger fra mange regjeringer.

Norge er et land med rike energiressurser: vannkraft, bio, vind, bølge, tidevann, olje og gass. Det er knapt noe land i verden som har en bedre situasjon når det gjelder energiressurser. Likevel må vi konstatere at vi er meget sårbare for svingninger i nedbør, på grunn av at vi ikke i noen særlig grad har tatt i bruk andre energikilder enn vannkraften.

Det har vært en sterk utvikling i forbruket av elektrisitet de seneste tiår. Tradisjonelt har vi hatt et stort forbruk i vår miljøvennlige og lønnsomme energiforedlende industri. Forbruket i industrien har imidlertid holdt seg ganske konstant, selv med sterkt økt produksjon. Det er derfor forbruket i tjenesteytende bransjer og i privathusholdningene som har bidratt til forbruksøkningen.

Norge var et av de første land som deregulerte sin energiproduksjon. Det var etter min mening en meget fornuftig politisk beslutning. Men det er slik at markedet ikke fungerer godt dersom det ikke er tilnærmet balanse mellom tilbud og etterspørsel. Vi har i Norge hatt svært liten utbygging av ny kraft i de senere år, samtidig som vi har hatt sterk forbruksvekst. Selv om vi i dag har et nordisk marked som bør kunne utjevne det enkelte lands varierende produksjon, er også Norden for avhengig av nedbør i sin elektrisitetsforsyning.

Det er på denne bakgrunn vi må se St.meld. nr. 18. Regjeringen foreslår flere gode tiltak, bl.a. en såkalt ti-punktliste. Flertallet i komiteen slutter seg til disse tiltakene, men det synes klart at det for mange tiltaks vedkommende tar lang tid før de gir full effekt, og spørsmålet er om de er tilstrekkelige til å løse utfordringene i et tørrår.

Det aller viktigste i meldingen og i flertallets merknader er enigheten om at Norge skal ha som mål å få balanse mellom forbruk og produksjon i et normalår. En slik målsetting vil kreve bred satsing for flere energibærere, og det vil også kreve at vi tar en større del av gassen i bruk innenlands. Gasskraftverk vil gjøre oss mindre avhengig av nedbør, og vil representere et mer miljøvennlig alternativ enn import av kullkraft. Regjeringens kraftige opptrapping av forskning på CO₂-rensing av gasskraftverk og etableringen av et innovasjonsselskap i Grenland vil forhåpentligvis føre til gjennombrudd både teknologisk og økonomisk for slik teknologi parallelt med normal utbyggingsfase for gasskraftverk. Hvis vi lykkes, vil det bety at vi kan få betydelig tilførsel av ny kraft med CO₂-håndtering og samtidig en ny internasjonal teknologisk plattform for vår leverandørindustri.

Et lite hjertesukk: Det er enkelte spennende prosjekter for CO₂-rensing og deponering av CO₂ hvor teknologien ønskes bekreftet i pilotanlegg. Med betydelig privat kapital søkes det om begrenset økonomisk bistand fra staten. Den svært teoretiske måten slike prosjekter blir vurdert på, og et snev av «not invented here»-syndromet, hindrer slike pilotprosjekter i å bli realisert. Heldigvis har verken Hammerfest Strøm eller Skagerak Energi gitt opp å forfølge slike prosjekter.

Et av de forslag i meldingen som også kan gi oss et løft i vår vannkraftproduksjon, er lempning i konsesjonskrav til småkraftverk. Det må være god energipolitikk og god distriktpolitikk å gi mulighet for utbygging av småkraftverk opp til 4 000 naturhestetekrefter uten omfattende konsesjonsbehandling. At disse da blir unntatt våre generelle hjemfallsregler, kan umulig være en nasjonal katastrofe, slik SV forsøker å fremstille det.

Selv om vi har et behov for å tilføre mer elektrisk kraft til markedet, er det også viktig å forfølge de sparetiltak som kan bedre energibalansen. Ikke minst når det gjelder oppvarming av store bygg, industrilokaler og store bokonsentrasjoner, vil vannbåren varme kombinert med bioenergi eller kogen-anlegg basert på naturgass kunne gi svært gode resultater.

Det er bare i et samspill mellom økt kraftproduksjon i Norge, utvidelse av kabelnettet til kontinentet og effekti-

ve sparetiltak at vi kan sikre morgendagens strømforsyning også i tørrår. Men det er viktig at vi handler raskt og målrettet. En ny situasjon som den vi hadde i 2002–2003, vil bli vanskelig å forklare dersom vi ikke kan vise til at det er satt i verk omfattende tiltak både på kort og lang sikt.

Jeg viser for øvrig til merknader og romertallsforslag som dekker både stortingsmeldingen og de fire Dokument nr. 8-forslagene.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Sylvia Brustad (A) [12:32:41]: Jeg tror ikke Høyre har det så enkelt i denne saken. Jeg hørte også – med glede, må jeg si – representanten Onarheim snakke om betydningen av gasskraftverk her i dag.

Høyres landsmøte, som nettopp er avholdt, vedtok flere interessante uttalelser, og en av dem dreide seg om dette. Jeg siterer:

«Høyres Landsmøte mener at det er på tide å realisere planene om gasskraftverk.»

Og videre:

«Dersom de gitte konsesjonene ikke realiseres, mener Høyres Landsmøte at det må åpnes for alternative prosjekter dersom disse kan vise til en bedre totaløkonomi og en bedre energi og miljøgevinst.»

Dette låter som musikk i mine og Arbeiderpartiets ører.

Jeg lurer på: Hvorfor følger ikke Høyre opp dette i denne innstillinga, som var den første muligheten til å vise at de stod for det de mente? Og mitt andre spørsmål: Føler representanten Onarheim seg vel med dette?

Leif Frode Onarheim (H) [12:33:51]: Jeg har erfart at det å føle seg vel kanskje ikke er det viktigste i politikken, men å forsøke å få noe til. Det er slik at når representanten Brustad tar opp dette spørsmålet, vet hun at i regjering må man ta og gi noe.

Vi i Høyre er opptatt av at man skal få frem gasskraft, men vi er ikke villig til å ta konsesjonene fra dem som har konsesjon. Man må eventuelt søke om ny konsesjon, og man må søke om eventuelt å få flytte konsesjoner. Det må behandles på normal måte. Vi ser positivt på at man kan ta en slik vurdering, men vi er ikke villige til verken å subsidiere utbyggingen eller å gi lavere gasspriser. Vi er villige til å se på gasskraftverkene ut fra de samme krav som i EU og EØS-området. Men først må det komme noen søknader, før vi kan ta stilling til det.

Øyvind Vaksdal (FrP) [12:35:03]: Etter mer enn to år med Høyre i regjering må vi kunne slå fast at partiet har vært relativt usynlig i energipolitikken. Jeg leste derfor med stor interesse mange gode resolusjonsforslag som Høyre skulle behandle på sitt landsmøte for kort tid siden. Resultatet av landsmøtebehandlingen var imidlertid svært nedslående. Alle gode forslag ble kokt sammen til en resolusjon som var så politisk blodfattig og tannløs at man nesten skulle tro den var utformet i Olje- og ener-

gidepartementet. Og for sikkerhets skyld hadde man fått bilde av en vindmøllepark som illustrasjon i headingen.

Jeg vil derfor spørre representanten Onarheim om han er komfortabel med at Høyre åpenbart ikke lenger har en energipolitikk, og hvorfor Høyre i dag ikke fremmer forslag om å øke konsesjonsgrensen for småkraftverk til 10 MW, som var det eneste konkrete Høyres landsmøte vedtok.

Leif Frode Onarheim (H) [12:36:17]: Resolusjonsforslagene ble behandlet på en meget omhyggelig og skikkelig måte, og det kom også frem synspunkter som jeg mener vi kan stå for.

Når det gjelder denne økningen til 10 MW, så kan jeg godt se at det kan være et godt alternativ, men jeg synes det er veldig bra at man i hvert fall tar det første skritt, slik at man kan komme til 5 MW. Da er det viktig at vi ikke lager så mange regler og forordninger at det ikke blir mulig likevel.

Nå er det viktig at vi står ved det som vi har sagt i merknadene, og at vi sørger for å få gjennomført denne hevingen av konsesjonsgrensen opp til 5 MW. Hvis man da skal begynne å tulle med hvordan hjemfall og andre ting kan bringes inn i dette, tror jeg at vi har gjort en dårlig jobb. Da tror jeg det tar lengre tid å komme frem og virkelig får den kraften som det er mulig å få ut av småkraftverkene.

Ingvild Vaggen Malvik (SV) [12:37:19]: Det er med glede jeg har registrert bevegelse i Regjeringen og Høyre i forhold til den til nå litt servile holdningen til EØS-avtalen. Fra å være flinkeste gutt i EU-klassen er regjeringspartiene nå med på et flertallsforslag om å utrede en ny generasjon kraftkontrakter for kraftforedlende industri, tilpasset industriens behov for kraft til konkurransedyktige priser og med klare energieffektiviseringsmål innenfor EØS-regelverket. Mitt spørsmål er derfor: Er dette tegn på et linjeskift fra Regjeringens side?

Kanskje kan vi også få bevegelse på et annet område, og mitt andre spørsmål er derfor: Når kan vi få se Høyre som en forkjemper for økt satsing på industrialisering av ny fornybar energi? Her har vi etter SVs mening enorme muligheter til å skape nye og varige arbeidsplasser samtidig som vi styrker forsyningssikkerheten. Vi håper at vi på sikt kan få regjeringspartiene og ikke minst Høyre med på laget når det gjelder å få fram satsing, industrialisering, på dette området i Norge. Når vil Høyre stille seg i spissen for denne typen industrireiseing?

Leif Frode Onarheim (H) [12:38:43]: I motsetning til Sosialistisk Venstreparti ønsker vi å spille på mange hester og forsøke å få frem et variert og mangfoldig energimarked. Da er vi fullt innforstått med at vi har mye å gjøre i forhold til bioenergi. Vi har også mye å gjøre i forhold til vindkraft – selv om jeg ser en del problemer med det – og her kjøres det jo veldig på nå fra Enovas side. Nå må vi også se på hva som virkelig kan løse vårt langsiktige problem. Vi har mye gass, og jeg tror at det er veldig fornuftig at vi nå jobber ganske intensivt for å løse

klimaproblemene med hensyn til gass og på den måten bli verdensledende på hele energisektoren. Det gjelder ikke minst det å rense gass for CO₂, slik at vi kan være både miljøvennlige og en ledende energinasjon.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed omme.

Øyvind Vaksdal (FrP) [12:39:45]: Kraftmangelen i det norske og nordiske systemet har gjennom flere år blitt forverret, og det økende gapet mellom tilbud og etterspørsel driver prisene i været og setter forsyningssikkerheten i fare. Mange kraftutbyggingsprosjekter ble utsatt eller skrinlagt da vi fikk den nye energiloven tidlig på 1990-tallet. Dette skyldtes at man var redd for at kundene skulle bruke sin markedsrett og handle der det til enhver tid var billigst, og på den måten drive prisene nedover. Det viste seg imidlertid at denne frykten i stor grad var ubegrunnet, og mange av kraftutbyggingsplanene ble igjen forsøkt realisert. Men det viser seg å være vanskelig, for nå sier regjering og storting nei til ytterligere utbygging av kraft. Og så sier mange: Kraftmarkedet fungerer ikke, vi får jo ikke økning i strømproduksjonen. Dette er selvfølgelig riktig, men det skyldes ikke at kraftmarkedet ikke fungerer, det skyldes at et flertall av politikerne i denne sal griper aktivt inn i markedet og hindrer økt kraftproduksjon. Til tross for utallige advarsler, fra NVE, fra Statnett og fra andre, har man enten kraftig redusert eller avslått i sin helhet de aller fleste vannkraftutbyggingsprosjekter som har vært behandlet. Samtidig med dette har vi hatt en jevn økning i forbruket av kraft i Norge til tross for mange dyre enøktiltak, og til tross for at vår kraftforedlende industri er blitt blant de mest energieffektive i verden. Dette gjør, som jeg sa, at gapet mellom tilbud og etterspørsel når det gjelder kraft, øker, forsyningssikkerheten blir svekket, vi må hente stadig mer kraft utenfra, og prisene både til forbruker og industri stiger.

I fjor vinter fikk vi for alvor oppleve resultatet av denne åpenbart feilslåtte energipolitikken. To tørre høstmåneder gjorde at hele den norske kraftforsyningen var i ferd med å bryte sammen. Skyhøye strømpriser som tvang mange til å gå den tunge veien til sosialkontoret, var et av resultatene. Det ble satt i gang forberedelser til utkobling og rasjonering, men heldigvis ble det ikke nødvendig å sette dette i verk. Ikke minst takket være utkobling i den kraftforedlende industri som frigjorde kraft til alminnelig forsyning, kom vi oss så vidt igjennom vinteren i fjor.

For oss i Fremskrittspartiet kom ikke fjorårets krise særlig uventet. Vi hadde gjennom mange år advart mot hva som kunne skje dersom man ikke sørget for økning i kraftproduksjonen og bedre balanse. Og da kraftkrisen inntraff, fremmet vi også en rekke forslag som både på kort og lang sikt ville avhjelpe situasjonen. Men selv ikke da var det vilje til å foreta de nødvendige grep for å få kontroll med situasjonen. De aller fleste av våre forslag ble nedstemt, og Regjeringen hevdet at det ble arbeidet med en stortingsmelding om forsyningssikkerhet som

skulle ivareta disse utfordringene. Og det er jo denne meldingen, som kom ett år etter at krisen inntraff, vi i dag har til behandling.

Regjeringen legger i meldingen fram en tipunktsplan som skal sørge for at forsyningssikkerheten blir ivaretatt, og at slike situasjoner som den man hadde i fjor, ikke skal inntreffe. Jeg har vanskelig for å ta denne såkalte planen alvorlig. Man har i planen sauset sammen en rekke tiltak og målsettinger som Stortinget allerede har vedtatt, med bl.a. forslag om endring av faktureringsrutiner til strømforbrukere. Jeg ser selvfølgelig at i en vanskelig situasjon kan mange ha fordel av å dele opp strømgrenningen, men jeg kan ikke begripe hva dette har med forsyningssikkerhet å gjøre. De tiltakene som skisseres i meldingen, vil dessverre bare ha marginal virkning på kraftbalansen og forsyningssikkerheten. Mange har hevdet at Regjeringen heller tar sikte på en gradvis utfasing av kraftforedlende industri enn å øke kraftproduksjonen. Dette tar jeg på det sterkeste avstand fra, og jeg vil be statsråden i sitt innlegg bekrefte at man ikke har planer om å balansere den ordinære kraftforsyningen med utfasing av industri istedenfor nødvendig produksjonsøkning.

Men heller ikke Stortingets flertall har vist handlekraft for å sikre denne nødvendige økningen i kraftproduksjonen. Flertallet støtter seg i stor grad til Regjeringens forslag, og man bekrefter også på nytt at tiden for vannkraftutbygging i Norge er over. Dessverre har det heller ikke vært mulig å få ryddet bort den politiske og økonomiske usikkerhet rundt bygging av gasskraftverk. Uten disse to pilarer på plass går vi derfor fortsatt en svært så usikker framtid i møte med hensyn til forsyningssikkerhet.

Fremskrittspartiet fremmer i dag de nødvendige forslag for å sikre rikelig tilgang på kraft til fornuftige priser, både til forbruker og til næringsliv. Vi vil ta opp igjen tidligere avslåtte og miljøvennlige vannkraftutbygginger. Vi vil legge forholdene til rette for opprusting og utvidelse av eksisterende vannkraftanlegg, og vi vil legge forholdene til rette for kraftproduksjon basert på gass ved å rydde av veien den politiske og økonomiske usikkerhet som er skapt rundt framtidige utslippskrav.

Dette, i tillegg til å styrke samarbeidet og utvekslingsmekanismene med våre naboland samt sikre at Statnett har de nødvendige virkemidler i kritiske perioder, er det som skal til for at både industri og forbruker blir sikret kraft.

Jeg hadde håpet at den situasjonen vi hadde i fjor vinter, ville ha påvirket både regjering og storting, men det ser dessverre ikke ut til at flertallet vil ta lærdom av det som skjedde. Det skal iallfall bli interessant å minne om våre forslag, som i dag blir nedstemt, neste gang kraftkrisen kommer.

Med dette tar jeg opp Fremskrittspartiets forslag i innstillingen.

Presidenten: Representanten Øyvind Vaksdal har tatt opp de forslag han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Olav Akselsen (A) [12:46:47]: Framstegspartiet buldrar som ein foss i sin retorikk innanfor energipolitikken. Dette har kanskje ein effekt overfor opinionen, men i forhold til energiproduksjonen har det ikkje det.

Det er rett nok slik at Framstegspartiet har stemt for å byggja ut ca. 2 TWh meir enn det fleirtalet har gjort, men samtidig har Framstegspartiet gått imot alle løyvingane til energiøkonomisering, til støtte til vindkraft og fornybare energikjelder. Så i realiteten er det slik at Framstegspartiet skuldar straum i forhold til det reknestykket som er avklart her i huset.

Framstegspartiet er jo eit parti som seier at dei er marknadsliberalistiske, og dei meiner at marknaden skal ordna opp i alle problem. Det er rett nok slik at energilova fungerte bra så lenge ein hadde overskot av straum, men ho har ikkje fått fram ny straum, og det er først og fremst mangel på søknader som har gjort at ein har hanna i den situasjonen.

Kan det vera slik at marknadsliberalismen heller ikkje på dette punktet løyser alle problem?

Øyvind Vaksdal (FrP) [12:48:11]: Representanten Akselsen viser til at Fremskrittspartiet ikke støtter utbygging av vindkraft, subsidiering av vindkraft og andre lignende ting. Det er helt riktig. Vi ønsker ikke å støtte og subsidiere kraftproduksjonen i Norge så lenge vi har haugevis med prosjekter som står på egne ben økonomisk.

Så kommer representanten Akselsen med at det er mangel på søknader når det gjelder utbygging av vannkraft i Norge. Her vil jeg minne representanten Akselsen på hva som skjedde da vi skulle bygge ut Saudavassdraget, da hans parti bidrog til at det ble halvert. Det samme gjaldt da vi skulle bygge ut i Øvre Otta, og jeg vil også minne representanten Akselsen på at hans parti gikk imot enhver utbygging i Saltfjellet/Svartisen-området.

Øyvind Halleraker (H) [12:49:11]: Fremskrittspartiet har vært svært kritisk til Regjeringens energipolitikk særlig på to områder, og det gjelder vannkraftutbygging og gasskraftverk.

Regjeringen har totalt lagt fram mer GWh i utbygd vannkraft på de to siste år enn det som ble gjort på hele 1990-tallet. Fremskrittspartiets avvikende holdning utgjør 450 GWh i Øvre Otta, ca. 420 GWh i Sauda og ca. 1 000 GWh i Saltfjellet/Svartisen, i underkant av 1,9 TWh. Verneplanen som nå er under utarbeidelse, utgjør ca. 3,8 TWh totalt i mulig utbygging.

Men på andre områder er Fremskrittspartiet helt fraværende. Når det gjelder vannkraft og bioenergi, som utgjør ca. 7 TWh, har Fremskrittspartiet ingen politikk. Det er bare å gå inn i merknadene.

Spørsmålet blir da: Hva ville Fremskrittspartiet ha gjort for å få realisert de gasskraftverkene som har fått konsesjon? Ville man ha subsidiert gassprisen? Ville man ha subsidiert energiprisen, eller ville man ha gått til tvangstiltak overfor utbygger? Hva ville man ha gjort? Vi må få et svar på dette.

Øyvind Vaksdal (FrP) [12:50:36]: Representanten Halleraker sa at Fremskrittspartiet var kritisk til Regjeringens energipolitikk. Jeg sa i mitt innlegg at jeg har vanskelig for å se at Regjeringen har noen energipolitikk. Så nevnte han Fremskrittspartiets avvikende holdning til vannkraftprosjekter.

Men det er jo nettopp, som representanten Halleraker var inne på, en satsing på gass og gasskraftverk vi må gjøre noe med. Derfor må vi rydde bort den politisk skapte usikkerheten rundt framtidige utslippkrav. Siden representanten Halleraker spør hva vi i Fremskrittspartiet vil gjøre for å rydde bort denne, vil jeg vise til et omfattende Dokument nr. 8-forslag som Fremskrittspartiet nylig har fremmet, om en tiltaksplan for bygging av gasskraftverk i Norge, og som komiteen har til behandling.

Ingvild Vaggen Malvik (SV) [12:51:49]: Det er en nesten enstemmig komite som står bak forslaget om å utrede en ny generasjon kraftkontrakter til kraftforedlende industri, alle minus Fremskrittspartiet.

SV har mange ganger stått i spissen for å påpeke de problemene som EØS-avtalen har skaffet oss, ikke minst på dette området. Men det betyr ikke at vi vil smelle igjen døren for en utredning av om dette er mulig. Kanskje utredningen til og med vil konkludere med betydningen av å bevare det statlige eierskapet i Statkraft?

Jeg merker meg representanten Vaksdals engasjement i forhold til de langsiktige kraftkontraktene. Men hvorfor kan ikke Fremskrittspartiet da bli med og stemme for at vi i det minste får en slik utredning på bordet?

Øyvind Vaksdal (FrP) [12:52:53]: Stortinget vedtok for noen år siden en avvikling av de myndighetsbestemte kraftkontraktene, og vi måtte faktisk gå to runder for å få dette på plass. Dette var imidlertid ikke initiert av Stortinget, men av EØS-avtalen og ESA, så vi hadde faktisk ikke noe valg.

Vi kunne selvfølgelig for så vidt vært med på en utredning hvis det var mulig å få til noe i framtiden, men jeg og Fremskrittspartiet mener at dette egentlig er en avsporing av hele debatten. Her har vi partier som konsekvent har gått imot å øke kraftproduksjonen og derigjennom har presset prisene i været, og så skal en nå få fokus bort fra hva som egentlig er problemet, kraftmangel, ved å skape forventninger i industrien om at det kan gjøres noe. Jeg tror ikke det kan gjøres noe. Vi kan selvfølgelig håpe at det kan gjøres noe, men egentlig er dette en avsporing av hele debatten for å dekke over den handlingslammelse som en har hatt i mange, mange år, og hindret økt kraftproduksjon.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Ingvild Vaggen Malvik (SV) [12:54:19]: Stortingsmeldingen som vi i dag har til behandling, er utarbeidet på bakgrunn av knapphetssituasjonen som oppstod høsten 2002 og vinteren 2003. Sammenfallet av en nedbørsfattig og kald høst og rask nedtapping av vannmagasine skapte en vanskelig forsyningssituasjon. Prisen på

elektrisk kraft steg i løpet av høsten og vinteren kraftig, noe som rammet alle uten fastprisavtale, det vil i hovedsak si vanlige forbrukere, økonomisk.

SV har merket seg at Regjeringen i meldingen legger vekt på at energimarkedet fungerte godt i denne situasjonen. SV mener situasjonen gav en god illustrasjon på hva som skjer når man overlater slike avgjørende samfunnsområder til markedskreftenes frie spill.

Da denne meldingen ble lagt fram for Stortinget, var SV svært skuffet over den begrensede analysen Regjeringen la til grunn i forhold til de utfordringene kraftforsyningen stod overfor sist vinter, og vi var ikke minst svært skuffet over at meldingen ikke tar opp tema som det hadde vært naturlig å berøre, gitt historikken til norsk energiforvaltning. I meldingen savnet vi en omtale av

- økonomiske hjelpetiltak som følge av høye strømpriser
- virkningene av energiloven med hensyn til ressursforvaltning, forbrukere og miljø
- elavgiften som forbruksregulerende og energipolitisk virkemiddel
- overtapping på grunn av strukturen i forbrukermarkedet for elektrisitet
- forsyningssikkerhet med hensyn til linjebrudd
- ny politikk for energiomlegging og effektivisering
- bruken av flerårsmagasiner

Etter vår mening må forsyningssikkerheten i det norske elkraftsystemet forstås og forbedres med utgangspunkt i at innføringen av energiloven på begynnelsen av 1990-tallet fjernet mye av den politiske styringen med energimarkedet. I Ot.prp. nr. 43 for 1989-1990 skrev departementet:

«I et markedsbasert omsetningssystem for kraft er det unødvendig med en oppdeckningsplikt for regulering av kraftanskaffelse. Nødvendig oppdekning vil følge av energiverkenes forretningsmessige ansvar overfor kundene.»

På 1980- og 1990-tallet var det kraftoverskudd, slik at tanken på energimangel og sikring i tørrår ikke var så aktuell som i dag. Kraftoverskuddet eksisterte på grunn av en historisk overutbygging og var samfunnsøkonomisk svært kostbart og miljømessig kritikkverdigg. Dereguleringen førte til at det ble slutt på overkapasiteten i det norske kraftsystemet, og at det ble færre kraftutbygginger. Men energiloven la ikke til rette for tiltak for å redusere økningen i kraftforbruket i Norge og for å øke fleksibiliteten i energisystemet, slik at det kunne bli robust uten å måtte ha et stort kraftoverskudd. Dette har vært en fundamental feil ved norsk energipolitikk siden 1990. SV mener derfor at hensynet til langsiktig forsyningssikkerhet kom i bakleksen da kraftbransjen ble deregulert.

Et stykke på vei støtter flertallet SVs kritikk av Regjeringen. Det er en samlet komite som viser til at husholdningene fikk økt sine strømgifter betydelig i fjor vinter, at mange fikk problemer med å betale strømregningene, og at det var husholdningene i de laveste inntektsgruppene som hadde minst mulighet for å tilpasse seg økte kraftpriser ved en overgang til andre energibærere.

Et flertall bestående av Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og SV mener dette viser at høye strømgifter rammer dem med lavest inntekt sterkest, og at Regjeringen ikke tok situasjonen som oppstod vinteren 2002-2003, nok på alvor. Olje- og energiminister Einar Steensnæs avviste i Stortinget 16. oktober 2002 at strømprisene ville øke opp mot 30 pst., slik flere da spådde. Denne antakelsen viste seg å slå fullstendig feil, og stømprisene ble i perioder det doble.

Flertallet mener også at Regjeringen for sent la fram avbøtende tiltak for å hjelpe dem med størst problemer med å håndtere de økte strømprisene, og viser til at et flertall på Stortinget gikk inn for å utbetale et engangsbeløp over bostøtteordningen på 2 500 kr. Flertallet mener heller ikke at en henvisning til sosialkontorene, slik Regjeringen la opp til, er en tilfredsstillende løsning for dem som ikke klarer å betale strømregningen. Dette er en kritikk som flertallet forventer at statsråden merker seg.

SV mener at fjoråret med all tydelighet har vist behovet for en gjennomgang og en revisjon av energiloven, ikke bare i forhold til forsyningssikkerhet og strømpriser, men det er også viktig å gjenerobre styringen med strømmerket for å inkludere miljøformål i energiloven. Loven må revideres for å legge til rette for at folk og bedrifter skal velge enøk og fornybare energiformer. Rammebetingelsene må bli slik at vannbåren varme og ny fornybar energi gir en bærekraftig energibruk og lønnsomme arbeidsplasser. SV er i tillegg overbevist om at en slik helhetlig energiomlegging vil være lønnsom og bidra til et bærekraftig energisystem i tråd med våre internasjonale klimaforpliktelser.

Imidlertid ser det ut til, overraskende nok, at SVs forslag om en revisjon av energiloven med dette utgangspunktet ikke kommer til å få flertall her i dag. SV vil derfor varsle subsidiær stemmegivning til Arbeiderpartiets og Fremskrittspartiets forslag om en grundig evaluering av energiloven. Vi gir slik dette forslaget flertall, og gir dermed Regjeringen beskjed om å komme tilbake til Stortinget med eventuelle forslag til endringer. Med forrige vinter friskt i minne og flertallets skarpe kritikk av statsråden vil det overraske oss veldig om Regjeringen nok en gang ikke skulle finne behov for å gjøre endringer.

Også på et annet område støtter flertallet SVs kritikk av Regjeringen, og det gjelder fraværet i meldingen av en grundig analyse av overføringsnettet. Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og SV har i innstillingen vist til de problemene det har vært med forsyningssikkerhet internasjonalt i den siste tiden, bl.a. på grunn av manglende vedlikehold og tilsyn. Mørkleggingen av New York, London og Nord-Italia og ved Øresund viser at det ikke må gambles med forsyningssikkerheten.

Regjeringen har i liten grad i meldingen omtalt kraftsystemets robusthet i forhold til system- og driftsfeil. Med henblikk på disse forstyrrelsene, hvor strømmen har vært borte over store områder i flere timer, er det et oppsiktsvekkende fravær i en melding som etter navnet å dømme skal omhandle forsyningssikkerhet.

Slike driftsforstyrrelser er svært uheldig og kan i verste fall ramme liv og helse. I Norge har det historisk sett vært veldig mange slike driftsforstyrrelser, men de har vært relativt små og har hatt relativt små konsekvenser.

Et bredt flertall i komiteen, alle unntatt Fremskrittspartiet, slår fast at tiden for nye, store vannkraftutbygginger er forbi. Samtidig gis det tydelige signaler om et ønske om fortsatte utbygginger, men at det framover skal handle om satsing på små kraftverk. Jeg er bekymret for at Regjeringen her slår barnet ut med badevannet, når de viser til de endringene av industrikonsesjonsloven som er foreslått i Ot.prp. nr. 54, som er omtalt i innstillingen. Men samtidig er det en sammenhengende linje i Regjeringens politikk som bekymrer. Regjeringen er i det skjulte nemlig i ferd med å gjennomføre en mer dramatisk endring av norsk vannkraftforsyning enn innføringen av energiloven.

For et par år siden forsøkte Regjeringen å få igjennom en omfattende endring av konsesjonslovene, uten at dette var skikkelig utredet, men ble av Stortinget tvunget til å sette ned et offentlig utvalg, det såkalte Hjemfallsutvalget, for å vurdere dette nærmere.

I tillegg skal Stortinget snart behandle Regjeringens andre forsøk på en snikprivatisering av Statkraft, Statkraft som står bak den storstilte utbyggingen av små vannkraftverk gjennom selskapet Småkraft. Det første forsøket ble stanset nettopp med henvisning til at man først ville ha Hjemfallsutvalgets innstilling på bordet.

Nå går altså Regjeringen nok en gang løs på konsesjonsreglene – denne gangen for Småkraft – midt under Hjemfallsutvalgets arbeid, og uten at den kan gjøre rede for konsekvensene av at framtidige vannkraftutbygginger med investeringer opp i hundremillionersklassen ikke skal omfattes av hjemfallsordningen. Dette er ikke mindre enn oppsiktsvekkende! Her vil jeg berømme LO for ikke å ha sovet i timen.

SV er ikke imot en fortsatt satsing på småskala vannkraft. Vi vil i denne sammenhengen vise til at det var SVs forlik med Regjeringen i gassmeldingen som fikk fortgang i arbeidet med å innføre pliktige grønne sertifikater. En kombinasjon av Regjeringens forsøk med å privatisere eieren av Småkraft, nemlig Statkraft, og fjerning av konsesjonsplikten for denne typen utbygginger åpner veien for utenlandsk eierskap til norske vannkraftressurser.

Jeg tror som sagt at Regjeringen her i sin iver etter å forbedre kraftbalansen er i ferd med å slå barnet, det norske folks kollektive eierskap og kontroll med evigvarende naturressurser, ut med badevannet. Jeg håper derfor at det i denne saken til slutt konkluderes med at stortingsflertallet fortsatt står fast ved vedtaket om at Hjemfallsutvalget skal uttale seg før man endrer på hjemfallsretten.

Med dette tar jeg opp de forslag SV har fremmet i innstillingen enten alene eller sammen med andre partier.

Presidenten: Representanten Ingvild Vaggen Malvik har tatt opp de forslag hun viste til.

Det blir replikkordskifte.

Sylvia Brustad (A) [13:03:28]: Selv om Arbeiderpartiet og SV skiller lag når det gjelder gassen, og det ikke er uvesentlig, er vi likevel enige om veldig mye annet i denne innstillinga, og representanten Vaggen Malvik har selv vært inne på det, alt fra fornybar energi til kraftkrevende industri, energilov mv. Det er helt nødvendige ting å være enige om.

Men når SV ikke våger å ta ordet «gass» i sin munn, mener virkelig SV at de forslagene de har i denne innstillinga, faktisk vil bidra til at prisene går ned? Eller er det egentlig slik at SV ikke griner så mye om strømprisene øker? Da viser jeg også til en del tidligere forslag – og vedtak – fra SV som nok ville gå i den motsatte retning.

Ingvild Vaggen Malvik (SV) [13:04:34]: Jeg vil bekrefte representanten Brustads påpeking av at det er mange ting Arbeiderpartiet og SV står sammen om i denne innstillingen, men vi skiller lag nok en gang, som mange ganger tidligere, når det gjelder spørsmålet om gass.

Vi har for det første behandlet en gassmelding for ikke mindre enn litt over ett år siden. I den gassmeldingen inngikk SV et forlik med regjeringspartiene, hvor vi sa at vi skulle komme tilbake til spørsmålet om infrastruktur for naturgass i en egen stortingsmelding som skulle legges fram for Stortinget til behandling. Vi syntes derfor ikke det var riktig å gjøre debatten om forsyningssikkerhetsmeldingen til et spørsmål om gass, slik mange andre partier har forsøkt. Tvert imot har SV lagt fram en pakke på 20 TWh, som vi mener det er mulig å realisere innen 2010, som vil gi den samme effekten som de gasskraftverkene som Arbeiderpartiet og andre er opptatt av, og som neppe kommer til å bli bygd. Men vår satsing går på fornybar energi og energisparing. Det er SVs politikk og SVs løsning.

Presidenten: Presidenten registrerer at SV allikevel våger å ta ordet «gass» i sin munn.

Leif Frode Onarheim (H) [13:05:51]: Den tørre høsten i 2002 måtte vel være en gave fra høyere makter til SV. Endelig ble det høyere pris på strøm, som kunne utløse sparing og fremme ytterligere dyr satsing på fornybar energi. SV ønsker videre at Statkraft skal effektivisere den kraftkrevende industrien. Mener representanten Vaggen Malvik at Statkraft er bedre enn den kraftkrevende industrien på dette området?

Presidenten: Presidenten vil anta at det ikke er noen nødvendig sammenheng mellom høyere makter og høyere priser. Men det gjenstår å høre.

Ingvild Vaggen Malvik (SV) [13:06:34]: Etter SVs mening fikk vi i fjor vinter med all tydelighet demonstrert hva som skjer i et markedsbasert system, der prisene kan sprette i været og man får en lite forutsigbar situasjon for husholdninger som ikke har tegnet fastprisavtaler. Det mener SV selvfølgelig er uheldig, og jeg vil i den sammenheng vise til det forslaget som vi har fremmet i

dokumentet om regulering av tørrårsmagasinerne, hvor vi nettopp går inn for en endring av strukturen i forbrukermarkedet som vil gi større stabilitet og forutsigbarhet for norske husholdninger.

Når det gjelder Statkraft, vil jeg nok en gang poengtere at det er et av de instrumentene vi sitter igjen med når det gjelder å ta tak i kraftkrevende industri. Jeg håper selvfølgelig at utredningen til Regjeringen konkluderer med at vi innenfor EØS-avtalen kan gjøre grep som sikrer industrien. Men til sjuende og sist tror jeg det vil handle om statlig eierskap og å kunne bruke Statkraft til å kunne utløse det potensialet som industrien og PIL har pekt på, på 3,5 TWh og bedriftsøkonomisk lønnsomt 2,5 TWh i energisparing.

Øyvind Vaksdal (FrP) [13:07:58]: I innstillingen er Sosialistisk Venstreparti med i en merknad sammen med Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Senterpartiet hvor en «mener at Norge minst må være selvforsynt med elektrisk kraft i et normalår».

Hvis vi ser dette i lys av SVs holdning til kraftutbygging og produksjonsøkning, lurer jeg på hvordan dette henger sammen. Vil representanten Vaggen Malvik forklare meg hvordan dette henger sammen? Betyr dette at en skal utfase det resterende av kraftforedlende industri, og skal befolkningen tilbake til vaskebrett og stearinlys?

Ingvild Vaggen Malvik (SV) [13:08:57]: Det er all tid en glede å påta seg den pedagogiske utfordringen det er å forklare Fremskrittspartiet sammenhengene i en miljøvennlig og langsiktig energipolitikk!

SV har i innstillingen gått inn for en pakke som vil gi 20 TWh innen 2010. Da snakker vi om 10 TWh på biosiden, 5 TWh når det gjelder vind, og 5 TWh som kan utløses gjennom ulike enøktiltak. Til sammen er dette minst like viktig i forhold til kraftbalansen som disse urealistiske, dyre og ikke minst upopulære gasskraftverkene som Fremskrittspartiet liker å stille seg i spissen for.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Ingmar Ljones (KrF) [13:09:59]: Hausten 2002 var uvanleg fin, med mange solskinsdagar og stabilt og tørt vær. Mange menneske fekk fine opplevingar langt utover hausten på fjellet, ved sjøen og i skog og mark. Kvitt rim på trea og marka braut mot sprakande haustfargar og gav ugløymande opplevingar når ein sleit seg opp til ein fjelltopp eller valde ei lettare rute i storslått natur. Men etter kvart som hausten gjekk over i vinter, kom desse opplevingane i skuggen fordi det vakre været førte med seg jamt større ulemper. Det blei stendig meir negativ fokusering på manglande fylling i vassmagasina, og barfrost og snømangel forsterka den negative effekten av manglande nedbør.

Vinteren 2002–2003 viste at Noreg er sårbart for svikt i nedbøren, spesielt kombinert med streng kulde over lang tid. Kraftmarknaden hadde svært kort tid på seg til å tilpassa seg utfordringane som svikten i energitilførsla frå vasskraftproduksjonen førte med seg. I fagkrinsar var

det stor uvisse om det ville vera nok vatn i magasinane, slik at det kunne leverast nok straum fram til våren 2003.

Marknaden reagerte, og straumprisane gjekk opp. Dei uakseptable høge straumprisane førte til at ein del ein-skildabonntarar og grupper av bonntarar utan fastprisavtale fekk store, uføresette og akutte betalingsproblem. Det måtte difor setjast i verk strakstiltak som delar av det offentlege serviceapparatet ikkje var budde på. Dei høge straumprisane hadde mange negative verknader direkte og indirekte for både private straumkundar, næringslivet og det offentlege. Vinteren 2002–2003 viste at forsyningstryggleiken for straum ikkje var god nok, og vi har difor i dag til behandling stortingsmeldinga om forsyningstryggleik.

For Regjeringa er det eit mål at det er nok elektrisk kraft i marknaden til akseptable prisar, og fleirtalet i komiteen er einig i at Noreg må ha som mål minst å vera sjølvforsynt med kraft i eit normalår. Med utgangspunkt i den grundige gjennomgangen av kraftsituasjonen i 2002–2003 som kjem fram i meldinga, har Regjeringa m.a. lagt fram ei rekkje tiltak utforma i ti hovudpunkt som skal medverka til å nå desse måla.

Eg er glad for at Arbeidarpartiet har sett kor viktig det er å få gjennomført desse tiltaka, som vil leggja grunnlaget for miljøriktig satsing for å gjera kraftforsyninga meir robust og levera straum til akseptable prisar.

I tipunktlista med tiltak er det m.a. lagt opp til å styrkja innsatsen for miljøvenleg omlegging av energibruk og å auka miljøriktig energiproduksjon. Vidare er forbrukarane sine rettar styrkte m.a. gjennom nye kontraktsformer.

Undervegs i behandlinga av meldinga har vi i komiteen fått fyldig informasjon om den kraftintensive industrien sine utfordringar og behov for m.a. langsiktige kontraktar til konkurransedyktige prisar. I Noreg har denne industrien ein høg miljøprofil og representerer om lag 22 000 verdfulle arbeidsplassar. Av sysselsetjingsmessige, økonomiske, tekniske og miljømessige grunnar er det difor viktig at denne industrien ikkje blir flytta ut av landet. Delar av den kraftintensive industrien har i dag avtalar med Statkraft om levering av kraft på såkalla «myndighetsbestemte» vilkår. EØS-reglane om statsstøtte slår inn i høve til denne typen avtalar, og det er difor ikkje aktuelt å gå inn i nye «myndighetsbestemte» avtalar når desse kontraktane går ut. Den kraftintensive industrien må sjølv inngå kontraktar om kjøp av kraft i marknaden. I denne situasjonen er det overlag viktig at industrien og staten har nær kontakt og snur alle steinar for å finna gode løysingar.

Regjeringspartia er med i fleirtalet som ber Regjeringa ta initiativ til å greia ut om det er mogleg å få til ein ny generasjon kraftkontraktar for kraftintensiv industri innanfor EØS-regelverket.

I dag legg vi grunnlaget for auka forsyningstryggleik for straum, og gjennom konstruktivt samarbeid på miljøet sine premisser vil vi bli betre rusta for nye utfordringar som måtte komma.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Mette Gundersen (A) [13:15:02]: Strømkrisen i fjor rammet mange, og som så ofte ellers var det de med dårligst råd som fikk det vanskeligst. Mange klarte ikke å betale de høye strømgningene eller satt og frøs i frykt for å få høy regning. Bare bruk strøm, sa Regjeringen og Kristelig Folkepartis parlamentariske leder. Dere kan gå på sosialkontoret med regningene. Men hva fikk de til svar der? Jo, selg bilen din først!

Henvisning til sosialkontoret som Regjeringens svar på enkeltpersoners møte med strømkrisen ble møtt med hoderisting fra mange, bl.a. fra kommuner og sosialkontor. Jeg kunne tenke meg å spørre om representanten Ljones er enig med sin parlamentariske leder i at sosialkontorene skal være den eneste løsning for enkeltpersoner også under neste strømkrise.

Ingmar Ljones (KrF) [13:16:11]: Som eg nemnde i innlegget mitt, var ikkje det offentlege serviceapparatet budd på å ta dei store utfordringane som kom på grunn av dei tøffe straumprisane.

Eg trur det er viktig å fokusera på det som faktisk skjedde, det ein kom med av tiltak, og som det var brei semje om, også her i Stortinget. For det første gav ein 2 500 kr i støtte gjennom bustønaden. Det blei også gitt støtte til installasjonar av varmpumpe, pelletskamin og straumstyringssystem. Vidare var det mange kommunar som kom med glimrande tiltak og gjorde ein innsats nettopp for å hjelpa dei som trong det mest. Eg er overtydd om at det er mange i dag som i etterkant nyt godt av dei tiltaka som blei gjennomførte. Men det er ikkje til å dekkja over at serviceapparatet ikkje var godt nok budd på å kunna ta den typen utfordringar.

Kommentarane frå parlamentarisk leiar står på egne bein, like trygt som han sjølv står på dei.

Ingvild Vaggen Malvik (SV) [13:17:35]: I 2001 var Kristelig Folkeparti enig med SV i at hjemfallsinstituttet skulle bestå sammen med det statlige eierskapet i Statkraft. Men med Kristelig Folkepartis statsråd Steensnæs i spissen går nå Kristelig Folkeparti løs på hjemfallsinstituttet. At regjeringskollega Gabrielsen dundrer løs på Statkraft, er ikke like overraskende. Men jeg må si at det overrasker meg at Regjeringen ikke forholder seg til tidligere fattede stortingsvedtak. Det overrasker meg at Kristelig Folkeparti ikke er i stand til å se sammenhengen mellom disse sakene, både privatiseringen av Statkraft og at man fjerner konsesjonsreglene for relativt store kraftutbygginger, når det er snakk om investeringer opp i hundremillionersklassen. Investeringer i hundremillionersklassen er ikke investeringer som alminnelige gårdbrukere vanligvis går inn i alene. Ved privatisering av Statkraft ligger veien mot Småkraft åpen, og det er usikkert hva som videre vil skje. Vil Kristelig Folkeparti foreta en ny vurdering av denne saken og forhåpentligvis komme til en bedre og mer fornuftig konklusjon?

Ingmar Ljones (KrF) [13:18:56]: Det er litt spesielt at representanten Vaggen Malvik fleire gonger legg fram påstandar om at vi no behandlar sak om heimfall. Det

kjem i eiga sak i tilknytning til Ot.prp. nr. 54, i den grad vi skal ta det der.

Det som har vore det positive, heilt tilbake til 2001, er at både Sosialistisk Venstreparti og dei andre partia, m.a. Arbeidarpartiet, gjekk inn for miljøvenlege tiltak som del av handlinga av klimameldinga, der vi sa at nettopp satsing på mikro-, mini- og småkraftverk skulle vera heilt sentralt for å få fram miljøriktig straumproduksjon. Difor er det ei avsporing når ein i denne saka trekkjer fram sak om heimfall. Det at vi skal få ein raskare behandlingssmåte for å kunna setja i verk mikro-, mini- og småkraftverk, trudde eg var positivt, eg trudde at SV ikkje vil snu det til noko negativt no.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Inger S. Enger (Sp) [13:20:16]: I Norge kan vi som kjent glede oss over store mengder vannkraft. Det har vi også til de grader gjort, slik at vi dessverre har tatt for lett på utfordringer innen energipolitikken. Vi har gjort oss for avhengige av elektrisitet, også til oppvarming.

Høsten 2002 ble en ubehagelig demonstrasjon på hvor sårbare vi er, ved knapphet på elektrisitet kombinert med lav tilgang på alternativ energi. Det satte en støkk i ansvarlige myndigheter. Men det kan dessverre se ut som om skrekken gikk fort over. Eldre folk på mine trakter snakker ennå om tørkesommeren i 1947. Den satt lenge i. Men høsten 2002 derimot, som fikk all skyld for ubalansen i energimarkedet, ser ut til å være nesten glemt allerede, dvs. vi har jo fått denne stortingsmeldinga som en slags minnebok. I dagligtale kalles den for tørrårsmeldinga. Meldinga inneholder flere gode forslag til å bedre forsyningssikkerheten, men den inneholder svært få forpliktelser.

Jeg hadde håpa at det endelig ville bli lagt til rette for økt produksjon av bioenergi. Det har riktignok blitt et voldsomt oppsving på vedfyring, men for moderne bruk av bioenergi har det skjedd lite. Vi henger langt etter de andre nordiske landene. Det vil vi fortsatt gjøre. Det er et resultat av at norske rammebetingelser er mye dårligere enn i Norden for øvrig. Det hjelper lite med pen omtale av vannbåren varme basert på bioenergi så lenge det ikke lønner seg å produsere det. Økt forbruk av fyringsolje lønner seg, men det vil forverre CO₂-utslippene, og avhengigheten av el er jo hovedårsaken til at vi er blitt så sårbare for lite nedbør. I dag skiller det mellom 5 og 8 øre pr. kWh mellom den pris produsentene av vannbåren varme makter å betale for bioenergi, og det leverandører må ha for å greie seg økonomisk. Da skjønner alle at det ikke hjelper med gode ønsker.

Senterpartiet ønsker at vannbåren varme basert på bioenergi skal komme med i et grønt sertifikatmarked. Det er det virkemiddelet som kan gi lønnsomhet og omfattende økning av bioenergiproduksjonen. Men Regjeringa vil dessverre ikke ta med varme. Det framstilles som vanskelig å få til et sertifikatmarked for varmeproduksjon. Det er komplisert og kostbart, påstås det. I et så viktig energipolitisk spørsmål må det i alle fall settes inn ressurser for å prøve å få det til.

Den andre unnskyldningen er at mange land bare har elektrisitet, og det klinger heller ikke helt bra, fordi andre land har jo nærmest motsatte utfordringer enn oss. De har lav andel elektrisitet.

Dersom Regjeringa gir opp tanken om grønne sertifikat for varmeleveranse før en har prøvd, må det til virkemidler direkte over statsbudsjettet. Det monner heller ikke med Regjeringas forslag nå i revidert om å la småskalaproduksjon nyte godt av jordbruksfradraget. Nei, vi må satse slik som de f.eks. gjør i Finland, der det er tilskudd til ivaretagelse av energivirke og tilskudd til flising. Tilskuddsordningene er på et nivå som ville tettet gapet på 5–8 øre pr. kWh. Det burde vi hatt her også. Ved produksjon av bioenergi får vi arbeidsplasser i innlandet på kjøpet, og det trenger vi. Bioenergi er CO₂-nøytral, så jeg får lyst til å minne om komiteflertallets klare forutsetning ved bruk av naturgass:

«... økning i CO₂-utslippene på et område må motsvares av reduksjoner på andre områder enten i Norge, gjennom kjøp av utslippskvoter, utslippskreditter i utviklingsland eller felles gjennomføring av klimatiltak i andre land.»

Vel og bra, men Senterpartiet mener at det i tillegg er viktig å satse midler på bioenergi helt uten CO₂-ulemper.

Til slutt noen ord om disponering av vannmagasinene. Sammen med SV mener Senterpartiet at det må være klokt å husholdere med magasinreservene på en mindre kortsiktig måte enn det vi har sett de siste årene. Dette har jeg gjort meg til talsmann for i flere sammenhenger og av og til blitt avfeid med litt lettvinde argumenter. Ikke alle magasiner egner seg, sies det. Det er riktig, men flerårsmagasiner bør disponeres mer forsiktig.

Det kan øke flomfaren, er et annet argument. Det kan være riktig, men om det mangler fem eller ti meter i Møsvatn på at det er fullt når snøsmeltinga på Hardangervidda er over, er ikke så nøye.

Så er det sikkert noen som føler seg fristet til å repetere at dagens energilov ble fremma av Senterpartiets Eivind Reiten. Jeg vil komme dem i forkjøpet og si at Eivind Reiten fungerer meget bra, og at energiloven også gjør det, sjøl om den har noen svakheter etter alle disse årene, særlig i knapphetssituasjoner. Samfunnsansvaret til aktørene i bransjen må komme tydeligere fram, og vi må få bedre ordninger for forsyningssikkerheten.

Jeg vil bare si at Senterpartiet går inn for forslag nr. 13, fra SV.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Knut Werner Hansen (A) [13:26:01]: Senterpartiet har lange tradisjoner i norsk politikk for å ta vare på og utnytte naturressursene våre. Tunge eksempler i så måte er fisk, landbruk og vannkraft. Her har Senterpartiet brukt mye politisk energi på å forfekte det syn at dette er våre ressurser og noe vi skal forvalte til beste for nasjonen. Der har Senterpartiet hatt en klar politikk.

Når det gjelder å utnytte vår nye ressurs, gassen, har Senterpartiet ikke den samme klare holdningen. Her er Senterpartiet merkelig passiv. Enger sier selv at man

kanskje har lagt for lite vekt på utfordringene i energipolitikken.

Synes ikke Enger at det er et paradoks når Senterpartiet er imot en aktiv gasskraftpolitikk i Norge, mens man er for import av strøm som for det meste er basert på gass vi har eksportert, på kullkraft eller kjernekraft? Kan Enger utover det klargjøre hvorfor Senterpartiet er så passiv i forvaltningen av norsk naturgass.

Inger S. Enger (Sp) [13:27:20]: Senterpartiet blir her beskyldt for å være litt passivt. Det syns jeg ikke vi er, men gjennomslagskraften kan det jo sies noe annet om for tida.

Senterpartiet er, som Hansen helt riktig sa, svært opptatt av å ta vare på norske ressurser. Vi er også opptatt av å benytte gassen til innenlands bruk, men – og dette er ingen nyhet – vi er opptatt av at i den grad det skal bygges gasskraftverk, skal det være med CO₂-håndtering. Så langt har vi ikke kommet ennå. Ellers er vi for å bruke gass i industrien, f.eks. i Grenland, som vi fulgte mye opp.

Når det ellers gjelder det at det skal være nok kraft, er vi svært opptatt av mini- og mikrokraftverk. Dessuten har vi bioenergi som det er brukt altfor lite ressurser på fram til i dag.

K a r i L i s e H o l m b e r g hadde her overtatt presidentplassen.

Hallgeir H. Langeland (SV) [13:28:39]: Som representanten er inne på, har SV, Arbeidarpartiet og Senterpartiet ei rekkje felles forslag. No forstod eg det slik at Inger S. Enger og Senterpartiet òg sluttar seg til SV sitt forslag om støtteordning, og det er positivt. Frå før står me saman om bioenergi, vassboren varme, grønne sertifikat, fleirårsmagasin – ei rekkje saker som Senterpartiet, SV og Arbeidarpartiet er einige om, og det er bra.

I 1991 hadde Senterpartiet statsråden for energipolitikk. Han gjekk i spissen for å deregulera straummarknaden og har no skapt grunnlag for det me ser i dag, at folk skal bruka tida si på å sitja og surfa på nettet for å finna billige straumleverandørar, og at ein tidvis blir hersa med av ustabile prisar. Det er på eit nivå som er heilt uakseptabelt. SV har òg eit forslag som Senterpartiet ikkje støttar, nemleg at ein skal ha ein brei gjennomgang av den energilova som Senterpartiet i si tid stod bak, for å finna ut om det går an å reregulera noko og få litt meir styrte prisar.

Inger S. Enger (Sp) [13:29:59]: Som jeg sa i mitt innlegg, mener jeg at Reiten fungerer godt på sitt område. At vi ikke gikk inn på SVs forslag om å se på energiloven, har ikke noe med det å gjøre. Lover bør ses på når det har gått noen år. Det har snart gått 15 år, fra 1990 og fram til i dag, og det er helt rimelig at det er noen punkter i energiloven vi bør se på.

Senterpartiet valgte å gå sammen med Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet om et forslag om å se på lovverket. Forslaget til SV er svært detaljert, og når man er så detal-

jert, kan en fort komme til å glemme en del punkter. Derfor syntes vi det var bedre å løfte blikket litt og gå sammen med de andre. Nå fikk jeg også gleden av å høre tidligere i dag at det vil også SV gjøre, når de skjønner at deres eget forslag blir nedstemt. Derfor får vi et gledelig flertall for å se på oppdeckningsplikt og forsyningssikkerhet.

Bror Yngve Rahm (KrF) [13:31:24]: Jeg vil gjerne bare følge opp litt i forhold til det siste spørsmålet som Inger Enger besvarte, for så vidt på en god måte.

Energiloven har jo fått skylden for stort sett det meste i kjølvannet av den situasjonen vi hadde forrige vinter. Min påstand vil være i tråd med det som Inger Enger også sa, nemlig at energiloven i det alt vesentlige faktisk har fungert godt i forhold til de intensjoner som vi hadde forventninger om at den skulle fylle. Den har også fungert relativt godt i forhold til prismekanismene, som viser at gjennom hele 1990-tallet har prisene i gjennomsnitt vært lavere enn før dereguleringen. Likevel trekker vi samme konklusjon. Inger Enger ser behov for å få en grundig gjennomgang av energiloven, at det kan være behov for å se på visse områder av en lov som hun mener faktisk fungerer godt. Min utfordring blir da: Hvilke områder av energiloven ser hun behov for å gjennomgå? Hvilke områder mener hun faktisk har fungert godt, slik energiloven er pr. i dag?

Inger S. Enger (Sp) [13:32:45]: Bakgrunnen for at vi ikke ønsket å gå inn for SVs forslag, var nettopp at vi ikke ville bli for detaljerte, og det kan jeg ikke bli nå heller. I farten kan det være fort gjort å glemme noe.

Men dette med forsyningssikkerhet blir jo hovedsaken i et sånt svar. Det ser ut som – foreløpig i hvert fall – at SV og Senterpartiet ikke får støtte for dette med flerårsmagasinerne. Det er jo lagt begrunnelser for det i innstillinga, men jeg syns ikke de holder, så jeg mener fremdeles at vi burde få til dette – ikke for alle magasiner, men for de store. Svartisen var nevnt her, det var et godt eksempel. Vi kunne også bruke Statkraft-magasiner, de er det staten som eier, og vi kan legge spesielle restriksjoner for dem. Dessuten kunne en sørge for at skattesystemet ble lagt opp slik at det lønte seg å gjøre det på den måten.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

May Britt Vihovde (V) [13:34:08]: Globalt står verda overfor tre store miljøutfordringer som må adresserast, forståast og løysast: klima, miljøgifter og biologisk mangfald.

Av dei tre store miljøutfordringane er det ingen tvil om at det er klimagassar som er den vanskelegaste for Noreg, fordi det i så stor grad er knytt opp til vår velstandsutvikling basert på utvinning og forbrenning av olje og gass.

Klimaproblematikk er energipolitikk. Noreg er ein stor energinasjon, og har eit særskilt ansvar for å gjera

den fossile energien reinare, for å fremja fornybar energi og finna løysingar som effektiviserer energibruken.

Det er lett å ramsa opp alt Venstre ikkje vil.

- Vi ønskjer å få slutt på dei store vasskraftutbyggingane, og at Vefsna- og Bjerkreimvassdraget skal vernast.
- Det skal ikkje byggjast kol- eller gasskraftverk som slepp ut klimagassar i Noreg.
- Vi skal ikkje bruka meir energi enn det som nøkternt sett er nødvendig.

Men det er ikkje slik at Venstre seier nei til all ny elektrisitet fordi det er «kjekt» å seia nei. Vi seier nei fordi vi har løysingar som er mykje betre! Vi veit at det kan frigjerast elektrisitet ved å byrja å ta i bruk ubrukt varme til oppvarming, og bruka elektrisitet til det som krev elektrisitet, som lys og datamaskiner.

Venstre har sagt det før, men gjentek det gjerne: Det er ikkje god miljøpolitikk å bruka noko så høgverdig som elektrisk energi til å varma opp hus, når det finst så mange enkle og gode alternativ.

Auka bruk av alternative fornybare energiformer vil, i tillegg til å forbetra miljøet, bidra til å auka forsyningstryggleiken. Det er ikkje lurt å leggja alle eggja i ei korg.

Venstre er oppteke av å leggja til rette for auka bruk av bioenergi. I samband med det er følgjande tre tiltak avgjerande: Elprisen bør liggja ein par øre høgare enn i dag, det må leggjast til rette for ei storstilt utbygging av vassboren varme, og det bør vera ei høg CO₂-avgift på olje og gass for alle.

Med høg energipris vil alternativ energiteknologi bli ei vekstnæring. Energiøkonomisering vil bli langt meir lønnsamt og bidra til å spara energi. Venstre vil også arbeida for at dagens kraftsystem blir utbetra, for å få maksimal utnytting av dagens vasskraftverk.

Det er energiforma, ikkje energien i seg sjølv, som avgjer kor stor miljøskade energibruken fører til. Utnytting og utvikling av fornybare ressursar må bli viktigare enn tapping av lagerressursane olje og gass, dersom vi skal oppfylla våre klimaforpliktingar.

Venstre vil lyfta visjonen om eit hydrogensamfunn. Hydrogen er ein effektiv energibærer som gjer at vi kan få meir energi ut av dagens energiressursar, vi kan få auka fleksibiliteten og dermed stabiliteten i energiforsyninga.

Noreg er ein stor energinasjon. Venstre vil utnytta denne posisjonen til å gjera Noreg til eksportør av hydrogen til verdsmarknaden. Vi har råstoffa, i form av enorme mengder fossilgass, vi har teknologien for foreureiningsfrie gasskraftverk, vi har solid erfaring i våre industri- og forskingsmiljø, og vi har ei miljøbevisst befolkning. Noreg har moglegheiter til å bli eit miljøpolitisk føregangslend som framskundar ei berekraftig utvikling internasjonalt.

Hydrogen kan framstillast av fornybar energi, men dersom Noreg skal bli ein leiande produsent av hydrogen no, bør dette baserast på fossilgass utan CO₂-utslepp. Venstre er difor svært fornøgd med at Regjeringa aukar satsinga på CO₂-frie gasskraftverk i revidert nasjonalbudsjett ytterlegare.

Gassmeldinga er på trappene. Venstre er klare: Auka innanlands bruk av gass må ikkje gi høgare nasjonale utslipp, men erstatta andre fossile energibærarar.

Til slutt vil eg presisera at det slettes ikkje er nødvendig med verken sterkt forureinande gasskraftverk eller fleire store vasskraftutbyggingar. Ved å byggja ut ein varmemarknad i Noreg vil ein frigjera meir enn nok elektrisitet til å møte auka forbruk.

Så heilt til slutt: Regjeringa si tipunktliste i stortingsmeldinga viser òg at Venstre får gjennomslag for sine prioriteringar. Vi er veldig fornøgde med den stortingsmeldinga som ligg føre, og vi er veldig fornøgde med den auka satsinga på teknologiutvikling og forskning.

Knut Werner Hansen (A) [13:39:00]: Det er slått fast at Norge er en velstandsnaasjon som er rik på energiressurser. Vi må derfor ha en lysende framtid.

Denne stortingsmeldinga er kommet opp med basis i den situasjonen vi hadde i fjor vinter. Årsakene til at vi fikk en alvorlig situasjon, er grundig drøftet av andre her i dag. Jeg skal derfor ikke gå inn på dem. Mitt anliggende er det jeg begynte med å si: Norge er et land rikt på energiressurser, og vi har en lysende framtid. Men det betinger at vi evner å ta disse ressursene i bruk.

I en del store saker er Stortinget opptatt av å samle et bredest mulig flertall bak konklusjonene for gjennom det å skape stabilitet og unngå stadige omkamper. Det synes jeg er en bra holdning – veldig bra! For meg er en sak om forsyningssikkerhet og direkte/indirekte hvordan man utnytter og tar vare på Norges energiressurser, en slik stor sak, som burde samle Stortinget rundt de sentrale og avgjørende konklusjonene.

Vi har fått en lang og omfattende innstilling, med mye bra innhold. Men så var det det med å samle seg i et flertall – og flertall for de store linjer. På en del områder har vi greid det, mens på andre områder mener jeg at Stortinget ikke gjør jobben sin. Istedenfor å ta ansvar ved å samle seg om et bredt energipolitisk forlik velger noen av partiene å ri sine politiske kjepphester. Det beklager jeg veldig sterkt.

Jeg mener at det er et problem at man ikke greier å samle seg om enighet om hva som er problemet. Framtidsvurderingene av behovet for kraft er også et eksempel. Stikkord videre kan være uenighet om bl.a. gass og gasskraftverk.

I en merknad sier komiteens flertall, Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti:

«Flertallet viser til at Norge har betydelige energiressurser. Norge rår over nesten 1/3 av Vest-Europas vannkraftproduksjon, halvparten av gassreservene, og 3/4 av oljereservene. Samtidig bor bare 1 pst. av Vest-Europas befolkning i Norge. Vi har i over hundre år utnyttet energiressursene, og vi har bygget opp kompetanse og teknologi i verdensklasse. Utbygging av gasskraftverk, og utvikling av miljøvennlig teknologi for bruk av naturgass vil være en videreføring av denne tradisjonen.»

Det ble flertall for dette, men langt fra enstemmighet. Den siste setningen i denne merknaden gir vyer for fram-

tiden, men hva skjedde så i komiteen og med innstillingen? Etter dette er det – selv om det er flertall for noe – altfor mye man er uenige om. Over nesten ni A4-sider beskrives ulike scenarioer og trekkes ulike konklusjoner om gassen vår. Høyre og Kristelig Folkeparti hoppet fort ut av de vyene som beskrives i den siste setningen i sitatet ovenfor, og havner tilbake i den folden som er uten mening om hvordan vyene skal oppfylles. Særlig for Høyre må dette ha vært litt av en botsøvelse.

Vi vet at hovedårsaken til at Norge er blitt en velstandsnaasjon, er at vi har energiressurser, og at vi har hatt evne til å utnytte dem. En rekke store industristeder er bygd opp rundt energitilgangen vår. Nå har vi fått en ny ressurs som vil følge oss inn i framtiden – enten vi vil eller ikke.

Av ulike årsaker har komiteens flertall valgt å lukke øyne og ører. Man toer sine hender og lar 99 pst. av gassen vår gå uforedlet ut av landet.

Istedenfor at vi selv burde utnytte dette, som absolutt må være et komparativt fortrinn, selger vi vårt komparative fortrinn til andre nasjoner, for så å måtte importere gass som er foredlet til strøm, vi importerer sterkt forurenset kullkraft og/eller kjernekraft. Vi vil også få eksporten av vårt komparative fortrinn midt i fleisen på andre områder i internasjonal konkurranse. Det er framtidsvisjon!

Gjennom behandlingen av den såkalte Ormen Lange-saken tidligere i vinter fikk Stortinget og forhåpentligvis resten av nasjonen et lite innblikk i hvilke eventyrlige ressurser som ligger der, og hvilke muligheter Norge har for å utnytte dem. Her ligger store muligheter for hele nasjonen. Jeg synes også det er et poeng at Nord-Norge har en genuin mulighet – hvis landsdelen gis mulighet. Disse utfordringene er det Stortingets oppgave å ta og ta vare på.

Jeg legger til grunn at vi får en skikkelig debatt om hvordan vi skal utnytte norsk gass i Norge, og at det må komme en omkamp på gasskraftverk fort.

Siri A. Meling (H) [13:44:09]: En sikkerhet for energiforsyningen er en av grunnpilarene i et industrialisert velstandssamfunn som det norske, enten det dreier seg om bedrifter eller private husholdninger. Derfor er det et viktig samfunnsanliggende som debatteres i dag.

St.meld. nr. 18, om forsyningssikkerhet for strøm mv., gir god informasjon om bakgrunnen for den priskrisen vi opplevde på strøm vinteren 2002–2003, og de utfordringer vi står overfor framover.

Det er et overordnet mål for Regjeringen at det skal være tilstrekkelig elektrisitet i markedet til akseptable priser. Høyre støtter dette, og videre at en energistormakt som Norge minst bør være selvforsynt med kraft i et normalår.

I dagens energisystem, med høy avhengighet av vannkraft, er vi sårbare for år med lite nedbør, og de tiltak Regjeringen skisserer i sin tipunktliste, har som mål å redusere denne sårbarheten:

- dels ved økt produksjon fra ulike energikilder
- dels ved et styrket overføringsnett fra utlandet
- dels ved energiomlegging

– dels ved å styrke forbrukerens stilling i kraftmarkedet

Det er selvfølgelig negativt at bedrifter til dels fikk en negativ erfaring med prisutviklingen på kraftmarkedet for halvannet år siden. Videre er det også negativt å mota signaler om at enkelte virksomheter faktisk er i tenkeboksen med hensyn til om de vil satse videre i Norge, på grunn av usikkerhet knyttet til framtidige energileveranser og hvilken pris en må påregne å måtte betale.

Men mange bedrifter, særlig de med høyt energiforbruk, har en eller annen form for fastpriskontrakter eller egne avtaler som sikrer dem stabilitet hva angår pris. Denne muligheten var det relativt få forbrukere eller husholdninger som hadde, nettopp fordi vi er vant med en prisutvikling på strøm som i hovedsak ikke har variert nevneverdig. Jeg vil derfor i det videre fokusere på forbrukernes stilling.

Prisutviklingen på strøm vinteren 2002–2003 medførte problemer for en del mennesker, og dessverre er det slik at de med lavest inntekt har minst mulighet for å tilpasse seg økte kraftpriser ved en overgang til andre energibærere. Heldigvis ble det imidlertid gjort tiltak som dempet denne uheldige utviklingen noe, bl.a. gjennom økt støtte i bostøtteordningen.

Høyre stiller seg bak Regjeringens mål om at forbrukernes stilling i kraftmarkedet må styrkes, og de tiltak som her foreslås, bl.a. fokusering på å utvikle nye kontraktstyper som alternativ til dagens kontrakter. De nye kontraktene vil være gunstige både i forhold til å opprettholde fleksibiliteten i forbruket og for å motivere til sparing hos den enkelte. Samtidig vil de gi forbrukerne mulighet til å sikre seg mot høye priser.

Hyppigere måleravlesning og fakturering i anstrengte kraftsituasjoner vil også kunne bidra til å forbedre forbrukernes stilling. Det samme gjelder en redusert frist ved kraftleverandørskifte til to uker. Dette gir bl.a. en reell mulighet til å skifte kraftleverandør før en prisøkning trer i kraft.

Videre vil jeg nevne nye regler for prisen på leveringspliktige kraftleveranser, den såkalte ventetariffen. Dette tiltaket gjøres for å unngå at forbrukere som uforholdsmessig havner på nettselskapets leveringsplikt, skal risikere å måtte betale en spesielt høy ventetariff fram til forbrukeren igjen får kraft levert fra en ordinær kraftleverandør.

Og sist, men ikke minst, vil jeg nevne det arbeidet NVE gjør med å utarbeide et oppslagsverk om forbrukerrettigheter. Dette vil gjøre det enklere for forbrukerne å orientere seg i kraftmarkedet.

Statsråd Einar Steensnæs [13:48:08]: Som det nå allerede er sagt flere ganger: Stortingsmeldingen om forsyningssikkerhet for strøm dreier seg om Regjeringens strategi for å sikre at det er nok energi til akseptable priser i markedet. Det betyr at det skal være nok energi både til næringslivet, til forvaltningen og til private husholdninger. For å få dette til må hensynet til forsyningssikkerheten vektlegges sterkere enn tidligere.

I meldingen gis en bred gjennomgang av erfaringene fra høsten og vinteren 2002–2003. Gjennomgangen viser

at prisene på strøm ble uakseptabelt høye, og at prisøkningen gav økte utgifter for norsk næringsliv og norske husholdninger. Disse erfaringene leder fram til to klare konklusjoner: Vi må styrke energiforsyningen, og vi må bli mindre avhengig av vannkraften. I tillegg må forbrukernes stilling bedres.

Regjeringen legger i meldingen fram en rekke tiltak over et bredt felt for å sikre en mer robust energiforsyning. Jeg er derfor tilfreds med at Regjeringen har fått bred tilslutning til tiltakene som trekkes opp i meldingen.

Regjeringen fortsetter innsatsen for en miljøvennlig omlegging av energibruk og energiproduksjon. I meldingen lanseres bl.a. en ny støtteordning for å stimulere til utbygging av infrastruktur for fjernvarme. Dermed styrkes en miljøvennlig energiproduksjon med betydelig potensial. Vi satser også på at forbedrede reguleringer og plantiltak i energiomleggingen vil bidra til mer fleksible oppvarmløsninger.

Regjeringen ønsker også å legge til rette for økt fornybar energiproduksjon gjennom å styrke grunnlaget for en miljømessig forsvarlig vannkraftproduksjon. I tillegg arbeides det videre med å få på plass et felles norsk-svensk marked for pliktige elsertifikater. Det er viktig at dette arbeidet får fortsette på en målrettet og hensiktsmessig måte. Jeg har merket meg Stortingets klare ønsker om å få dette på plass så snart som mulig, og jeg kan forsikre at jeg gjør alt hva jeg kan for å få etablert et slikt marked. Vi er fra Regjeringens side helt enig i at dette er et viktig tiltak, og jeg vil komme nærmere inn på dette i en egen melding til Stortinget i juni.

Regjeringen mener at økt miljøvennlig bruk av naturgass vil bidra til å styrke energiforsyningen på en måte som gjør at vi også kan nå klimamålene våre. Vi har derfor gitt høy prioritet til utviklingen av gasskraftverk med CO₂-håndtering. I revidert nasjonalbudsjett styrkes satsingen ytterligere gjennom forslaget om å opprette et fond på 2 milliarder kr og en innovasjonsvirksomhet i Grenland. Fondets avkastning skal bl.a. finansiere utprøving av ny teknologi i pilot- og demonstrasjonsanlegg for miljøvennlige gasskraftverk.

Regjeringen er videre opptatt av å sikre en fortsatt effektiv konkurranse i kraftmarkedet, styrke det nordiske elsamarbeidet og gi forbrukerne bedre rettigheter i kraftmarkedet. Forbrukerne bør bl.a. få flere og bedre muligheter til å forsikre seg mot raske prisendringer, og det må bli enda lettere å skifte leverandør. Alle som ønsker det, skal kunne forsikre seg mot uventede prishopp gjennom fornuftige avtaler med strømleverandørene, samtidig som markedet skal være fleksibelt og stimulere til sparing og effektiv energibruk.

Jeg merket meg at representanten Øyvind Vaksdal bad om at statsråden bekreftet at Regjeringen ikke baserer forsyningssikkerheten på at industrien skal stoppe egenproduksjon for å levere til nettet. Jeg kan bekrefte at nei, det inngår ikke i vår strategi. Men den anledning industrien har til å levere til nettet i spesielle tilfeller, slik det også er bestemt av Stortinget etter forslag fra en arbeiderpartiregjering, er en fornuftig ordning. Det samme gjelder også de effektavtaler som er inngått med industrien.

(Statsråd Steensnæs)

Dette er fleksible og nyttige ordninger, men det kan selvfølgelig ikke regnes inn som bidrag i den alminnelige kraftforsyningen.

Regjeringen legger vekt på at Statnett som systemansvarlig selskap skal ha ansvaret for løpende å utrede og utvikle virkemidler som skal sikre balanse mellom produksjon og forbruk i svært anstrengte kraftsituasjoner. NVE har ansvar for å godkjenne virkemidlene og gi kriterier for bruken av disse. Dette skal supplere markedet med ekstra sikkerhet i svært anstrengte situasjoner.

Jeg er svært tilfreds med at et bredt flertall støtter Regjeringens tipunktliste for en mer robust energiforsyning. Jeg ser at ulike mindretall kommer med tilleggsforslag. Jeg merker meg dette. Men det er viktig at det står en klar politisk vilje bak de flertallstiltak som nå skal gjennomføres.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Sylvia Brustad (A) [13:53:35]: Selv om det er ganske åpenbart at vi må få bygd gasskraftverk for å få prisene ned, slik også statsråden sier han ønsker, er ikke det særlig berørt, for å si det mildt, i den meldinga Regjeringa har presentert for Stortinget. Det er nå slik at de som har konsesjon, må ta en beslutning i løpet av ganske kort tid om hvorvidt de vil benytte den for å få i gang gasskraftverk eller ei. Jeg håper fortsatt at noen av dem vil si ja, slik at vi kommer i gang. Men dersom de skulle komme til at de heller ikke nå vil bygge gasskraftverk, vil da statsråden sørge for at disse konsesjonene ikke blir forlenget? Vi kan ikke ha en situasjon der selskap sitter og ruger på konsesjoner år etter år uten at det blir bygd noe.

Kan statsråden også svare på om han, hvis andre søker konsesjon, slik noen allerede har varslet, i så fall vil stille seg positiv til slike konsesjonssøknader?

Statsråd Einar Steensnæs [13:54:47]: Jeg vil først gjøre det helt klart at det ikke har vært aktuelt for Regjeringen å inndra de konsesjoner som er gitt, når det gjelder bygging av gasskraftverk, hva enten det gjelder Kårstø, Kollsnes eller Skogn. De selskaper som står bak konsesjonene, har etter tur bedt om å få forlenget dem. Jeg antar at det er fordi selskapene seriøst ønsker å vurdere å bygge disse gasskraftverkene. Regjeringen forholder seg helt lojalt til stortingsvedtak på disse punktene og har også gjort det klart for selskapene. Men det er altså mangel på lønnsomhet som har gjort dette usikkert. Disse konsesjonene er forlenget – etter min hukommelse til henholdsvis 2007 og 2009. Jeg skal sjekke de årstallene så det ikke blir noe usikkerhet omkring dette. Den siste konsesjonen, til Skogn, er nettopp fornyet og forlenget etter ønske fra Industrikraft. Når det gjelder nye konsesjoner, viser jeg til det som står i Sem-erklæringen, og det som er Regjeringens politikk, hvor den, utover de tre konsesjonene, ønsker å satse på gasskraftverk med CO₂-håndtering.

Øyvind Vaksdal (FrP) [13:56:11]: Først av alt vil jeg si at det er interessant å høre at representanten Bru-

stad og Arbeiderpartiet føler seg forpliktet av Sem-erklæringen og bare vil dele ut tre konsesjoner for gasskraftverk. Det var nytt.

Statsråden hevdet at aktørene som har konsesjon i dag, ikke finner det lønnsomt å bygge ut, og at dette skyldes forhold mellom strømpris og gasspris. Dette har jeg hørt flere ganger fra statsråden. Ingenting av dette skyldes ifølge ham verken rammebetingelser, usikkerhet rundt framtidige utslippskrav eller politiske signaler. I Teknisk Ukeblad nr. 12 for 2004 sier Hydros generaldirektør, Eivind Reiten:

«Usikkerheten knyttet til CO₂-spørsmålet er for stort til at noen tør satse på å utnytte gassen i Norge.»

Videre sier han:

«Norge har rotet seg inn i en CO₂-psykose.»

Lignende signaler kom også fra Elkem-direktør Svein Sundsbø på NHOs energikonferanse like før påske, hvor både statsråden og jeg var til stede.

Er statsråden totalt immun for slike signaler, eller vil han nå omsider lytte til selskapene og rydde av veien den politiske og økonomiske usikkerheten han og Regjeringer har skapt?

Statsråd Einar Steensnæs [13:57:40]: De konsesjonsvilkår som de tre gitte konsesjoner er gitt på, er bestemt bl.a. av Fremskrittspartiet sammen med Arbeiderpartiet og Høyre. De konsesjonsvilkårene har denne regjeringen ikke endret med et komma. Det er med andre ord forutsigbare, klare betingelser knyttet til dem. Ingen kan være i tvil om hva som er konsesjonenes betingelser. Skulle en være i tvil, er det bare å lese i stortingsdokumentene, for det er der de står. Det er Stortingets vedtak industrien må forholde seg til.

I den grad det er skapt «psykose» både om gasskraftverk og om CO₂-håndtering, må det relatere seg til usikkerhet om hva Stortinget faktisk har vedtatt. Jeg er ikke i tvil om hva det vedtok, og jeg forholder meg helt klart saklig til dette. Jeg har heller ikke inntrykk av at industrien, som vi har gjentatte møter med om dette, på noen måte mener at det her har vært uklarhet om Regjeringens politikk.

Ingvild Vaggen Malvik (SV) [13:59:04]: Jeg tror kanskje statsråden har en mistanke om hva jeg skal spørre ham om. Selv om han har skuffet meg, skal jeg innfri forventningene.

Hvorfor har Regjeringen på dette tidspunktet bestemt seg for å tukle med hjemfallsinstituttet, den muligheten vi har til politisk styring med evigvarende norske naturressurser? Jeg antar at statsråden kan bekrefte at utbyggingen av ny vannkraft vil skrive seg fra små kraftverk, og at han er enig i at tiden for de store vannkraftutbyggingene er over. Noe annet hadde vært oppsiktsvekkende.

Jeg vil gjenta at SV i utgangspunktet ikke er negativ til småskala vannkraft hvis de kan bygges ut på miljøforsvarlig måte. Det viste også SV gjennom gassforliket med regjeringspartiene, som fikk fortgang i arbeidet med grønne sertifikater. Men hvorfor er det nødvendig å unnta denne nye store utbyggingsbølgen? Småkraft, som er

eid av Statkraft, har jo som mål å bygge ut 2,5 TWh i løpet av ti år. Hvorfor er det nødvendig å fjerne konsekvensplikten?

Statsråd Einar Steensnæs [14:00:14]: Dette er en sak som Stortinget får anledning til å komme tilbake til når Ot.prp. nr. 54 for 2003–2004 skal diskuteres. Men for å si det veldig kort: Det er grunn til å reagere på den retorikk som SV har brukt i denne saken. Hvis Ingvild Vaggen Malvik er riktig sitert, har hun sagt:

«Med et pennestrøk og i et hastverksarbeid vil regjeringen endre loven som beskytter norske fosser mot privatisering. Dermed snikprivatiserer regjeringen det norske folks eiendom og naturressurser slik at de forsvinner for godt».

Dette er en helt feilaktig framstilling, med en ordbruk som det er all grunn til å reagere på. Dette gjelder ingen av de eksisterende vannkraftverk, det gjelder små og til dels middels store vannkraftverk eid av bønder og norske selskaper. Det er heller ikke riktig å framstille dette som investeringer i hundremillionerklassen – antakelig gjelder det opptil 25 GWh, og med to kroners investering pr. kWh snakker vi om en størrelsesorden på maks 50 mill. kr, de fleste under dette. Både investeringsnivå og framstilling er derfor feilaktig. Jeg håper at vi kan få en bedre dialog om dette viktige spørsmålet enn den som har vært til nå gjennom pressen.

Inger S. Enger (Sp) [14:01:42]: Jeg skal snakke om grønne sertifikater.

I meldinga om innenlands bruk av gass har Regjeringa lagt vekt på at

«et sertifikatsystem som omfatter varme ikke vil være forenlig med et fremtidig internasjonalt sertifikatmarked for fornybar el i Europa».

Dette understreker Regjeringa også i St.meld. nr. 18.

Senterpartiet ønsker som kjent at vannbåren varme basert på bioenergi skal komme med i grønt sertifikatmarked. Det er det virkemidlet som kan gi lønnsomhet og omfattende økning i bioenergiproduksjonen. Men Regjeringa vil altså ikke. Det framstilles som om det er vanskelig å få til et sertifikatmarked for varmeproduksjon. Dersom Regjeringa gir opp tanken om grønne sertifikater for varmeleveranse før en har prøvd, må det andre virkemidler til direkte over statsbudsjettet.

Staten er villig til å bruke mange penger på andre energiformer, og det er helt greit. Men hvordan tenker statsråden seg dette med bioenergi? For å si det rett ut: Hvordan skal man få sving på bioenergien?

Statsråd Einar Steensnæs [14:02:58]: Jeg har tidligere rost representanten Inger S. Enger, representanten Sylvia Brustad og andre for engasjement når det gjelder bioenergi. Jeg stiller meg helt på linje med det.

Så vil jeg si: Dette har Stortinget tatt stilling til. Det var et spørsmål i Stortinget om vi skulle ha et grønt sertifikat-marked bare for el, eller skulle vi også inkludere varme? Det har Stortinget tatt stilling til, og på det grunnlaget har altså Regjeringa gått videre og utarbeid-

det dette, som kun dreier seg om el. Representanten Enger refererer helt riktig til det vi har skrevet om hvordan dette vil harmonere med et svensk-norsk sertifikatmarked, hvor altså varme ikke er med, og i forhold til et europeisk elmarked, hvor heller ikke varme er med.

Regjeringa har faktisk gjort veldig mye i forhold til å få fram vannbåren varme – fjernvarme – ved at vi nå har satt i gang et program som øker kapasiteten for fjernvarme med 200 pst., fra 2 TWh, som vi har i dag, til 6 TWh, som vi forhåpentligvis har innen fem år.

Olav Akselsen (A) [14:04:16]: Dette er og blir ei vanskeleg sak for Kristeleg Folkeparti. Statsråden ser behovet for ny produksjonskapasitet, og han seier at me må bli mindre avhengige av vasskraft. Han innrømmer med andre ord behovet for å ta i bruk gass til elektrisetsproduksjon i Noreg. Men Kristeleg Folkeparti har ei forhistorie i denne saka, og dermed må partiet stå fast på at gasskraft er styggedom. Eg føler at her sender statsråden og Kristeleg Folkeparti veldig ulike, nærmast schizofrene signal, ein seier at me treng krafta, men ingen nye søknader vil bli behandla. Eg har sjølv blitt presentert for mange spennande prosjekt som har betre energiutnytting og betre økonomi enn dei prosjekta som har fått løyve. Desse vil Regjeringa ikkje behandla. Dei skal med andre ord ikkje få prosjekta sine vurderte. I mellomtida importerer me og gjer oss stadig meir avhengige av kolkraft. Kan dette vera ein bra politikk for Noreg?

Statsråd Einar Steensnæs [14:05:31]: Dette er en god politikk for Norge ikke bare i dag; det er også en bærekraftig, god politikk for generasjoner framover. Det legger Regjeringa umåtelig stor vekt på. Vi skal ikke bare løse et viktig energispørsmål i dag, men vi skal også finne løsninger som framtidige generasjoner kan leve godt med, og som er i tråd med viktige internasjonale forpliktelser.

Så sier representanten Akselsen at statsråden må innrømme at gasskraft trengs for å sikre energiforsyningen. Ja, ikke bare innrømmer jeg det, jeg mener også at det er veldig viktig at vi kommer i gang med dette. På lengre sikt må gasskraften være der som et supplement, både fordi den gir et tilskudd ved siden av vannkraften som er viktig, og fordi den produserer i en mengde som vi har bruk for i framtida. Jeg er ikke schizofren, partiet er ikke schizofrent, i forhold til dette – vi ser sammenheng her og er konsekvente fordi vi ønsker å satse på gasskraftverk med CO₂-håndtering. Jeg har gjort rede for noen av de virkemidlene vi skal ta i bruk i den sammenheng.

Så må jeg bare få tilføye: Alle søknader som sendes Regjeringa, vil selvfølgelig bli behandlet og utredet. Det er en selvsagt plikt for enhver regjering.

Presidenten: Replikordskiftet er avsluttet.

Mette Gundersen (A) [14:07:13]: St.meld. nr. 18 om kraftforsyningssikkerhet kom i stand med bakgrunn i den uvanlige vinteren vi opplevde i fjor, da strømprisene

spratt i været. Det var kaldt, og det var mange mennesker her i landet som fryktet at de ikke ville klare den økonomiske belastningen det var med en høy strømpris.

Ingen fare, ble det hevdet fra regjeringshold – dersom man ikke klarer regningen, kan man gå på sosialkontoret i kommunen der man bor, for å få hjelp.

Det er grunn til å spørre seg om kommunene var forberedt på å ta dette ekstra arbeidet, og det er grunn til å spørre seg om det er blitt gjort tilstrekkelig for kommunene i ettertid for å følge opp strømkrisen vi alle opplevde.

Når vi så i dag behandler en melding som skal forsøke å demme opp mot at slikt kan skje igjen, bør den også inneholde noe om hva de offentlige samarbeidspartene til regjering og storting, i dette tilfellet kommunene, får igjen i en forebyggingspakke, som dette også kan ses på som.

Er kommunene nå i stand til å håndtere en liknende situasjon? Har det blitt gjort tilstrekkelig for å kompensere kommunenes ekstra utgifter i forbindelse med strømkrisen vi i dag snakker om? En kjapp telefon rundt omkring til kommunene viser at kompensasjonen de mottok, ikke helt stod i stil til forventningene de hadde.

Det verste vi politikere kan gjøre, er å skape store forventninger vi siden ikke kan innfri. I dette tilfellet gjaldt det økonomisk svake mennesker som satt hjemme og hørte representanter fra regjeringspartiene uttale på TV at sosialkontoret kunne hjelpe til med den store strømregningen de hadde i vente.

Det som ikke ble nevnt, var at det finnes klare kriterier som må innfris før en får økonomisk støtte, så svarene mange fikk da de henvendte seg til sosialkontoret, var at de ikke var berettiget til støtte fordi de eide ting av verdi som kunne omsettes, f.eks. en bil. Studenter opplevde det samme – minstepensjonister også, for å nevne noen.

Arbeiderpartiet foreslo å gi en ekstra støtte på 2 500 kr til dem som vanligvis mottar bostøtte, som en kompensasjon for hva de hadde vært igjennom økonomisk. Heldigvis fikk dette flertall her i salen, men det er et tankekors at initiativet kommer fra Stortinget og ikke fra Regjeringen, når lovnadene er blitt gitt fra dette hold. Og også med denne engangsordningen var det flere som falt utenfor.

I tillegg til det Regjeringen legger fram for å forsikre om at vi har nok strøm her i landet, kommer Arbeiderpartiet atter med flere tiltak. For enkeltindivider, for industri, for kommuner og for institusjoner trengs forutsigbarhet – forutsigbarhet på strømtilgang, forutsigbarhet på pris.

Slik jeg ser det, er spørsmålet nå om alle føler seg trygge på at de har tilgang – og penger nok – til strøm til sitt daglige forbruk, for det må jo være det som skulle være meningen med denne meldingen. Om det vil være trygghet som fra nå av vil rå, gjenstår derimot å se. Om kommunene ved en neste krise vil være de serviceorganene de burde være, gjenstår også å se.

Øyvind Halleraker (H) [14:11:10]: Vi kan slå fast at kraftforbruket i dette landet er økende. I meldingen fra

Regjeringen pekes det på at forbruket de siste ti årene har økt med gjennomsnittlig 1,2 pst. pr. år. Dette betyr at vår sårbarhet for tørrår øker, med mindre vi makter å tilføre kraftmarkedet ny kraft som monner.

Norge og Sverige er som kjent svært avhengige av vannkraften, og det er derfor ønskelig å forbedre forsyningssikkerheten gjennom å satse mer på alternative energikilder.

Flere har vært inne på tipunktlisten som Regjeringen har presentert for å redusere sårbarheten for svikt i nedbøren, og for å styrke forbrukernes stilling. Og det er gledelig at regjeringspartiene i denne saken får støtte fra flertallet. Småkraftverk, mini- og mikrokraftverk, kan bli et viktig supplement. Derfor er det gledelig at Regjeringen legger opp til et enklere søknads- og konsesjonsbehandlingsløp for kraftverk opp til 5 MW effekt.

Stortinget har tidligere, etter å ha evaluert ordningen som nå innføres, bedt Regjeringen vurdere å heve denne grensen til 10 MW for å harmonere dette mot markedet for grønne sertifikater og regelverket knyttet til dette, som er under utvikling i EU-landene.

For min egen del må jeg få tilføye at jeg synes det er rimelig at pionerene i denne bransjen, de som har gått foran og tatt risiko, og som i framtiden må konkurrere i samme marked som småkraftprodusentene som kom i gang etter 1. januar i år, bør få samme konkurransebetingelser i markedet for grønne sertifikater. I et videre tidsperspektiv tror jeg noe annet ville være urimelig og unødvendig vanskelig å håndtere.

Regjeringen har fornyet konsesjonene for gasskraftverk på henholdsvis Skogn, Kollsnes og Kårstø med til sammen 12 TWh produsert kraft årlig. Gasspriser og strømpriser har imidlertid vist at dette foreløpig er marginale investeringer, med det avkastningskrav som er lagt til grunn. Det er synd, for dette ville gitt verdifullt bidrag til kraftbalansen og redusert sterkt forurensende utslipp fra gamle kullkraftverk i pressede situasjoner. Heller ikke Fremskrittspartiet har kommet opp med noen løsning på hvordan vi skulle få dette til i debatten her i dag. Imidlertid har det den senere tid blitt presentert en rekke nye gass- og energiverkprosjekter med bedre total lønnsomhet og også bedre energiutnyttelse. Eksempler på dette er bl.a. Statoils planer for gasskraftverk på Tjeldbergodden og energiverket på Mongstad. Energiverket på Mongstad vil f.eks. avløse mer forurensende energiproduksjon i en størrelsesorden som tilsvarer kraftbehovet til en stor norsk by, og i tillegg vil det gi overskuddskraft til installasjonene på Trollfeltet, noe som igjen vil gi verdifullt kraftsupplement til vestlandsregionen – en region i landet vårt som paradoksalt nok, som Norges desidert energiproduerende landsdel, har effektunderskudd i pressede situasjoner. Så her har vi en vinnvinn-situasjon.

Ja, det er riktig som representanten Brustad sa. Høyres landsmøte vedtok å imøtekomme søknader om flytting av konsesjoner når det gjelder kommersielle gasskraftverk innenfor den rammen som er gitt – selvsagt innenfor de søknads-, konsesjons- og utslippsbestemmelser som er gjeldende. Men først må det jo foreligge søknader om

dette. Slike har ingen sett ennå, og jeg oppfatter faktisk statsråden slik at det er dette han skriver til komiteen om i brev datert 13. mai – altså et brev vi nylig har mottatt, hvor han understreker dette poenget.

Olav Akselsen (A) [14:15:30]: (leiar i komiteen): Kraftkrisa i fjor vinter er historia om ei varsla krise. Alle som har følgd med i utviklinga av energisituasjonen i Noreg, måtte skjønne at dette før eller seinare ville koma til å skje.

Våren 1997 sette regjeringa Jagland ned eit utval som skulle sjå på energibalansen fram mot 2020. Der blei utviklinga beskriven på ein fagleg svært god måte. Dessverre likte ikkje den første Bondevik-regjeringa konklusjonane og tilrådinga som dette utvalet kom med. I energimeldinga som den regjeringa la fram, tok ein ikkje utfordringane på alvor. I realiteten satsa ein på auka import som viktigaste tiltak. Det var dette som gjorde at eit fleirtal på Stortinget gjekk inn for å byggja gasskraftverk i Noreg. Ein ville unngå den situasjonen me kom i i fjor vinter.

I ettertid må ein kunna slå fast at ein har fått rett i alle dei argumenta som blei brukte den gongen. Det er berre ved å bruka gasskraft at me kan løysa energibalansen på kort sikt. Hadde dei planlagde verka blitt bygde, ville krisa i fjor vinter ha vore mykje mindre. Prisane ville ha vore langt lågare, og importen av sterkt forureinande energi ville ha vore langt mindre.

Eg og dei andre som var med i fleirtalet den gongen, trudde sjølvsagt at søknadene om bygging av gasskraftverk var seriøst meinte, og at gasskraftverka ville ha blitt bygde dersom konsesjonssøklarane hadde fått dei same vilkåra som ein har i resten av Europa. Så lenge den førre regjeringa sat, var det heller ikkje noko signal om at ein ikkje ville ta i bruk konsesjonane. Sjølv om ein formelt gjev manglande økonomi som grunn for at ein enno ikkje har teke positive avgjerder, føler eg meg nokså sikker på at politisk utryggleik og motvilje frå regjeringshald er minst like avgjerande. Eg føler meg òg overtydd om at det ville ha blitt fatta eit positivt investeringsvedtak dersom den førre regjeringa hadde fått halda fram. Eg synest ikkje det er merkeleg at det ikkje er kome inn nye konsesjonssøknader, all den tid Regjeringa har sagt at ho ikkje vil behandla desse, eller iallfall ikkje vil gje eit positivt svar.

Energilova er no 14 år, og me må kunna slå fast at ho har hatt mange positive sider ved seg. Me har fått ei lang tid meir effektiv drift, me har fått ein betre utnytta produksjonskapasitet og eit betre linjenett, og me har fått ei profesjonalisering av desse selskapa. Likevel må me òg kunna slå fast at på eitt punkt har energilova svikta: Ho har ikkje medverka til å få fram tilstrekkeleg ny produksjonskapasitet. Ein har ikkje greidd å skaffa nødvendig energi for å vera i balanse.

Det er eit paradoks at den største innteninga hadde energiselskapa det året produksjonen var lågast. Eg må seia som sant er, at eg ikkje har tru på at selskapa åleine kan skaffa den energien som me treng. Eg er derfor litt skuffa og overraska over at det ikkje har vore større vilje til å gå gjennom lova og sjå på kva som trengst av endringar for å få fram ny kapasitet.

Etter mitt syn er det tre vegar ut av den energikrisa som me har fått. Den eine er å auka produksjonen, den andre er å auka importen, og den tredje er ei sterk nedbygging av kraftintensiv industri. Sjølv om ingen vil seia det rett ut, tyder dessverre alt på at det er det siste punktet som vil bli ein realitet. For me har ei utvikling no som med dei kraftprisane me etter kvart kan tilby kraftkrevjande industri, gjer det umogleg å kunna hevda seg i den internasjonale konkurransen. Særleg når dette kjem samtidig med at dei kraftkontraktane som er politisk avgjorde, blir fasa ut, vil situasjonen faktisk vera særdeles alvorleg i løpet av ein periode på mindre enn eit år. I Mo i Rana vil ein missa kontraktane i april neste år, og det er all grunn til å tru at prisane då blir tredobla. Når me veit at dei driv akkurat i balanse i dag, er det veldig lett å sjå for seg kva for utvikling dette vil føra til. Det overraskar meg at ein bekymrar seg så lite for dette frå regjeringshald.

Men eg er sjølvsagt svært glad for at det er eit fleirtal som no vil greia ut dei mogleighetene som finst innanfor EØS-avtalen. Vonleg kan ein der finna svar på dei problema som kraftintensiv industri står overfor.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en talletid på inntil 3 minutter.

Berit Brørby (A) [14:20:57]: Det meste er vel sagt om forsyningssikkerheten, men en kommer ikke utenom at økt forsyningssikkerhet også har sammenheng med økt tilgjengelighet, flere TWh – fra forskjellige energibærere.

Jeg synes egentlig det er oppsiktsvekkende at Regjeringen og Fremskrittspartiet ikke kan gi støtte til de seks forslagene Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet har på side 13 i innstillingen. Det er en merkelig tilbakeskritt når Regjeringen ikke får fart på seg til å implementere EU-direktivet som i Norge ville føre til økt bruk av biodrivstoff, noe EU for lengst har forberedt. I tillegg til å være et veldig godt miljøtiltak ville det kunne føre til produksjon av biodrivstoff i stor skala her i landet og gi sårt tiltrengte arbeidsplasser, bl.a. i innlandet, i Oppland og Hedmark – biodrivstoffregionen i Norge i dag.

Jeg begynner faktisk å lure på om det er noe ved oljebransjens lobbyister, at de har større gjennomslag i departementet enn de som strever med å få anerkjent bioenergi som levevei og som et viktig supplement – både som energibærer og som miljøtiltak. Det er vel verdt å merke seg, synes jeg, at Regjeringen ikke bryr seg om innlandet, som har fortrinn innenfor bioenergi, som har forskningsmiljøer, som har biodrivstoffelskap, som har Energigården, som har landbruk og som har skogen. Innlandet mangler bare noen viktige virkemidler som hadde gjort det mulig å ta noen nye skritt innenfor feltet bioenergi. Det kunne Stortinget ha gitt dem i dag.

Så lenge jeg ikke vet hva som er den egentlige grunnen til at Regjeringen nøler, og så lenge jeg ikke har hørt noen annen forklaring på hvorfor man nøler med å ta i bruk EU-direktiver, enn at man skyver dette direktivet mellom seg, mellom ulike departementer – Utenriksde-

partementet, Landbruksdepartementet, Olje- og energi-departementet og Nærings- og handelsdepartementet – synes jeg ikke vi kan kalle det noe annet enn unnfal-
het.

Statsråd Einar Steensnæs [14:23:32]: Når det gjelder EU-direktiver om biodrivstoff, vil vi komme tilbake til det. Det er en komplisert sak, men Regjeringens holdning er positiv. La meg nå få si det.

Jeg synes representanten Brørby kanskje kunne fin-
innstilt retorikken sin litt mer i forhold til det å bry seg om innlandet, som hun mener Regjeringen ikke gjør. Nå har altså landbruksministeren klart å få gjennomslag for at det blir skattefradrag på produksjon av biobrensel, og jeg har nettopp gjort rede for at Regjeringen satser på et femårig program for å øke biobrenselkapasiteten i fjernvarmeanlegg med 200 pst. Jeg synes det gir potensialer og muligheter for Innlands-Norge som representanten Brørby bør merke seg.

Så kommer representanten Olav Akselsen opp og sier at det nok er politisk usikkerhet som er grunnen til at det ikke bygges gasskraftverk. Ja, jeg skulle ønske at jeg hadde slik autoritet at hvis jeg sa at vi bør satse mer framtidsrettet på gasskraft med CO₂-håndtering, ville Industri-Norge avholde seg fra å gjennomføre sine planer. Jeg tror at så stor makt og innflytelse har jeg ikke overfor industrien. Det er nok dessverre slik at det som går på bunnlinjen og på lønnsomhet, er det førende. At en da i retoriske sammenhenger prøver å skyve andre forklaringer foran seg, er nytt for meg. Jeg vil da utfordre industrien – dersom en i fullt alvor mener at Regjeringens signaler er uklare – slik at en framprovoserer eller framskaffer de nødvendige forsikringer om at alle de stortingsbestemte betingelsene for å bygge gasskraftverk står fast. Det konstaterer jeg her og nå.

Det er også sagt noe om sosiale tiltak. Nå er det et konstitusjonelt ansvar under andre statsråder. Det er mye som kunne ha vært sagt og gjort annerledes i den debatten. Det er jeg helt enig i. Men la oss heller ikke unnlate å gjøre oppmerksom på at sosialkontorene gjorde en flott innsats. Stortinget etterbevilget 100 mill. kr til kommunene – som fikk økte merutgifter – for å støtte strømkunder som fikk problemer. La oss ikke glemme det. La oss heller ikke glemme at statsråden, sosialministeren, rettet opp en del misforståelser når det gjaldt praktiseringen av regelverket, slik at urimelige krav ble frafalt.

Jeg har helt til slutt bare lyst til å si litt om disse kraftkontraktene, som det er flertall for å utrede. Jeg skal selvfølgelig se på dette og følge opp Stortingets vedtak. Men jeg vil også si at det å gå inn på nye myndighetsbestemte kraftkontrakter, neppe er veien å gå. EØS-avtalens statsstøtteregler er så strenge at det er begrenset hva en kan gjøre på dette området. Men Regjeringen ønsker å bidra til omstillinger der det er nødvendig. Jeg vil også vise til at kraftintensiv industri har lang brukstid, har store kraftvolumer, og kan derfor ta kraften ut på et høyt spenningsnivå, som gir lavere priser i markedet. Men vi skal komme tilbake til dette, og jeg vil melde tilbake til Stortinget allerede i statsbudsjettet for 2005.

Ingvild Vaggen Malvik (SV) [14:27:05]: Jeg hørte hva statsråden sa i svaret på replikken fra meg. Jeg vil bemerke at han ikke besvarte spørsmålet jeg stilte: Hvorfor er en slik endring av konsesjonslovene nødvendig nå, mens Hjemfallsutvalget er i gang med sitt arbeid? Hadde det ikke vært mer fornuftig å la utvalget utrede konsekvensene av en slik lovendring før den blir gjennomført, også fordi de konsekvensene endringene i industrikonsesjonsloven har, faktisk ikke er omtalt i den proposisjonen som Regjeringen har lagt fram for Stortinget? Jeg synes det er grunn til å spørre om Stortinget har fått den informasjon som er nødvendig for å fatte et vedtak i denne saken når vi kommer til den.

Jeg lurer også på om motviljen skyldes historikken bak Hjemfallsutvalget. Som jeg sa i innlegget mitt, er det et par år siden Regjeringen sist prøvde seg med en omfattende endring av konsesjonslovene uten at det var skikkelig utredet, og ble da av Stortinget tvunget til å sette ned det såkalte Hjemfallsutvalget, som skulle foreta en nærmere utredning og vurdering. Jeg vil også se dette i sammenheng med denne hastesaken som næringskomiteen har fått på bordet i forhold til en privatisering av Statkraft – for det er den rimelige og naturlige omtalen av den saken, det er en åpning for privatisering.

Statkraft eier Småkraft. Småkraft er en veldig viktig aktør i den nye, store utbyggingsbølgen av vannkraft som vi ser i Norge, nemlig mindre kraftverk. Jeg mener at disse to tingene må ses i sammenheng. Det er en av grunnene til at jeg mener at Hjemfallsutvalget både må se på endringer av konsesjonsloven og ikke minst på konsekvensene av en privatisering av Statkraft. Konklusjonen er derfor at begge disse sakene burde utsettes til Hjemfallsutvalget har fått sagt sin mening.

Jeg synes det er beklagelig at Regjeringen i sin iver etter å øke kraftproduksjonen og satse på ny fornybar energi i form av mindre vannkraftverk er i ferd med å fjerne en lovgivning som for disse mindre kraftverkene har vært gjeldende siden 1917. Jeg synes det er beklagelig, spesielt, som jeg sa, i lys av at det ikke er omtalt i proposisjonen hvilke konsekvenser dette vil ha, slik at man nærmest må være ekspert for å oppdage konsekvensene.

Helt til slutt vil jeg også kommentere en annen sak. Det er bred enighet i denne salen om at en skal satse mer på Statnett. Men hva hjelper det om ikke Statnett har penger? Da er spørsmålet mitt til statsråden: Vil Regjeringen fortsette med å ta 90 pst. av utbyttet fra Statnett? I lys av den forsyningssikkerheten som ikke er behandlet i meldingen, synes jeg dette er et svært relevant spørsmål.

Sylvia Brustad (A) [14:30:19]: En må langt ut i denne debatten kunne konstatere at det er flertall for de ti tiltakene fra Regjeringa, men at en del partier, inkludert Arbeiderpartiet, mener at disse tiltakene langt fra er tilstrekkelige til å gjøre noe med prisene, verken nå eller i framtida. Hvis det er slik at regjeringspartiene vil – i tillegg til det Regjeringa allerede har gjort f.eks. når det gjelder bioenergi – er regjeringspartiene hjertelig velkommen til å stemme for de forslag som Arbeiderpartiet,

SV og Senterpartiet har i innstillinga. Det vil føre til at en gjør enda mer når det gjelder bioenergi. Og hvis Regjeringa faktisk mener noe med det i praksis, og ikke bare i festtaler, så er det full åpning for å vise det i kveld.

Når det så gjelder gasskraftverkene – og de konvensjonelle – så er det interessant å høre at statsråden her sier at det er slik at det er det som vil være hovedsvaret på å tette gapet mellom det vi bruker, og det vi produserer, for å få prisene ned. Det som selvfølgelig da blir veldig underlig, er runden her når det gjelder passivitet eller ikke passivitet i forhold til de konsesjoner som er gitt. Jeg tror representanten Akselsen har ganske rett i at når de som sitter på konsesjoner, skal vurdere denne saken om en skal bygge, eller om en ikke skal bygge, vil en bl.a. tenke igjennom: Er det slik at vi har en regjering som står bak oss og vil rose oss og oppmuntre oss dersom vi bygger, eller vil vi oppleve at vi vil få negative tilbakemeldinger fordi vi har en regjering som har sagt at den helst vil ha kun gasskraftverk med CO₂-håndtering? En vil i tillegg sannsynligvis kunne oppleve demonstrasjoner fra dem som ikke vil ha gasskraftverk i det hele tatt, og derved er det en usikkerhet i tillegg til bare det som dreier seg om lønnsomhet, som er det offisielle argumentet.

Saken er den at pr. i dag er det ikke teknologi som er kommet så langt at vi kan bygge gasskraftverk med CO₂-håndtering i så stor skala at det virkelig monner i forhold til å tette det berømmelige gapet. Da er spørsmålet: Hva skal vi gjøre imens? Det er da Arbeiderpartiet mener at en i hvert fall må ta de grepene en kan ta, for å sørge for å legge press på dem som har konsesjon til å bygge. Og dersom en ikke vil kunne si, slik Høyres landsmøte har sagt, at da får dere ikke forlenget konsesjon – det er en mulighet som statsråden har, hvis han vil gjøre det – så kan vi si at ja, vi er åpne for at andre som da vil søke, kan få anledning til det, selvfølgelig behandlet på en ordentlig og skikkelig måte.

Hvis en ikke tar mer aktive grep på dette området, er konklusjonen dessverre at folk flest og bedriftene i dette landet må regne med for lite kraft, som også vil bety høyere strømpriser, også i framtida, dersom værgudene ikke er med oss. Og værgudene er det ingen av oss som har noen garanti i forhold til.

Når det så gjelder den kraftkrevende industrien, er det som nå er i ferd med å skje der, meget alvorlig, ved at kontraktene er i ferd med å løpe ut. La meg bare bruke ett eksempel: Sør-Norge Aluminium vil altså når disse kontraktene fases ut, kunne få økte strømutgifter pr. år på 200 mill. kr. Det er bare én bedrift og ett eksempel. Det vil jo for mange bedrifter bety kroken på døra. Og det er komplett uforståelig for meg at vi også på det området har en så lunken regjering (presidenten klubber), som ikke vil ta ordentlig tak i det. Jeg forventer at statsråden gjør noe mer enn å si at en skal følge det opp (presidenten klubber igjen), for det er neppe veien å gå. Dette må Regjeringa ta alvorlig, og det er det et flertall som har sagt.

Presidenten: Presidenten ber om at taletiden respekteres.

Inger S. Enger (Sp) [14:33:51]: Jeg skal bare få komme med en liten kommentar til det Steensnæs nevnte når det gjaldt Brørbyss innlegg. Det gikk på dette med bioenergi.

Steensnæs nevnte her bl.a. at landbruksministeren nå hadde gjort svært mye for at det skulle bli bedre forhold for bioenergien. Og det kan det kanskje se ut til, for det er skattefradrag som skal endres. Men de faktiske bevilgningene til bioenergi kuttes. Det er viktig at vi her får med alle sider av det. De som har fylt opp skattefradraget fra før, får ikke noe. De som bare driver med skogbruk, får ikke noe. Så vi har en bitte liten gruppe igjen her, som kanskje kan ha glede av dette. Men det holder altså ikke for at vi virkelig skal få noe driv over bioenergien. Da må det andre virkemidler til.

Jeg nevnte i stad Finland, som har en annen måte å gjøre dette på. De kommer med tilskudd til utnytting og flising av energivirke, og de yter altså opptil 50, 60, ja faktisk opptil 70 pst. av reelle utgifter for å få dette markedet i sving. Vi yter på andre hold her i Norge, og det er veldig bra. Men siden alle snakker om hvor flott og hvor nødvendig det er å bruke bioenergi som fornybar ressurs, er det viktig at vi også tar dette alvorligere innover oss.

Jeg fikk i stad også klar beskjed om at Regjeringa hadde sagt nei til at varme skulle tas inn i grønne sertifikater, og da blir jo denne sida enda viktigere. Så jeg kan gjenta oppfordringa som er nevnt tidligere i dag, at det er full anledning til å støtte Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiets forslag til vedtak på dette området.

Bror Yngve Rahm (KrF) [14:36:08]: Vi er vel etter hvert i ferd med å lukke debatten, som det heter, og avslutte.

Oppsummeringsvis vil jeg, etter å ha fulgt debatten fra min egen plass, si at dette har vært en ganske tradisjonell debatt, slik vi kjenner den fra 1999 og helt fram til i dag, når vi diskuterer energipolitikk. Det er i og for seg relativt lite nytt som har kommet fram, hvis jeg ikke da spesielt skal framheve at det faktisk er en del offensive grep som Regjeringen tar.

Hvis vi ser tilbake til begynnelsen av 1990-tallet og fram til 2000, har det etter min vurdering ikke vært foretatt så omfattende energipolitiske grep som etter at Samarbeidsregjeringen tiltrådte. Den store vannkraftepoken er over når det gjelder utbyggingsprosjekter. Det er vi enige om. Det er en god konstatering. Samtidig synes det å være enighet om at det fortsatt finnes potensial for vannkraft, men da i mindre skala og på en mer miljøriktig innrettet måte.

Imidlertid kommer den samme uenigheten vi har hatt siden 1999, når det gjelder gasskraft, også tydelig til uttrykk i behandlingen av forsyningssikkerhetsmeldingen. Jeg tror vi må ta til etterretning at den uenigheten er der, og vi får kanskje heller ikke gjort så mye med den med en slik debatt som denne. Jeg understreker at de betingelser som disse tre konsesjonene er gitt på, ligger fast. Selv om jeg ser at det er noen som føler et behov for å legge ansvaret på Regjeringen for at bygging ikke finner sted, er det altså nøyaktig de samme betingelsene som stor-

tingsflertallet i 1999 – som er det samme stortingsflertallet som i dag – la på selskapene, som også gjelder i dag.

Det som imidlertid skiller, synes jeg, er profilen når det gjelder spørsmålet om bruk av gass i forholdet mellom enkeltpartier i Stortinget og Regjeringen, nemlig den veldig sterke fokuseringen som den sittende regjering har på å finne miljømessig riktige måter å håndtere gassen på, både i kraftproduksjon og i sammenheng med industrielle prosesser.

Det er en satsing som det aldri har vært lagt til rette for i et slikt omfang, og jeg nevner spesielt Innovasjons-selskapet i Grenland. Det var i Regjeringens gassmelding at man foreslo at vi skulle ha dette, og at det skulle kapitaliseres opp. Det er det Regjeringen nå gjør. Regjeringen følger dette veldig godt opp, slik jeg vurderer det.

Så er vi enige om ganske mye, nemlig problemstillingen at vi har et økende forbruk, og vi har en manglende kapasitet til å levere strøm. Det virkelighetsbildet er viktig, men jeg skulle ønske at vi ikke bare fokuserer ensidig på veksten, men også faktisk på det at veksten i seg selv er et reelt problem. Vi har et forbruksproblem når det gjelder elektrisk kraft i Norge.

Statsråd Einar Steensnæs [14:39:34]: Jeg antar at jeg har 1 minutt. Jeg skal bare kort kommentere Ingvild Vaggen Malviks innlegg. Regjeringen er for en fortsettelse av hjemfallsinstituttet, og vi er veldig glad for SVs støtte til det. Det er et utvalg som jobber for å se på hvordan dette kan ordnes.

Jeg har lyst til å si at når denne saken om heving av konsesjonsgrensen til de 4 000 naturhestekraftene ikke blir tatt med i Hjemfallsutvalgets vurdering, er det rett og slett fordi Regjeringen ikke ser at dette har noen relevans. Vi ser ikke at så små kraftverk påkaller utenlandske investorer, og hvis de gjør det, er det en så liten del av den totale vannkraftproduksjonen at det ikke er sammenlignbart med den vakre fossen som Ingvild Vaggen Malvik lot seg avbilde sammen med på TV 2-nyhetene. Jeg er skuffet over at SV ikke ser at dette først og fremst er god distriktspolitikk, at det gir bønder og andre som har behov for tilleggsinntekter, stabile sikre inntekter som sikrer bosettingen.

Når det gjelder utbyttet av Statnett, forstår jeg hva Vaggen Malvik sikter til. Det blir til sjuende og sist Stortinget som bestemmer dette. Det vil ikke bli tatt ut noe utbytte av Statnett uten at Stortinget slutter seg til.

Når det gjelder Sylvia Brustad og gasskraftverk, så la meg bare si: Jeg har fått bekreftet at det var riktig med 2007 og 2009. Når selskapene har fått den forlengelsen – jeg sier ikke at det er aktuelt å ta konsesjoner fra noen – vil jeg også si at det er litt tidlig akkurat nå å forskuttere det som skal skje i 2007 og 2009. Da har vi et annet storting, og da får de ta stilling til dette.

Jeg vil presisere ett forhold når det gjelder kraftkrevende industri. Regjeringen er svært opptatt av at den kraftkrevende industrien kan fortsette å være konkurransedyktig og produsere og sikre arbeidsplasser og sysselsetting. Der er det flere virkemidler som kan komme inn, men jeg har merket meg at rammen for det jeg er blitt

bedt om å utrede, skal ligge innenfor EØS-avtalens bestemmelser. I den forbindelse vil jeg allerede nå varsle om at det er klare begrensninger, for å si det forsiktig, i forhold til å legge inn myndighetsbestemte vilkår som er lavere enn markedet. Det vil jeg at Stortinget skal vite allerede i dag.

Presidenten: Presidenten vil gjøre oppmerksom på at både sakens ordfører og statsråden har full anledning til å holde ytterligere treminuttersinnlegg, uten at det er noen oppfordring.

Når det gjelder de øvrige representantene, er det anledning til et kort innlegg etter at man har hatt to innlegg tidligere.

Sylvia Brustad (A) [14:42:34]: Jeg forstår at representanten Rahms fremste oppgave i Stortinget er å forsvare Regjeringa, men av og til kan det kanskje bli litt for mye av det gode. Slik tror jeg i hvert fall noen av oss som representerer andre partier, føler det.

Når representanten Rahm sier at det er ingen annen regjering som har hatt en så omfattende energipolitikk som denne regjeringa, er det i hvert fall lov til å mene at det er ikke alle like enig i.

Vi har støttet alle de forslag som Regjeringa har hatt om mer utbygging for å få mer kraft. Vi hadde til og med forslag om mer utbygging av f.eks. Sauda enn det Regjeringa gikk inn for. Vi har i motsetning til Kristelig Folkeparti stått hardt på konsesjonene for gasskraftverk og forsøkt å legge til rette så godt vi har kunnet. Når representanten Rahm også sier at Innovasjonsselskapet i Grenland nærmest er et resultat av Regjeringas pådriverrolle, vil jeg minne representanten om at dette var noe som Arbeiderpartiet foreslo allerede i 2001. Jeg synes det er kjempebra at det nå ser ut til å komme på plass, men i rettferdighetens navn vil jeg si at det altså er slik at vi bl.a. gjennom budsjettavtalen for inneværende år mellom Arbeiderpartiet og regjeringspartiene før jul fikk presset igjennom at dette skulle komme fortere. Vi håper at det nå vil komme opp å stå, og at det får tilstrekkelig med penger til å gjøre den viktige jobben det er å drive, sammen med andre, forskning og teknologiutvikling på gasskraftverk, bl.a. med CO₂-håndtering.

Når det gjelder mer penger til forskning og teknologiutvikling, er jeg også glad for det man har fått, men også der er det slik at vårt parti har hatt mer penger. Så vær så snill å dele på æren. Æres den som æres bør! Det er bra at flere nå er enige om dette.

Til statsråden. Det er helt sikkert riktig det som er sagt om hvor lenge konsesjonene gjelder, men jeg tror kanskje det er behov for å gå en runde og se på når selskapene må ta beslutning for å skulle holde seg innenfor den tida. Da tror jeg ikke man kan lene seg tilbake og vente på et nytt stortingsflertall, selv om det kanskje kunne ha vært veldig interessant. Men etter det jeg er informert om, må disse selskapene i løpet av ikke så altfor lang tid ta beslutninger, hvis man skal bygge innenfor tida. Jeg håper virkelig at de da tar positive beslutninger.

Hvis vi ikke får til bygging av også konvensjonelle gasskraftverk så snart som mulig, greier vi ikke å få prisene ned, og da vil forbrukere og bedrifter fortsatt gå en ganske usikker tid i møte. Vi er helt enige om at vi skal gjøre alt det vi kan for å få fram ny teknologi så snart som mulig, men den er dessverre ikke der i dag. Da tror jeg vi må gjøre som vi gjør på idrettsbanen når vi skal løpe maraton eller korte løp, vi må komme ut av startblokka. Slik er det også når det gjelder spørsmålet om gasskraftverk.

Presidenten: Representanten Ingvild Vaggen Malvik har hatt ordet to ganger tidligere, og får anledning til en kort bemerkning.

Ingvild Vaggen Malvik (SV) [14:45:48]: Jeg opplever at statsråden på en måte bagatelliserer det lovforslaget som er fremmet. Komiteen spurte departementet om en oversikt over konsekvensene av å heve konsesjonsgrensen og fikk til svar fra statsråd Einar Steensnæs at det å fastslå et vannfalls naturhestekrefter er en relativt omfattende beregning, som foretas i forbindelse med konsesjonsbehandlingen. Det foreligger derfor ingen oversikt over hvor stor del av vårt resterende vannkraftpotensial som utgjør vannfall på under 4 000 naturhestekrefter.

Samtidig vet jeg, ifølge Statkraft-proposisjonen, at Småkraft AS planlegger å bygge ut 2,5 TWh i løpet av ti år. Det er det beste tallet vi har. Hvis statsråden har et bedre tall, som viser hvor lite omfattende denne endringen er, og hvor små konsekvensene blir, ser jeg med glede fram til at han legger de tallene fram for Stortinget.

Bror Yngve Rahm (KrF) [14:46:56]: Det er en ting jeg er veldig enig med Sylvia Brustad i, og det er at æresden som æres bør. Det synes jeg kanskje også at Arbeiderpartiet måtte ha merket seg under 1. maitalene i Grenland, hvor Innovasjonsselskapet var et resultat av Arbeiderpartiets politikk. Derfor følte jeg behov for å poengtere at det faktisk var Einar Steensnæs som la fram gassmeldingen og fikk det på plass. Men at vi er enige om at det skal på plass, er jeg veldig glad for, og så kan vi selvfølgelig diskutere veien fram dit.

At jeg er lojal mot Regjeringen, bør ikke overraske Sylvia Brustad. Det er litt av jobben min her i huset å være det, og det kommer jeg til å forbli så lenge vi har den sittende regjeringen. Gasskraftsaken er vi uenige om når det gjelder forholdet mellom konvensjonelle gasskraftverk og når vi eventuelt skal bygge eller gi nye konsesjoner, og på hvilke vilkår. Vi må konstatere at det har vi vært lenge, og det er ingen grunn til å tro at vi gjennom denne debatten har blitt veldig mye mer enige akkurat på det punktet.

Jeg vil igjen henviser til at jeg mener at Regjeringen har en helhetlig og god energipolitikk, hvor gass med såkalt CO₂-håndtering inngår som en viktig del av en framtidsstrategi. Det vil kunne bidra til å gjøre noe med kraftbalansen. Jeg gjentar hva jeg sa: Jeg føler ofte i energipolitikken at vi ikke greier å få helt fokus på det som virke-

lig er et problem, nemlig forbruksveksten av energi generelt og av elektrisitet spesielt. Den debatten burde vi kanskje hatt i enda større grad.

Så til spørsmålet som Ingvild Vaggen Malvik tar opp. Representanten Malvik diskuterer en sak som ikke er avgitt i komiteen, og som ikke er til behandling i Stortinget i dag. Jeg skulle ønske at vi kunne konsentrere oss om forsyningssikkerhetsmeldingen nå, og i alle fall la komiteen få lov til å avgis en sak før vi inviterer til en bred debatt i Stortinget om denne saken. Den tror jeg ikke Stortinget er forberedt på å ta.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 1–5.

(Votering, se side 2822)

S a k n r . 6

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om bruksrettskonsesjon for vassfalla i Skogfoss og Melkefoss i Pasvikvassdraget (Innst. S. nr. 186 (2003-2004), jf. St.prp. nr. 46 (2003-2004))

Knut Werner Hansen (A) [14:49:41] (sakens ordfører): St.prp. nr. 46 om bruksrettskonsesjon for vannfallene Skogfoss og Melkefoss i Pasvikvassdraget har gått gjennom energi- og miljøkomiteen uten andre merknader enn at en enstemmig komite har trukket fram en del sentrale elementer i stortingsproposisjonen og gitt disse sin tilslutning. En enstemmig komite støtter derfor at Pasvik Kraft AS får bruksrettskonsesjon for vannfallene i Skogfoss og Melkefoss, på de vilkår som er foreslått fra NVE.

Likevel vil jeg trekke fram et lite element i saken. Pasvik Kraft AS søkte 7. august 2002. Av søknaden framkommer bl.a. at Pasvik Kraft AS og deres samarbeidspartnere i Pasvikvassdraget og Enaresjøen ønsket at saken ble behandlet snarest. Det gikk over ett og et halvt år fra søknaden ble fremmet til St. prp. nr. 46 kom. Det framkommer ingen opplysninger i stortingsproposisjonen som tilsier en så lang saksbehandling. Med de kommentarene legger jeg fram innstillingen fra komiteen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6. (Votering, se side 2825)

S a k n r . 7

Innstilling fra næringskomiteen om norsk sjøpattedyrpolitikk (Innst. S. nr. 180 (2003-2004), jf. St.meld. nr. 27 (2003-2004))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden. Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre vil presidenten foreslå at de som måtte tegne på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil tre minutter.

– Det anses vedtatt.

Lodve Solholm (FrP) [14:51:58] (ordfører for saka):

Først og fremst vil eg takke komiteen for eit konstruktivt samarbeid, som har gjort at vi har komme fram til ei omtrent samrøystes innstilling, med nokre få unntak som eg synest er nyansar. Eg skal komme tilbake til dette seinare og ta for meg Framstegspartiet sitt syn når det gjeld kvitungefangst. Eg reknar med at SV vil greie ut om sitt forslag når det gjeld vågekval.

Når eg ser på meldinga, er det klart at ho inneheld mange gode og konstruktive innspel. Eg føler at komiteen har sydd dette saman, stramma det inn og gjort det litt meir konkret. Vi i Framstegspartiet kunne tenkt oss å gå endå lenger i konkretiseringa og endå lenger når det gjeld å gjere ein del vedtak som ville vere til nærings sitt beste. Eg skjønar også at dette er ei såkalla «touchy» sak, og at det kan vere vanskeleg å ta for lange steg om gongen. Eg føler likevel at komiteen har komme godt i gang. Det er no å vone at Regjeringa tek tak i det som fleirtalet i komiteen har komme fram til, tek det på alvor, og at dei vil gjennomføre dei tiltaka som komiteen stort sett samla går inn for. Det er viktig at Stortinget no samla går vidare for å få til ei god gjennomføring. For å seie det slik: Det er ei tid for debatt, det er ei tid for vedtak, og det er ei tid for gjennomføring av vedtak. Eg reknar med at statsråden vil bekrefte dette i innlegget sitt seinare i dag.

Det er viktig å presisere at ein samla komite no ønskjer å ha ei økosystembasert forvaltning av sjøpattedyra – ja faktisk ei økosystembasert forvaltning av heile det marine miljøet, der ein tek omsyn til fiskerinæringa, tek omsyn til dei fangstnæringane som gjeld sel og kval, og at vi skal auke lønsemda for kvalfangst og selfangst og samtidig auke uttaket, utan at ein føler at nokon av bestandane er truga. Det er det viktig å få med seg. Eg trur det er viktig å få fram at dersom ein ønskjer å bevare mangfaldet i marin sektor, i marine miljø, er det viktig at vi haustar desse næringane berekraftig. Eg trur at dersom vi ikkje gjer det, kan vi risikere å få eit samanbrot i økosystemet som vil gjere at ressursane vil bli klart reduserte, og vi vil stille oss i ein situasjon som vil vere vanskeleg.

President, eg trur at klokka er litt feil. Eg fekk berre 5 minutt til innleiing, medan eg skulle ha hatt 10 minutt. Det får no så vere.

Tek vi for oss selbestanden, er det klart at han har auka monaleg i den seinare tida. Det som er eit problem med selfangsten, er at vi faktisk ikkje klarer å ta dei små kvotane vi har sett opp. Det gjer at vi no først og fremst må basere all vår innsats på å få opp igjen selfangsten som næring. Heile komiteen innser at vi er nøydde til å gå inn i nærings med økonomiske tilskot. Eg ser det slik at vi her må kjøpe tenester av ein del fiskebåtar som er i stand til å gå inn i isen og fangste på sel. Tilskota her skal vere både til fangst, til investeringar, til produktutvikling og til marknadsføring. Det er det viktig å få fram.

Det er òg viktig å sjå til nabolanda våre. Sjølv om det er eit stykke til Canada, er det klart at Canada no har teke eit grep som vi bør følgje nøye med på. Vi må no basere oss på å sjå framover. Eg trur at dersom vi no legg dette riktig opp, og kanskje også med tid og stunder gjennomfører det forslaget frå Framstegspartiet som eg reknar med blir nedstemt, nemleg å opne for auka fangst på kvitungar, vil denne nærings på lang sikt bli lønsam. Det vil vere ein styrke for norsk fiskerinæring. Eg har lyst til å presisere at vi må passe på, slik at vi ikkje byggjer opp ein ny fiskeflåte og ein ny selfangstflåte som krev kvotar, kvotar som må takast frå andre næringar.

Det er viktig at vi får ei økosystembasert forvaltning av sjøpattedyra. Det tyder ei forvaltning som tek avgjerande omsyn til fiskeressursane, ei forvaltning som tek sikte på å optimalisere fiskeressursane. Det er naudsynt å føre vidare og intensivere forskingsarbeidet og utvikle nye forvaltingsmodellar. Men vi må ikkje vente for lenge før vi set i gang. Det er viktig at vi no tek tak i dette.

Eg vil også presisere at Stortinget no ber Regjeringa om å auke det årlege uttaket av vågekval vesentleg i høve til dagens nivå, i tråd med tilrådinga frå norske forskarar.

Komiteen har valt ikkje å talfeste dette. Regjeringa har i meldinga sagt at 1 800 dyr truleg ikkje vil føre til at bestanden vil li noka naud. Ein samla komite er einig i det. Når vi antydar ein vesentleg auke, er det i alle fall – etter mitt skjøn – venta at auken etter rimeleg kort tid vil komme opp mot det talet. Det var det talet ein fangsta tidleg på 1950–1960-talet, eit tal som viste at bestanden ikkje gjekk vesentleg ned eller var truga. Det er derfor viktig at statsråden gir signal om kor hurtig han har tenkt å gjennomføre det vedtaket om ein vesentleg auke, og om kva han ser som ein vesentleg auke. Det kunne vere interessant å få svar på korleis han tolkar det. Elles får vel kanskje komiteen og Stortinget hjelpe han med tolkinga, for å seie det slik. Men det får bli ei anna skål.

Det har vore litt problem med Noregs forhold til IWC. Eg føler – og det føler også medlemene i komiteen – at meldinga beskriv situasjonen innafor IWC korrekt. Det er ein organisasjon som har utvikla seg i uheldig retning. Frå å vere ein organisasjon som forvalta sjøpattedyr, har det blitt ein protestorganisasjon som berre er oppteken av å verne.

Eg synest kanskje det er litt passivt når vi endå ein gong skal prøve å sjå om IWC kan komme til fornuft. Eg har ikkje den store trua på det. Derfor har kanskje heller ikkje komiteen den heilt store trua på det når vi ber Regjeringa vurdere om ikkje NAMMCO kan få ein større del i og få nye oppgåver når det gjeld dette med å forvalte sjøpattedyr, slik at ein kan gå frå ei meir global forvaltning til ei meir regional forvaltning. Det trur eg er litt viktig. Derfor trur eg vi er nøydde til å følgje nøye med på kva som skjer innafor IWC no, slik at vi kan ta dei åtgjerdene som blir kravde for at vi skal kunne ha ei berekraftig og økosystembasert forvaltning. Vi må bevare fiskeressursane og den ressursen som sjøpattedyra er – og den verdiskapinga som ligg i dette – slik at det blir lønsamt.

Når det gjeld dette med kvitungar, har eg lyst til å presisere at ingen fangst er så rask og effektiv som kvitunge-

fangsten. Så misforståinga om at fangst av kvitungar er ikkje-human, er feil. Og derfor burde vi kanskje opne for det.

Men som eg ser det, får vi jo høve til å ta opp igjen selnæringa kvart år i statsbudsjettsamanheng, i og med at vi skal gi støtteordningar. Med dette vil eg ta opp forslaget frå Framstegspartiet i innstillinga.

Presidenten: Representanten har tatt opp det forslaget han refererte til.

Tiden for formiddagsmøtet er nå omme, og vi møtes igjen til kveldsmøte kl. 18.

Møtet hevet kl. 15.05.

Møte tirsdag den 18. mai kl. 18President: **I n g e L ø n n i n g**

D a g s o r d e n :

Sakene på dagens kart (nr. 83)

Man fortsatte behandlingen av

s a k n r . 7

Innstilling frå næringskomiteen om norsk sjøpattedyrpolitikk (Innst. S. nr. 180 (2003-2004), jf. St.meld. nr. 27 (2003-2004))

Bendiks H. Arnesen (A) [18:01:43]: Norsk sjøpattedyrpolitikk er svært viktig for nasjonen. Det handler om næringsvirksomhet, ressurser og miljø. Jeg er derfor glad for at vi i behandlingen av denne meldingen har klart å enes om hovedtrekkene i meldingen. Jeg vil berømme både saksordføreren og de øvrige representantene i komiteen for ryddighet og smidighet i behandlingen av saken. Regjeringen har også lagt fram et godt grunnlag for behandlingen gjennom en melding som gir en god beskrivelse av situasjonen, og som beskriver historien for næringen på en lærerik måte.

Jeg tror at det er av stor viktighet at Norge kan vise verden omkring oss at det er bred politisk og faglig enighet i Norge om at beskatning av sjøpattedyr er riktig og nødvendig for å holde balansen i forvaltningen av marine ressurser. Sjøpattedyrene er en fornybar ressurs og må derfor inngå i en helhetlig økosystembasert forvaltning.

Jeg vil ikke gjøre sjøpattedyrene til syndebukker for ressursituasjonen i fiskeriene, men når vi vet at de mest vanlige observerte arter av sjøpattedyr i våre områder konsumerer i størrelsesordenen 5,5 millioner tonn biomasse pr. år, og at de samlede fiskeriene i 2002 tok opp 2,74 millioner tonn, høstet fra de samme økosystemene, så forstår man behovet for å være nøye med forvaltningen.

Komiteen har hatt en omfattende høring om meldingen, og har ellers mottatt mange innspill i denne saken.

Jeg registrerer at både næringsaktører og miljøorganisasjoner er samstemte om at så lenge bestanden av vågehval ikke er truet, er det ikke noe i veien for å øke uttaket. Jeg har merket meg at et uttak på 1 800 dyr har vært nevnt, og jeg håper departementet vil vurdere et slikt tall så fort det er mulig å gjennomføre det.

Forvaltningen av våre sjøpattedyr er en for alvorlig sak til å kunne avhenge av følelser. Her må det foregå fornuftige vurderinger og avveininger.

Alle er enige om at humane avlivingsmetoder er svært viktig, men det er også et forhold som er i ordnede former, og som er et eksempel til etterfølgelse. Dette er jo også dokumentert av forskere ved Norges veterinærhøgskole, seksjon for arktisk veterinærmedisin i Tromsø.

Jeg tror også det er viktig at det blir vurdert å åpne for forskningsfangst på andre arter, slik at forskningen på området kan bli større. Spesielt rapporterer fiskere om

store mengder springer som begynner å bli et betydelig problem, og det må være grunn til å se nærmere på bestanden.

Når det gjelder selfangsten, har jo Stortinget gjennom behandlingen av Dokument nr. 8:65 for 2001-2002 tatt til orde for økte fangstkvoter på kystsel, og at det må vurderes økonomiske tilskudd til fangst og bedre muligheter for bearbeiding av produktene. Det er hevet over tvil at for store selbestander er en trussel mot fiskeriene. Mange gode fiskefjorder lider under for store bestander av sel. Bruk ødelegges for fiskerne, og fiskekvaliteten forringes i disse områdene fordi fisken angripes av kveis.

Jeg er enig med Regjeringen i at produkter av sjøpattedyr kan anvendes i langt større grad enn hva tilfellet er i dag. Derfor er produktutvikling svært viktig. Her vil jeg si at mye av produktutviklingen kan gjøres lettere ved å se på gamle tradisjoner og håndverk. Her tror jeg fortsatt at mange kystsammfunn har mye å bidra med, men det haster nok med å hente fram den kunnskapen mens den ennå finnes.

Jeg tror at vi ved behandlingen av denne meldingen har lagt grunnlaget for en sjøpattedyrpolitikk som kan være forutsigbar, og som kan vise verden omkring at Norge tar ansvar i en sak som for mange kan virke vanskelig. Jeg tror dette gjør at vi får større respekt for våre vedtak ute i verden.

Erlend Nornes (H) [18:06:56]: Lat meg også først få nytta høvet til å gje ros til mine kollegaer i komiteen for å ha utvist stor pragmatisme og samarbeidsvilje i arbeidet med innstillinga om norsk sjøpattedyrpolitikk, for å få til ei innstilling med eit breiast mogleg fleirtal bak seg. Særleg gjeld dette saksordføraren, Lodve Solholm, som har gjort eit solid arbeid. Visse delar av norsk sjøpattedyrpolitikk er omstridde internasjonalt. Difor er det viktig at Regjeringa har eit breiast mogleg fleirtal i ryggen i desse spørsmåla, noko som også er av interesse for dei næringane det gjeld.

Regjeringa har lagt fram eit forslag til ei ny, heilskapleg og aktiv forvaltning av artar, habitat og økosystem. Forvaltninga skal ta hand om så vel vern som berekraftig bruk av sjøpattedyr. Sjøpattedyra representerer ein fornybar ressurs, og utgjer samtidig ein viktig komponent i det biologiske mangfaldet i marine økosystem. Sjøpattedyra må difor inngå i ei heilskapleg, økosystembasert forvaltning av havområda våre. Førre var-prinsippet skal leggjast til grunn ved hausting og andre naturinngrep som kan ha verknad på tilstand og utvikling av bestandane. Regjeringa sitt framlegg til framtidretta forvaltning av sjøpattedyr tek også sikte på å leggja til rette for betre lønnsemd i fangstnæringane, slik at desse kan realisera ei verdiskaping som er vesentleg større enn i dag. Dette vil gje positive effektar for fiskerinæringa generelt.

Med ei brei nasjonal politisk semje om forvaltning er det no danna eit fundament for ei sunn, berekraftig næringsutvikling basert på hausting av sjøpattedyr og andre fornybare marine ressurser i samsvar med Havrettskonvensjonen. På bakgrunn av denne breie nasjonale semja kan Regjeringa no søkja breiast mogleg aksept for ei

heilskapleg norsk forvaltning av sjøpattedyr i internasjonale fora.

På tre punkt har det ikkje lukkast å komma fram til ei tverrpolitisk semje om innstillinga i komiteen. Det gjeld saksordføraren sitt framlegg om å tillata som ei prøveordning fram til 2009 heilårig hausting av grønlandssel i alle aldrar og farvatn. Det gjeld eventuelt kvotebonus for selfangstskuter, og det gjeld framlegget om å auka uttaket av vågekval. Framlegget til saksordføraren om heilårig hausting av grønlandssel inneber m.a. fangst av kvitungar. Regjeringspartia samt Arbeidarpartiet og SV er likevel samde med Regjeringa i at sjølv om ein har forståing for at næringa ynskjer å driva fangsten mest mogleg effektivt, så er det ikkje særleg etterspurnad etter pelsen til kvitungar. Samstundes er fangst av kvitungar problematisk i høve til internasjonal opinion. Fleirtalet i komiteen vil difor ikkje støtta ei oppheving av forbodet mot fangst av kvitungar, og viser til meldinga, der det vert peika på at fangsten bør innrettast mot dei produkta som gjev størst økonomisk utbytte.

Eit stort fleirtal i komiteen, utanom SV og Senterpartiet, stø opp om Regjeringa sine tankar om at kvotebonus til selfangstskuter kan vurderast som eit verkemiddel for å auka interessa for å fangsta sel. Likevel peikar det same fleirtalet på at Regjeringa må ta omsyn til fiskerinæringa sine synspunkt når det gjeld utforminga av desse ordningane.

Alle partia, utanom SV, har samla seg bak eit framlegg om å be Regjeringa snarast råd auka det årlege uttaket av vågekval, vesentleg i høve til dagens nivå, i tråd med tilrådingar frå norske forskarar, slik kvalfangstnæringa og ei samla fiskerinæring har bede om. Heile komiteen ber også Regjeringa vurderer om ein kan gje Den nordatlantiske sjøpattedyrkommisjonen ei aktiv oppgåve i fastsetjinga av totale fangstkvotar og i fordelinga av fangstkvotar mellom Noreg og andre land, sidan det har vist seg vanskeleg å få IWC til å forvalta dei kvalbestandane som kan haustast. SV på si side meiner tydelegvis at det framleis er IWC-sporet som er å føretrekkja, for å få auka uttaket av vågekval. Det kan verka som om SV her freistar å ri to hestar. I kvalfangstkrinsar står SV fram som svært positive til å auka fangsten av vågekval. Når det kjem til politiske realitetar, er linja noko annleis.

Elles er det interessant at framlegget til statsråd Ludvigsen om å tillata turistar å ta del i jakt på kystsel no får brei politisk oppslutnad. Latterleggjeringa av dette framlegget har stilna. Det er berre Senterpartiet som framleis har problem med turistar på seljakt.

Åsa Elvik (SV) [18:11:40]: Regjeringa har hatt ei god målsetjing med denne meldinga, å leggje fundamentet for ei sunn, berekraftig næringsutvikling basert på hausting av sjøpattedyr og andre fornybare marine ressursar i samsvar med Havrettskommisjonen og samtidig ta omsyn til dei nasjonale og internasjonale forpliktingane som Noreg har, i forhold til vern av biologisk mangfald og habitat i dei marine økosystema våre.

Komiteen stør derfor Regjeringa sitt forslag om å leggje ei økosystembasert forvaltning til grunn. Men etter å

ha hørt nokre av innlegga her i dag har eg lyst til å føye til ein del perspektiv som vi har teke med i innstillinga.

Økosystembasert forvaltning er eit krav frå toppmøtet om berekraftig utvikling i Johannesburg i 2002. Heile poenget er at ein skal ta omsyn til artane i økosystemet og bindinga mellom dei og interaksjonen mellom dei. Økosystembasert forvaltning inneber at ein skal følgje føre var-prinsippet, og da blir kunnskap det avgjerande elementet. Eg er derfor veldig fornøgd med at komiteen har presisert at meir forskning på biologisk mangfald, artsrikdom, eigenarten til artane og bindinga mellom dei er ein føresetnad for å lykkast med økosystembasert forvaltning.

Meldinga seier klart frå om at det er den menneskelege aktiviteten som er hovudårsaka til den aktuelle situasjonen i fiskeria, og at sjøpattedyra ikkje kan gjerast til syndebukkar for uforsvarleg utnytting og overutnytting av bestandane. Meldinga seier også at det er vanskeleg å fastslå nøyaktig samanhengen mellom størrelsen på sjøpattedyrbestandane og effekten konsumet deira har på fiskeribestandane. Nettopp forskinga er nøydd til å vere ein reiskap for å minske denne uvissa. Eg er glad for at komiteen har teke inn også desse komplekse samanhengane i si innstilling.

Denne saka har sagt meg at jo meir ein veit, jo meir veit ein at ein ikkje veit. Samanhengen mellom kvalen sitt konsum og fiskeriressursane og det som er kommersielt interessante verdiar for oss, er meir komplisert enn å trekkje vågekvalen sitt konsum av fisk frå det som elles ville ha vore tilgjengeleg for fiskeflåten, og det seier også komiteen. Likevel, som mange har sagt her i dag, så tyder vitenskaplege simuleringar og erfaringar at å auke uttaket av f.eks. kval vil gi økonomisk gevinst, og det er noko som ein samla komite peikar på.

Det som det er ueinigheit om i denne saka, er, som før nemnt, fangst på kvitungar. Andre har gjort greie for korfor det her er blitt eit mindretal og eit fleirtal. Regjeringa vurderer å bruke kvotebonus for selfangstskuter som eit verkemiddel for auka lønsemd i fangstleddet. Vi har valt, saman med Senterpartiet, å høre på det som f.eks. Noregs Fiskarlag sa på høringa om at selfangst ikkje må bli eit nødvendig vonde for å få kvoterettar i andre fiskeri, og vi har derfor uttalt at vi er skeptiske til dette verkemidlet. Vi seier også det same som Regjeringa: Ein skal ha ein innsats i forhold til produktutvikling, marknadsutvikling og den type ting i denne næringa, og det må ikkje komme som erstatning for det som ein omtalar som tradisjonelle subsidiar og støtte til å drive med selfangst, men gjerne kome i tillegg. Og lat meg føye til, det må gjerne komme i tillegg for heile fiskerinæringa, og ikkje berre for denne delen av næringa.

Representanten Erlend Nornes sa nettopp at SV rir to hestar i denne saka. Eg lurar litt på kven det er som rir to hestar i denne saka. Det som er forskjellen mellom fleirtalsmerknaedene og mindretalsmerknaedene i forhold til forvaltning av vågekval, er først og fremst at vi spesifikt seier at den auka kvoten som heile Stortinget ønskjer på vågekval, skal ein ha ein uttesta, vitenskapleg forvaltningsstrategi til grunn for. Vi ønskjer ikkje å setje i gang med

å auke kvoten av vågekval utan at dette ligg til grunn. Det er ikkje nok for oss at ein seier at fordi det å ta ut lat oss seie 1 800 dyr var berekraftig for 20 år sidan, så er det sannsynlegvis det i dag, slik som Regjeringa seier i meldinga, og slik som også komiteen seier. Det er ikkje nok å seie at det truleg vil vere berekraftig. Vi må vite så sikkert som mogleg at det vil vere ei forvaltning som er i tråd med prinsippet om økosystembasert forvaltning. Det er den einaste forskjellen mellom fleirtalet og mindretallet. Vi er einige i at vi skal ha ein monaleg auke i vågekvalkvoten, men vi må vere sikre på og oppføre oss i tråd med det prinsippet som heile komiteen er einig om at vi skal leggje til grunn for forvaltning av det marine økosystemet – ikkje forvaltning av sjøpattedyr, som nokon kom i skade for å seie, men økosystembasert forvaltning.

Med det tek eg opp forslaget vårt, og eg ber om at det blir sett opp mot vedtak II i innstillinga.

Presidenten: Representanten Åsa Elvik har tatt opp det forslaget hun refererte til.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [18:17:28]:

Kristeleg Folkeparti er glad for at Regjeringa har lagt fram ei offensiv stortingsmelding om norsk sjøpattedyrpolitikk, og at Stortinget sluttar seg til denne i dag. Meldinga er eit ledd i arbeidet med å kome fram til økosystembasert forvaltning av våre marine ressursar. Dette er i samsvar med eit av måla frå Toppmøtet om berekraftig utvikling i Johannesburg i 2002 om økosystembasert forvaltning av våre marine ressursar.

Norsk sjøpattedyrpolitikk er basert på prinsipp om vern og berekraftig hausting med utgangspunkt i vitskapleg rådgjeving. Kristeleg Folkeparti er samd med Regjeringa i at det ikkje skal vere tilgang til jakt på sel- eller kvalartar der det ikkje ligg føre estimat for bestandsstorleik.

Dei store bestandane av sjøpattedyr er vesentlege komponentar i økosystemet. Grønlandssel og vågekval er dei to største bestandane av sjøpattedyr i havområda våre, rekna som biomasse.

Ei berekning viser at ein bestand på 85 000 vågekval som beitar i Barentshavområdet frå april til oktober, tek til seg 1,8 millionar tonn føde. Ei simulering viser at dersom vågekvalbestanden aukar med éin ekstra kval i Barentshavet, resulterer det i fem tonn reduksjon i fangstane av både sild og torsk. Førebelse resultat på eit tidleg stadium av modelleringa indikerer at grønlandssel kan hende et så mykje som 500 000 tonn torsk i eit normalår. Kvitsjøbestanden av grønlandssel består av ca. 1,83 millionar eitt år gamle og eldre dyr, pluss ein årleg produksjon på ca. 330 000 ungar.

Dette er eksempel som viser at sjøpattedyr påverkar i stor grad mengda av fisk i økosystemet. Det er defor viktig at vi får ein meir offensiv politikk på dette området. Det er flott at Regjeringa vil utgreie ei nedre grense med tilhøyrande føre var-grenser for livskraftige bestandar av dei sel- og kvalartane som naturleg har fast utbreiing i norske farvatn. Regjeringa vil arbeide for å auke uttaket av vågekval innafør ramma av IWC. Dersom dette over

tid vil vise seg heilt umogeleg å oppnå, har Regjeringa sagt at det kan vurderast om Noreg bør gå inn for å forvalte vågekval i regi av NAMMCO. Kristeleg Folkeparti meiner det er eit problem at IWC set til side hovudmålsetjinga i konvensjonen, og synest det er leit at IWC ikkje har sett i verk den reviderte forvaltingsproseduren RMP, utvikla av den vitskaplege komiteen i IWC. Ei slik iverksetjing av RMP ville gjort kommisjonen i stand til å fastsetje kvotar for dei bestandane som kan haustast.

Ein samrøystes komite ber Regjeringa i dag vurdere om Den nordatlantiske sjøpattedyrkommisjonen kan givast ei aktiv oppgåve i fastsetjinga av totale fangstkvotar og fordelinga av fangstkvotar mellom Noreg og andre land. Vidare er det eit fleirtal på Stortinget i dag som vil be Regjeringa snarast råd auke det årlege uttaket av vågekval vesentleg i høve til dagens nivå, og i tråd med tilrådingar frå norske forskarar. Vi i Kristeleg Folkeparti håpar ein kan auke kvoten allereie for inneverande år.

For å auke kunnskapen om andre kvalartar ber Stortinget i dag Regjeringa om å vurdere å opne for forskingsfangst på andre kvalartar, for slik å leggje til rette for ein større forskingsinnsats.

Kristeleg Folkeparti er glad for at Regjeringa vil auke bestandane av grønlandssel vesentleg i forhold til dagens nivå for å få desse bestandane ned på nivå som gir størst langsiktig avkasting, og setje i verk tiltak for å betre kunnskapen om bestandsstorleiken hos klappmyss. Det er positivt at Regjeringa vil regulere bestandstilveksten av kystsel for å avbøte skadar for fiskerinæringa, samstundes med at ein bevarer livskraftige bestandar basert på vitskapleg rådgjeving, og vidare at ein vil leggje om støtta til selfangstnæringa for å utvikle næringa si lønsemd, slik at det blir lagt større vekt på produktutvikling, vidareforedling og marknadsføring.

Eg er glad for at det er stor semje om sjøpattedyrpolitikken i Stortinget, og eg vil nytte høvet til å takke saksordførar Lodve Solholm for god innsats i saka og godt samarbeid i komiteen.

Eg oppdaga at eg las ein liten feil i innlegget mitt. Eg skulle ha sagt at Kristeleg Folkeparti er glad for at Regjeringa vil auke uttaket av bestandane av grønlandssel vesentleg i forhold til i dag, slik at det ikkje skal vere nokon tvil om at det er uttaket som skal aukast.

Presidenten: Da skulle det ikke være noen tvil om det.

Odd Roger Enoksen (Sp) [18:22:37]: La meg få lov til å starte med å rette opp en feil i den trykte innstillingen, side 11 første spalte, linje 3 og 4. Der skal det stå:

«Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemene frå Framstegspartiet»

Senterpartiet inngår i det flertallet som ikke ønsker å åpne for fangst på kvitunger, og det er begrunnet i innstillingen. Det er kun Fremskrittspartiet som ønsker å åpne for det. Da er den feilen rettet.

Jeg har lyst til å si at den stortingsmeldingen som er lagt fram om forvaltningen av sjøpattedyr, er et godt stykke arbeid fra Regjeringens side. De premissene og de

vurderingene som kommer fram gjennom meldingen, er gode. Man trekker seg dessverre litt tilbake i konklusjonen, men det har et mer eller mindre enstemmig storting bidratt til å rette opp gjennom behandlingen i næringskomiteen.

Det er grunn til å gi ros spesielt til saksordføreren, som har utvist særdeles stor vilje til å bygge et bredt kompromiss, og vilje til å få til et samarbeid i komiteen. Dette tjener saken, for Regjeringen har nå et stort flertall bak seg når det skal settes inn trykk for å få forståelse for de posisjoner som Stortinget nå inntar. Jeg føler meg ganske overbevist om at det er en fornøyd fiskeriminister som skal håndheve det vedtaket som blir gjort her i dag.

Gjenopptakelsen av hvalfangsten på begynnelsen av 1990-tallet foregikk ikke helt uten motstand, noe som skulle være vel kjent. Det vil selvsagt heller ikke en økning av uttaket, slik som det legges opp til i innstillingen, komme til å gjøre. Dette vil bli møtt med reaksjoner. Men etter min oppfatning er innstillingen nøktern, og den slår fast behovet for en økologisk bærekraftig forvaltning også av sjøpattedyr. Selvsagt skal dette fortrinnsvis skje gjennom et bredest mulig internasjonalt samarbeid, men ikke nødvendigvis for enhver pris. Det er viktig at det legges til rette for en forvaltning som tar utgangspunkt i det man mener er økologisk forsvarlig, på grunnlag av de tall som Regjeringen selv framfører i meldingen, og som også er godt belagt fra norske forskere.

På et par områder er det avvik i komiteen. Det ene gjelder innføring av en eventuell kvotebonus. I likhet med SV har heller ikke Senterpartiet tro på at dette er veien å gå. Det å innføre kvotebonus i tradisjonell fiskerinæring, hvis man deltar i selfangst, vil etter vår oppfatning kunne komme til å føre til at man setter inn fiskefartøy som ikke er egnet for selfangst, rett og slett for å øke egne kvoter. Spesielt i en situasjon hvor økonomien i fiskerinæringen er presset, vil både behovet for å få økte kvoter og de økonomiske mulighetene til å utruste båten for den typen fangst komme til å være vanskelig. Derfor tror Senterpartiet at det er andre virkemidler som fortsatt må til for å gjøre det attraktivt å fange sel og få fart på selfangsten, både økonomisk stimulans, markedsbearbeiding og produktutvikling. Her er det ikke kvoten som er problemet. I Regjeringen får også det man tar til orde for i meldingen på dette punktet, bred tilslutning.

Det er helt riktig, som det ble sagt, at det ikke er stor forskjell på flertallsinnstillingen og forslaget som SV fremmet som alternativ til vedtak II i dag. Men når komiteen ber om en ny stortingsmelding senest høsten 2008, vil etter min oppfatning en snarlig økning til et uttak på f.eks. 1 800 hval i året ikke under noen omstendigheter utgjøre en trussel mot bestanden i den perioden som går fram til Stortinget på nytt vil få seg forelagt en sak om forvaltning av sjøpattedyr og kan ta stilling til framtidig uttak på bakgrunn av et nytt bestandsestimat.

Jeg tror det er all grunn til å være fornøyd med det arbeidet som er gjort i næringskomiteen, og det vedtak Stortinget i dag kommer til å fatte, i forhold til en fornuftig og økologisk bærekraftig forvaltning av sjøpattedyr.

Steinar Bastesen (Kp) [18:27:18]: Jeg hadde vel trengt en halvtime i hvert fall, men jeg skal prøve å fatte meg i korthet.

Vi behandler i dag Innst. S. nr. 180, og jeg må berømme saksordføreren for hans arbeid med å prøve å få en enstemmig innstilling på bordet. Jeg må si det er veldig artig å oppleve at Stortinget behandler denne saken, og at man engasjerer seg i en debatt. Det er et helt annet nivå enn i 1986. Da kom det en telefon fra Stortingets presidentskap til Norges Fiskarlag med beskjeden: Se å få vekk Helan og Halvan, som vaser rundt inne på Stortinget! Nå har den ene av dem kommet hit og står på Stortingets talerstol, så alt som ble gjort, kan ikke ha vært bortkastet.

Jeg ble valgt som formann i Norges Småkvalfangerlag i 1984, og gikk av i 1996, så jeg var der i tolv år. Man skulle selvfølgelig ikke dvele ved historikken fra en slik talerstol, men det kan være nødvendig for at folk skal forstå at det har vært en vanskelig vei fram. Jeg trodde i 1984 at dette skulle ta 2–3 år, og visste ikke hva jeg gav meg ut på da. Jeg var en vanlig fisker og en vanlig hvalfanger. Så ble jeg plutselig politiker, og så havnet jeg her.

I 1982 vedtok IWC at det skulle være slutt på all hvalfangst. All kommersiell hvalfangst skulle være slutt! Det var ikke enkelt å være fiskeriminister i de tider. Det var en borgerlig regjering som tok reservasjon imot det vedtaket som ble fattet i 1982. Den sa at den ikke godtok dette. I 1986 sperret vi Vestfjorden og satte virkelig sjøpattedyrproblemet på sakskartet. I 1986 fikk vi en arbeiderpartiregjering. Hele tiden hadde det vært tverrpolitisk enighet, men i 1986 var det ikke slik tverrpolitisk enighet, det var en mur av uforstand og uvitenhet, så vi måtte bruke alle disse årene for å få folk til å forstå at denne saken var viktig.

Sjøpattedyrene tar opp 5,5 millioner tonn av de kommersielle fiskeslagene der norske fiskere tar ut 2,74 millioner tonn. Sjøpattedyrene tar altså ut det dobbelte av kommersielle fiskebestander i forhold til hva norske fiskere gjør.

Walløe-kommisjonen ble nedsatt etterpå, for vi bråkte jo så mye oppe i nord. Vi sperret bl.a. Vestfjorden, og verdens største hangarskip ble utestengt. Så Gro Harlem Brundtland bestemte at Walløe-kommisjonen skulle nedsettes. Konklusjonen til Walløe-kommisjonen var at vi visste for lite. Ja, det er riktig, det. Det var ikke forsket. Så ble Sjøpattedyrprogrammet opprettet, og så begynte man å forske. Hvalbestanden forsvant. Norske forskere var enige. I 1982 forsvant den. Vi måtte bruke iallfall 100 mill. kr på å forske den tilbake igjen. I 1992 ble det av arbeiderpartiregjeringen vedtatt at vi fortsatt skulle drive med denne fangsten, og vi skulle ha kommersiell fangst. Hele tiden har norsk forskning vært på vår side.

Det norske Fiskeridepartementet har ensidig forvaltet denne bestanden og sagt at så og så mye kan vi fange. De har vært forsiktige – de har vært veldig forsiktige – det har vært tatt ut langt mindre enn det vi har kunnet ta ut. Men vi har tross alt drevet fangst. Jeg må berømme Fiskeridepartementet for det. Det har ikke vært enkelt å

være Fiskeridepartementet. Det har heller ikke vært enkelt å være formann i Norges Småqualfangerlag.

Vi har sluttet oss til inuitter, eskimoer, maorier, indianere, og hele tiden har vi vært av den oppfatning at en dau hval er en dau hval, enten den blir fanget av urbefolkningen eller den blir fanget kommersielt.

Jeg har derfor ikke noe problem med å stemme for den innstillingen som ligger på bordet i dag. Jeg er enig i innstillingen, jeg skulle bare ønske at vi hadde gått litt fortere fram. Men tross alt blir det en ny sjøpattedyrmelding i 2008, og da går jeg ut fra at vi har vurdert oss ferdig med IWC, for vi begynte allerede i 1992.

Presidenten: Neste taler er statsråd Svein Ludvigsen, som foreløpig er siste inntegnede taler. Det har vært antydning i debatten at statsråden kanskje er fornøyd. Det vil vise seg.

Statsråd Svein Ludvigsen [18:32:42]: Jeg kan bekrefte at det var en fornøyd minister som leste innstillingen, for sjøpattedyrpolitikken er kontroversiell, og det er en stor utfordring å håndtere den internasjonalt. Jeg registrerer Stortingets utålmodighet, slik flere talere har vært inne på i dag, og jeg er glad for å kunne konstatere at det er en enstemmig næringskomite som slutter seg til hovedkonklusjonene.

Når Regjeringen har invitert Stortinget til å drøfte forvaltningen av sjøpattedyrene, er det, som bl.a. representantene Arnesen og Normes helt riktig påpekte, viktig å vise omverdenen at et samlet storting står bak Regjeringens politikk på dette området. Det er et ansvar som jeg synes komiteen har tatt innover seg.

Komiteens forslag til vedtak er interessante fordi de peker framover, slo saksordføreren fast. De representerer en utfordring. Av meldingen vil man forstå at jeg deler de synspunktene og ambisjonene som kommer fram i innstillingen fra komiteen, men allikevel er det på sin plass å si at de utvilsomt representerer en utfordring å håndtere i tiden framover. Det er nemlig internasjonalt ikke bare spørsmål om å ha rett, men også om å få rett. Men det er en styrke å ha et samlet storting bak seg når vi skal avveie de ulike synspunktene og fatte nye beslutninger.

I dag forvalter vi vågehval nasjonalt, basert på modeller som er utarbeidet av IWCs vitenskapskomite. Regjeringen vil arbeide for å øke uttaket innenfor denne rammen. Jeg er tilfreds med at Stortinget er enig i det, men tar med meg Stortingets klare anbefaling om at det kan bli nødvendig å vurdere å forvalte vågehval i regi av NAMMCO, hvis det viser seg helt umulig å få til en rasjonell forvaltning av hval innenfor IWC.

Jeg er også glad for at Stortinget støtter forslaget om å gå over til økosystembasert forvaltning av de levende marine ressursene. Dette er imidlertid en tidkrevende prosess, idet vi først må etablere det vitenskapelige fundamentet for en forvaltning basert på det prinsippet. Regjeringen vil bygge på det grunnlaget vi har, og ta hensyn til ny forskning etter hvert som den blir tilgjengelig.

Norsk forvaltning skal til enhver tid bygge på den beste tilgjengelige kunnskap.

Komiteens utålmodighet tar jeg på stort alvor. Fiskeridepartementet har allerede vært i kontakt med Havforskningsinstituttets sjøpattedyrgruppe for å drøfte de forskningsbehov som følger av meldingen, og som komiteen påpeker i sitt forslag til vedtak.

Jeg har merket meg at komiteen ønsker forskning på andre hvalarter enn vågehval. Det vil bli fulgt opp i år med at vi starter opp et forskningsprogram med satellittmerking av sjøpattedyr. Vi begynner med de tallrike springerne, som bl.a. representanten Arnesen nevnte i sitt innlegg. I de kommende årene vil vi gjennomføre tilsvarende prosjekter for grønlandssel, vågehval, finnhval og knølhval. Denne forskningen vil gi oss mer informasjon om hvilke byttedyr disse artene går etter.

Når det gjelder selfangst, er det ikke nok å sette høye kvoter. Kvotene må også tas. Så lenge markedet ikke fungerer optimalt, trengs det derfor noen incentiver for å få flere til å engasjere seg i selfangst. Jeg er derfor glad for støtten fra Stortinget om å innføre en ordning med kvotebonus for fartøyer som driver fiske i kombinasjon med selfangst. Jeg tar med meg de synspunkter som bl.a. representanten Enoksen pekte på, og vil si at det syn som Stortingets flertall har gitt uttrykk for i forbindelse med meldingen, gir oss grunnlag for å vurdere den konkrete organiseringen av kvotebonussystemet.

Regjeringen er positiv til å utvide selfangstsesongen hvis næringen er interessert i det, innenfor de rammer man har for støtte til gjennomføring av fangsten.

I år har alle de norske selskutene valgt å gå til Vesterisen, hvor man kan fange både klappmyss og grønlandssel. Årsaken til det er at skinn av klappmyss betales vesentlig bedre enn skinn av grønlandssel.

Forvaltningen av kystsel har hatt stor oppmerksomhet i Stortinget, og Regjeringen har fulgt opp henstillingene om å få til en mer effektiv forvaltning av kystsel.

Kvotene for fangst av kystsel blir fortsatt ikke tatt, og det er en hovedutfordring. Vi vil derfor åpne for at også utlendinger skal få adgang til å delta i jakt på kystsel på betingelse av at jakten skjer under kyndig veiledning. Dette kan gi grunnlag for et nisjetilbud innenfor turistnæringen. Det vil komme godt med langs kysten. Det er imidlertid særdeles viktig at slik jakt foregår i betryggende former.

En proposisjon til Odelstinget om lovhjemmel for å åpne for at utlendinger kan delta i jakt på kystsel, ligger nå til behandling i Stortinget. Fiskeridepartementet vil deretter vurdere de nødvendige forskriftene nøye før vi åpner for slik jakt. Jeg er tilfreds med at Stortinget har gitt sin tilslutning til dette.

Til slutt vil jeg understreke at Regjeringens forvaltning av sjøpattedyr skal være bærekraftig over tid, og at man vil arbeide for å skape grunnlag for en økosystembasert forvaltning. Regjeringen fortsetter arbeidet med å få til internasjonal forståelse for Norges sjøpattedyrpolitikk. Dette er særdeles viktig siden Norge er grunnleggende avhengig av sunne prinsipper for forvaltning av havets ressurser. Og sist, men ikke minst: Det beste ut-

gangspunktet for å lykkes med det, er at det står et samlet storting og en samlet regjering bak denne politikken – noe jeg føler vi har fått bekreftet i dag.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Bendiks H. Arnesen (A) [18:38:24]: Jeg skal ikke forkludre denne enigheten som er kommet fram. Men jeg har lyst til å stille statsråden et spørsmål med bakgrunn i turistjakt og det han nettopp var inne på i så måte. Jeg må først innrømme at dette er et av de punktene jeg har hatt størst problemer med, kanskje fordi vi ikke har vært vant til denne formen for fritidsjakt til havs, slik at det er noe nytt og ukjent. Når vi er med på dette, er det fordi, som statsråden var inne på, kravene til dem som skal være med her, blir strenge med hensyn til kunnskap om slik jakt. Jeg vil spørre statsråden om han ser for seg en stor interesse for slik jakt, og hvordan han tror dette vil virke på den motstanden som vi vet er mot selfangst utenfor landets grenser. Vil dette være med på å moderere denne, eller vil den øke i intensitet som følge av slik turistjakt?

Presidenten: Presidenten vil uttrykke litt uro over begrepet «turistjakt», men håper at det ikke er turistene det skal jaktes på.

Statsråd Svein Ludvigsen [18:39:45]: Det kan bekreftes at vi ønsker at turister fra inn- og utland skal få ta del i jakt, og at jakten skal foregå på sel.

Det viser seg å være en stor utfordring å ta ut det antall kystsel som er nødvendig og meget forsvarlig. Da må vi erkjenne at vi må forsøke å finne nye måter å øke uttaket på. Det viser seg at reiselivsnæringen ser på dette som et betydelig potensial. Vi ser bl.a. på Vestlandet, i Sogn og Fjordane og i Møre og Romsdal at dette er utviklet i betydelig grad. Et samlet reiseliv ser her muligheter.

Jeg ser ikke at dette skulle gi grunnlag for å økt motstand mot selfangst. Snarere tvert imot, for en klar forutsetning for slik jakt er at folk har tatt den nødvendige jegerprøven – storviltprøven – slik at de er vel kvalifisert. Det vil foregå under meget ordnede forhold. Reiselivsnæringen langs kysten ser på dette som en betydelig attraktivitet, så dette gleder jeg meg til å se satt ut i livet.

Lodve Solholm (FrP) [18:41:18]: Eg er glad for at statsråden føler det godt å ha eit samla storting bak seg når ein skal gjennomføre det som Stortinget i kveld vedtek.

Det er nok rett når statsråden tolkar det slik at Stortinget er litt utolmodig. Med utgangspunkt i at eg trur næringa også faktisk er nøgd med det vedtaket som blir gjort – sjølv om eg trur ein kunne tenkt seg at vi både hadde talfesta og gått litt raskare og lenger – kunne det vore interessant å høyre om statsråden kunne tenkje seg allereie i år å auke kvoten, om ikkje vesentleg, så i alle fall litt, slik at næringa føler at vi no er på gang, at vi er på rett veg. Hadde det vore mogleg å få til ei refordeling

slik at vågekvalkvoten aukar litt no i år, slik at ein viser at ein verkeleg er på hogget?

Statsråd Svein Ludvigsen [18:42:33]: Som jeg sa tidligere, forstår jeg Stortingets utålmodighet, og den deler jeg.

Det vi da må vurdere, er hvor fort vi skal gå fram. Jeg registrerer at flere talere har nevnt 1 800 dyr. Jeg vil ikke forsuttere framtidige tall, men årets kvote er på 670 dyr.

En maksimal utnyttelse av RMP, som er ICES' kvoteberegningsmodell, kan gå til det laveste såkalte tuning level, 060, og det ville betydd at vi kunne tatt ut 750 dyr, altså en økning. Skulle vi gå utover det, mener jeg man må gå igjennom beregningsmetodene og se på de parametrene som inngår i RMP-en, det være seg bestandens opprinnelige størrelse, bestandens størrelse i dag, bestandens reproduksjonstakt og forvaltningsmål for bestanden. Det må være på plass og vurdert før vi eventuelt kan snakke om tall i den størrelsesordenen som flere har vært inne på.

Slik jeg ser det, vil det være aktuelt å vurdere å øke fangsten først fra neste år, i og med at vi i år har lagt grunnlaget for og næringen har blitt varslet om at 670 dyr er årets fangstkvote.

Åsa Elvik (SV) [18:44:07]: Sidan det er så pass sjeldan at eg og fiskeriministeren er så einige som i denne saka, skal eg gi fiskeriministeren honnør for eit veldig balansert innlegg i denne saka – og det er ikkje meint som noka klam omfamning, berre så det er sagt!

Saksordføraren sa i innlegget sitt at ein ting er å vere samla om merknadene i innstillinga, noko anna er å vere samla om gjennomføringa. Eg synest at den avklaringa som statsråden gav i sin svarreplikk til representanten Solholm, var veldig interessant i så måte. Eg har oppfatta at ein i næringa kanskje først og fremst har den oppfatninga at no blir kvoten på 1 800 dyr, fordi det har nokon sagt er berekraftig. Men eg oppfatta at statsråden i sitt svar til Solholm sa at det må litt andre prosedyrar til – og det var eigentleg mest i samsvar med mindretalsmerkna-dene frå SV. Så eg vil gjerne berre ha bekrefta at ein ting er kor fort ein skal gjere det, noko anna er korleis ein skal få auka kvoten på vågekval.

Statsråd Svein Ludvigsen [18:45:18]: Jeg kan bekreftes at jeg ikke oppfatter det som om jeg har fått en klam omfavelse av representanten Elvik – ikke i dag heller.

Når det gjelder antall dyr i en framtidig kvote, synes jeg det blir feil å spekulere i tall. Det bør være et vitenskapelig grunnlag som ligger bak. Vi har forholdt oss til IWCs anbefalinger knyttet til RMP, hvor maksimalt antall dyr vil være 750. Vi har altså sagt i meldingen, og Stortinget har sagt i dagens innstilling, at vi skal gå noen nye runder med IWC. Skulle det vise seg at vi ikke får gjennomslag for de vurderinger som vi mener bør ligge til grunn, må vi vurdere om NAMMCO skal overta. Samtidig og parallelt må vi vurdere om de faktorene som

(Statsråd Ludvigsen)

ligger inne i bestandsvurderingen, skal omgjøres. Som også komiteen har vært inne på, skal det gjennomføres forskning. Summen av dette bør ligge til grunn for det antall dyr som vi skal ta ut i framtiden.

Jeg tar innover meg den klare ambisjon som Stortinget har uttrykt i innstillingen, og som har kommet til uttrykk i debatten her i dag. Det er en føring som vi ikke kommer utenom. Samtidig må vi balansere det i forhold til det som jeg innledet mitt innlegg med, at det å forvalte sjøpattedyrpolitikken internasjonalt er en utfordring. Det er ikke alltid slik at den får rett, som har rett. Det å tilpasse tempoet er også viktig i denne saken.

Presidenten: Presidenten konstaterer at det ikke har funnet sted klamme omfavnelser fra noen kant.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Steinar Bastesen (Kp) [18:47:24]: Jeg fikk ikke tid til å si det i stad, men la det være sagt at jeg støtter Fremskrittspartiets forslag om å høste av alle årsklasser, også når det gjelder sel. Det eneste fornuftige i selfangsten er å tillate kvitungefangst. Selv om det blir mye rødt blod på hvit snø – og det er mange penger i det – har Canada vedtatt at 1 million sel skal avlives neste år. Der blir det mye rødt blod på hvit snø! Selv om det er en ulldott, som kvitungen er, er dette det eneste fornuftige for å få redusert bestanden. Bli det lite grann uvær i isen, blir det nettopp mange kvitunger som avgår ved døden i skruis. Så la det ikke være noen tvil om at det er fornuftig å høste av alle årsklasser i selfangsten.

Jeg skal ikke dra debatten så langt, men det er også viktig å høste av selen på kysten. Vi har enkelte områder som er så befengt med sel og kveis at fisken ikke kan utnyttes kommersielt. Vi må snarest mulig gå til en desimring av selbestandene på kysten. Jeg forventer at Fiskeridepartementet kommer med et forslag om hvordan dette skal gjøres. Det er ikke nok å avlegge en skyteprøve, verken for utlendinger eller for nordmenn. Før i tiden hadde alle fiskere et gevær om bord i båten, og de skjøt sel. Det kan de ikke gjøre lenger, for de må ta en skyteprøve, og de må ha storviltjegerprøve. Alle må ta en slik prøve. Jeg synes det er unødvendig. Det som er det viktigste for fiskerne og for disse miljøene, er å få redusert bestandene. Så vurder det også!

Odd Roger Enoksen (Sp) [18:50:10]: Jeg er litt i tvil om hvordan fiskeriministerens innlegg skal tolkes. Komiteen er rimelig klar i II, der man sier at det årlige uttaket av vågehval skal økes vesentlig i forhold til dagens nivå, og i tråd i med tilråding fra norske forskere. Det er vel ingen i komiteen som mener at uttaket av vågehval ikke skal skje i tråd med forskernes anbefalinger, men jeg synes at fiskeriministeren i sitt innlegg tok vel mange reservasjoner og ikke minst nevner et nivå på uttak som ligger svært lavt i forhold til det et stort flertall i komiteen har sett for seg.

Det er selvsagt krevende med en internasjonal forvaltning av denne type bestander. Det vil være krevende å skulle forfekte det standpunkt som et flertall i komiteen gir ganske klart uttrykk for, et standpunkt som kan komme til å bryte med de anbefalinger som IWC har kommet med, og som Regjeringen ganske raskt også må ta stilling til, om det vil være mulig å få IWC med på et økt uttak, eller om man i større grad må ta hensyn til anbefalinger fra norske forskere, som også helt i tråd med Regjeringens egen stortingsmelding har gitt anbefalinger som innebærer bærekraftig forvaltning på et høyere nivå enn dagens uttak. Det kan ikke skje over natten. Det er ingen som forventer at det skal skje i år. Det må også være et markedsgrunnlag for at det skal kunne skje. Men etter min oppfatning er tidsaspektet og markedsgrunnlaget de to vesentligste forutsetningene for å kunne øke uttaket – langt vesentligere enn anbefalinger fra IWC. Hadde man i 1991, da man åpnet for hvalfangst, lyttet til IWC og til de internasjonale miljøene, hadde vi enda ikke i dag hatt kommersiell hvalfangst i Norge. Det er jeg ganske overbevist om. Det var kun standhaftighet fra norske myndigheter som gjorde det mulig å få åpnet for hvalfangst, og som gjør at vi i dag er oppe på et uttak på i nærheten av 700 dyr.

Jeg velger å tolke fiskeriministeren i beste mening, og forutsetter at flertallets vedtak og anbefalinger blir fulgt.

Lodve Solholm (FrP) [18:52:46]: Eg òg vart litt bekymra over statsråden sine mange reservasjonar når det gjaldt vedtaket under II. Det er jo greitt nok å vise til vitenskaplege undersøkingar, og eg vil berre stø representanten Enoksen når han seier at om vi hadde lytta til IWC og ikkje vore standhaftige og gått aleine, hadde vi ikkje hatt kommersiell fangst i Noreg i dag. Eg har lyst til å gjere statsråden merksam på kva heile komiteen faktisk sa:

«Komiteen merkar seg vidare at Regjeringa seier at eit årleg uttak på 1 800 dyr fram til eit nytt bestands-estimat vert lagt fram (truleg i 2008), ikkje vil setje bestanden i fare. Eit slikt uttak vil maksimalt fjerne 9 000 dyr av bestanden.»

Og vidare:

«Komiteen er samd med Regjeringa i denne vurderinga.»

Vidare seier fleirtalet i komiteen, alle utanom SV:

«Fleirtalet meiner difor at i lys av eksisterande vitenskapleg kunnskap, og av omsyn til målsetjinga om økosystembasert forvaltning og marknad, at det årlege uttaket må aukast vesentleg fram til det ligg føre eit nytt bestands-estimat.»

Då må eg seie at ein auke til 750 dyr frå 670 ikkje er ein vesentleg auke, sjølv om vi vel kan definere neste år som snarleg i denne samanheng. Eg forstod at statsråden ikkje var villig til å auke uttaket allereie i år, og det har eg for så vidt forståing for. I likskap med representanten Enoksen vel eg å tolke statsråden i beste mening, men eg vil gjerne presisere at fleirtalet består av iallfall to regjeringsparti som er representerte i komiteen, og av Arbeidarpartiet, Framstegspartiet og Senterpartiet. Det er eit rimeleg sterkt fleirtal, og eg hadde kanskje forventa at

statsråden var litt klarare, men det kan han få høve til å vere.

Presidenten: Presidenten vil for ordens skyld presisere at det ennå ikke er fattet noe vedtak.

Statsråd Svein Ludvigsen [18:55:38]: Først til det som representanten Bastesen tar opp om fangst av kvitunger. Regjeringens holdning har vært, som vi også redegjør for i meldingen, at vi ikke har ønsket å åpne for kvitungefangst. Vi registrerer at de som kjøper skinn, også deler den oppfatning at man på det nåværende tidspunkt ikke bør gjøre det, både fordi det ikke er marked for denne typen pels, og fordi man frykter at det arbeidet som er gjort i markedet, skal bli ødelagt ved at man starter med kvitungefangst for tidlig.

Når det gjelder kystsel, deler jeg den bekymringen som er kommet til uttrykk, at bl.a. kveisproblematikken gjør det ytterligere nødvendig å ta ut et større antall. Men her er jo problemet at vi ikke har klart å ta ut de kvotene som er satt. Det å øke fangsten og ha incentiver som gjør at man får økt fangsten, er riktig vei å gå.

Når det gjelder diskusjonen om antall vågehval i tiden framover, gjør man rett i å tolke meg i beste mening, i den forstand at vi nok deler ambisjonen om å øke uttaket. Regjeringen har selv i sin melding redegjort for at 1 800 dyr bør være det tallet som vi ønsker å nå i tiden framover. Så redegjorde jeg for at det innenfor det systemet som er i dag, knyttet til IWC, vil være mulig å øke tallet til 750 dyr, dvs. en økning på over 10 pst. Det er første steg, og så må vi i fellesskap gjennom forskning og ambisiøse målsettinger og ut fra en økosystemforvaltning skape forståelse for at vi skal gå framover. Jeg synes ikke det ville tjene saken om vi i Stortinget i dag skulle slå fast et visst antall dyr. Men jeg deler ambisjonene, og jeg hører hva Stortinget helt tydelig sier, nemlig at man bekrefter den ambisjonen som Regjeringen har tilkjennegitt i meldingen.

Presidenten: Presidenten vil bemerke at idealet om å ta alt i beste mening også har støtte i Luthers lille katekisme, hvor det anbefales å unnskylde, tale vel og ta alt i beste mening. Det synes å ha vært praktisert av deltakerne i denne debatten på en forbilledlig måte.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 7.

(Votering, se side 2825)

S a k n r . 8

Innstilling fra næringskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Åsa Elvik, Bjørn Jacobsen, Hallgeir H. Langeland og Geir-Ketil Hansen om å sette i gang ytterligere tiltak mot økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet i fiskerinæringa (Innst. S. nr. 178 (2003-2004), jf. Dokument nr. 8:35 (2003-2004))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre vil presidenten foreslå at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Ivar Kristiansen (H) [18:59:36] (ordfører for saken):

Det er en enstemmig komite som står bak innstillingen i denne saken, som har et særdeles viktig preg over seg, og som dessverre har hatt karakter av å være en slags gjenganger som vi har hatt til behandling.

La meg først bare slå fast at det er ingenting som tyder på at aktørene i norsk fiskerinæring er noe mindre lovlydige enn aktører i andre næringer. Men denne saken har kommet i fokus, og vi må prøve via alle gode krefter å få satt det nødvendige søkelys på saken for å bidra til å redusere dette såkalte gjengangeriet når det gjelder behandling av disse spørsmål.

Det har igjen vært fokusert på fusk innenfor fiskerinæringen – denne gangen antakelig anskueliggjort gjennom et TV-program som fokuserte på utkastproblematikken. Utkasting er ulovlig i Norge, i motsetning til det som finner sted eksempelvis innenfor EUs fiskerilovgivning.

I tillegg vet vi at vi har – og det påstås at det foregår – ulovligheter i stor utstrekning når det gjelder fangst og omsetning av fisk i Barentshavet. Enkelte estimerer kriminaliteten til oppimot mellom 100 000 og 200 000 tonn norsk og russisk torsk. Dersom dette viser seg å medføre riktighet, er det et beløp og en kriminalitet i et omfang som vil få ethvert bankran her i hovedstaden eller andre steder langs kysten til å fremstå som det reneste lommetyveri. Da snakker vi om nokså mange milliarder kroner som unndras fra lovlig virksomhet, i tillegg til at det er en gedigen miljøkriminalitet, som vil være ødeleggende for både forvaltning, forskerhold og aktørene i fiskerinæringen, hvis næringen skal kunne bygge opp en fremtid og ha en langsiktig horisont.

Jeg vil gi honnør til fiskeriministeren, som, etter det som angivelig ble avdekket i dette TV-programmet, øyeblikkelig tok initiativ til å nedsette en såkalt utkastkommisjon, som etter min oppfatning har levert en nokså tung og bred rapport. Dog har jeg registrert at det fra organisasjonene i norsk fiskerinæring påstås at det er flere forhold i denne rapporten som savner dokumentasjon. Nå er denne rapporten naturlig nok bare så vidt kommentert i revidert nasjonalbudsjett, men statsråden slår fast at forslag til gjennomføring av tiltak som kan få bukt med fiskefusk, vil bli fremmet i kommende års statsbudsjett.

Men jeg har lyst til å si til dem som går Utkastkommisjonens rapport etter i sømmene og påstår at dette er udokumentert, at de bør være varsomme med å gå så veldig høyt på banen som jeg har registrert at noen aktører har gjort. Det alle må gjøre, er å ta dette temaet på det dypeste alvor, og det bør ikke herske tvil om at de største organisasjonene i norsk fangstnæring også må ta dette spørsmålet på det dypeste alvor. For vi må ikke ha et system i

dette landet hvor vi skal være utstyrt med overvåking og kontrollører, enten det er via satellitt eller det er fysisk personell om bord, at vi skal ha et vesen og et apparat av kontrollører rundt oss som skal gå og vokte på aktørene i næringen i en grad som kan bli nødvendig hvis ikke de tar dette forholdet på større alvor enn jeg synes de har gjort hittil. Én ting er at dette er økonomisk kriminalitet som er ødeleggende i forhold til den troverdighet denne næringen er nødt til å ha. Men det er også en miljøkriminalitet som er så alvorlig at når vi skal være foregangsna-sjon for andre nasjoner i denne verden, taper vi vår troverdighet hvis vi ikke er i stand til å rydde opp først og fremst i vår egen hage. Det må resultere i at de straffeut-målinger som skal gjennomføres i disse spørsmålene, for fremtiden antakelig må få en helt annen og strengere va-lør enn det som vi har sett bilde av hittil. Men disse for-hold vil Regjeringen presentere i forbindelse med kom-mende års statsbudsjett, og det ser vi sannsynligvis alle sammen frem til.

K a r i L i s e H o l m b e r g hadde her overtatt presidentplassen.

Bendiks H. Arnesen (A) [19:05:01]: Jeg vil så sterkt jeg kan, presisere at jeg oppfatter aktørene i fiskerinærin-gen som lovlidige personer som er opptatt av å følge lo-ver og regler, og som ser betydningen av å behandle res-surser på en måte som gir framtidige generasjoner i næ-ringen et levebrød og befolkningen ellers tilgang på ren og sunn mat. Jeg tror aktørene i næringen er minst like opptatt av å få bukt med uregelmessighetene som det vi her på Stortinget er. Ingen er tjent med at ukulturer får ut-vikle seg og får virke uten at en tenker over konsekven-sene. Derfor synes jeg det er bra at slike forslag blir tatt opp for å skjerpe holdningene og for å skape bevissthet omkring det forvaltningsansvar vi alle har for denne vik-tige ressursen.

Jeg er også tilfreds med at vekslende fiskeriministrer har tatt tak i slike forhold når noe har blitt avdekt, og har gått inn i problemstillingen på en grundig måte. Jeg sy-nes imidlertid at den fiskefusksketelefonen som ble etablert av tidligere statsråd Gregussen, ikke burde ha blitt lagt ned av nåværende statsråd. Dette var etter min mening et nyttig tiltak.

Samtidig ser jeg behovet for å være grundig i behand-lingen av slike saker, slik at seriøse og ansvarsfulle aktø-rer i næringen ikke urettmessig blir tillagt skyld for det som måtte være begått av feil og uregelmessigheter. Jeg ser klart at forhold som er knyttet til regler om kvoter og bifangst, kan sette fiskerne i dilemmaer som ikke er lette å komme ut av, og at dette kan gi utilsiktede resultater i form av reaksjoner. Her påhviler det oss som politikere et stort ansvar for å finne fram til virkemidler og regelverk som blir mest mulig treffsikre, for å unngå at regelverket skaper utilsiktede situasjoner. Her må fiskernes organisa-sjoner selvfølgelig trekkes aktivt med i utformingen, slik at all mulig kunnskap kan legges i bunnen.

Som det framgår av denne innstillingen, er det bred enighet om de tiltak som er nødvendige for at viktige res-

surser ikke skal ødes, og om å skape et regelverk som har dette som et viktig hovedmål. Norge må fortsatt være i front når det gjelder internasjonal ressursforvaltning og det som går på aktive kontrolltiltak. Derfor er det viktig at vi, bokstavelig talt, feier for egen dør og opptre på en måte som skaper tillit både hos næringsaktørene og i ver-den omkring. Regelverket må ikke levne noen tvil om at vi ikke tolererer økonomisk og miljømessig kriminalitet på noen områder i fiskerinæringen, og sanksjonene må være slik at de virker i praksis. Arbeiderpartiet støtter innstillingen og vil være en aktiv medspiller for å holde fokus på denne viktige næringen og på de rammene som skal være rundt denne næringen i framtiden.

Lodve Solholm (FrP) [19:09:04]: Eg trur det er vik-tig, som Bendiks H. Arnesen sa, at Noreg må vere eit fø-regangland når det gjeld internasjonal arbeid. Ein av dei første tinga vi burde gjere, var kanskje å få EU til å ha same forvaltning som Noreg når det gjeld utkast av fisk. I Noreg er det forbode, i EU er det påbode, å kaste fisk på havet.

Likevel vil eg også seie at vi må ikkje bite på alt som blir slengt ut om norske fiskarar og fiskerinæringa når det gjeld miljøkriminalitet. Det er nok å vise til det famø-se programmet på NRK, som vel er basisen for dette for-slaget, som ikkje viste ein einaste norsk båt som dreiv med utkast. Det var berre islandske og spanske båtar det vart vist bilete av, ikkje ein einaste norsk båt. Vi skal vere kritiske, vi som sit her, vi som forvaltar, vi som sit i storting og regjering, men vi må vere balanserte når vi tek på oss kontrollørhatten og går ut. For eg trur det er riktig, som saksordføraren sa, og også representanten Bendiks H. Arnesen understreka det sterkt, at norske fis-karar er truverdige, dei er lovlidige borgarar i dette sam-funnet. Sjølv sagt finst det brotne kar i fiskerinæringa, slik det gjer i alle andre næringar og yrkesgrupper, og det er viktig at vi tek åtgjerder mot dei som bryt lovene. Eg trur at det beste vi kan gjere, er no å jobbe vidare med sa-ka, og eg ser fram til at statsråden kjem tilbake og orien-terer meir om tiltak og vurderingar av rapporten i sam-band med statsbudsjettet for neste år. Eg vil nemne det som står i denne merknaden frå komiteen:

«Komiteen ser det som naturleg at fiskerinæringens organisasjonar trekkes aktivt med i oppfølgingen av dette arbeidet.»

Eg trur det er det viktigaste. Eg trur at næringa også ønskjer at vi skal komme dette til livs. Ho ønskjer ikkje å ha for mange brotne kar. Ein kan aldri få ut alle, det veit vi. Men næringa ønskjer ikkje å ha dei, og derfor er det så viktig at ein trekkjer organisasjonane med. Komiteen skriv vidare:

«Det er også etter komiteens oppfatning viktig at de-partementet legger opp til og gjennomfører en kvote- og bifangstpolitikk som kan bidra til å unngå utilsiktede si-tuasjoner med overfiske/utkast som resultat, og at omreg-ningsfaktorbegrepet benyttes aktivt som virkemiddel i dette arbeidet.»

Eg trur det er viktig at statsråden og Regjeringa legg seg dette på minne og tek det med seg i det vidare arbei-

det, fram til vi får sjå dei åtgjerdene som skal leggjast på bordet for å komme dette til livs.

Åsa Elvik (SV) [19:12:15]: Dersom det er nokon som synest at forslagsstillarane ikkje har vore balanserte, vil eg berre sitere frå forslaget, der det står:

«En må ta som utgangspunkt at de fleste aktørene i fiskerinæringa, som i andre næringer, driver sin aktivitet innenfor rammene av gjeldende lover og reguleringer. Det er ingen grunn til å tro annet enn at det store flertallet av norske fiskere og fiskeprodusenter er seriøse utøvere av yrket sitt.

Likevel forekommer økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet i fiskerinæringa.»

Her synest eg at vi som forslagsstillarar har balansert nettopp det poenget som sistnemnde talar var så oppteken av. Eg vil berre presisere at vi snakkar ikkje her om fiskefusk, som eg oppfattar som ei stigmatisering av fiskerinæringa. Vi snakkar om økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet i fiskerinæringa, og det synest eg er ein vesensforskjell. Det er det vi vil til livs. Vi vil ikkje til livs ei næring som driv med fusk. Det er ikkje i det heile det vi snakkar om.

Eg tek berre ordet for å seie at eg synest at dei merkadene som saksordføraren har fått komiteen til å slutte seg til, er såpass gode at vi har valt ikkje å fremme noko mindretalsforslag i denne saka. Merknadene er i stor grad i samsvar med forslaget og det som er intensjonen med forslaget. Eg registrerer at den såkalla Utkastkomisjonen sine tilrådingar også er i samsvar med det som representantane frå SV har foreslått. Det tyder ikkje på at vi har vore spesielt intelligente når vi har sete og skrive dette forslaget, men på at dette er tiltak som har vore kjende, og som er kjende. Ergo burde ein ha kunna sett dei i gang allereie i vinter, helst i fjor, altså på eit tidlegare tidspunkt, då ein begynte å få merksemd rundt denne saka. Men dette var bakgrunnen for at vi fremma dette forslaget. Det var ikkje opportuniste i forhold til eit mykje omtalt TV-program. Det er ikkje i det heile omtalt i forslaget, men dette handlar om at vi ser behovet for å setje i gang nye tiltak, fordi dei tiltaka som blei sette i gang etter statsråd Gregussen si utgreiing, også omtalt i innstillinga, ikkje har vore tilstrekkelege. Eg registrerer altså at komiteen har dei same intensjonane som SV, og eg registrerer at den såkalla Utkastkomisjonen har dei same intensjonane og presenterer dei same konkrete tiltaka som SV. Eg håpar at statsråden tek dette med seg når han legg fram ei ny orientering i samband med budsjettet for 2005 – eg kunne ha ønskt at det hadde vore tidlegare, men eg vil heller vere saman med ein samrøystes komite på dette – og at nye tiltak vil bli sette i verk.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [19:15:24]:

Dokument nr. 8:35 frå stortingsrepresentantane Åsa Elvik, Bjørn Jacobsen, Hallgeir H. Langeland og Geir-Ketil Hansen om å setje i gang ytterlegare tiltak mot økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet i fiskerinæringa blir i dag lagt ved protokollen.

Fiskeridepartementet har teke viktige skritt for alle dei forslaga som er foreslått i Dokument nr. 8-forslaget. Komiteen er samd i at Noreg må opptre med oppriktigheit og stort truverde med omsyn til målsetjingane om ei langsiktig og berekraftig forvaltning av dei levande ressursane i havet. Sidan Noreg skal vere ein pådrivar i internasjonal ressursforvaltning og kontrollpolitikk, må vi sjølve opptre og leve etter dei målsetjingane vi set. Kristeleg Folkeparti er oppteke av at vi kontinuerleg vurderer om vi er gode nok på kontrolltiltak, for å sikre ei best mogleg forvaltning av fiskeriressursane.

Eg er samd i svaret frå fiskeriministeren til komiteen på Dokument nr. 8-forslaget om at ein effektiv ressurskontroll er avhengig av at statens verkemiddelbruk ikkje blir sett på isolert, men går inn i eit samspel med næringa sitt eige arbeid med gode haldningar.

Arbeidsgrupper har vore nedsette for å sjå på regelverk i forhold til det praktiske fisket, der både representantar frå forvaltninga og næringa har teke del. Vi har merka oss at Fiskeridepartementet vil leggje vekt på dette i det vidare regelverksarbeidet.

Dei siste åra har eit styrkt samarbeid mellom kontrollinstansane vore eit gjennomgangstema. Det har vore lagt vekt på eit breitt samarbeid, der ein også involverer skatte- og avgiftsmyndigheitene i det direkte arbeidet for å avdekkje eventuelle uregelmessigheiter.

Kristeleg Folkeparti meiner det er flott at det blei teke eit felles initiativ i januar 2003, der ein gjekk inn i ein omfattande samarbeidsavtale om tiltak mot ulovlegheiter i fiskerinæringa mellom næringa sine organisasjonar og kontrollatane.

Det å få innført elektronisk fangstdagbok for å lette fiskarane sitt arbeid knytt til rapportering til myndigheitene vil vere viktig.

Kristeleg Folkeparti meiner ein bør vurdere å ta retten til å utøve fiske eller kjøpe fisk på første hand frå folk som utøver kriminalitet på dette området. Vi har merka oss at Fiskeridepartementet har kome med forslag til Stortinget om endring av deltakarlova, med forslag om innføring av eit «overtredelsesgebyr», gebyr for brot på fiskerilovgivinga.

Komiteen meiner det er viktig at departementet legg opp til å gjennomføre ein kvote- og bifangstpolitikk som kan medverke til å unngå utilsikta situasjonar med overfiske/utkast som resultat, og at omrekningsfaktoromgrepet aktivt blir nytta som verkemiddel i dette arbeidet.

Eg vil gi honnør til fiskeriministeren for at han sette ned ein kommisjon som skulle gi råd om tiltak mot ulovleg utkast av fisk på havet. Rapporten er allereie klar, og departementet er i full gang med vurdering av tiltak som skal setjast i gang.

Til slutt vil eg seie at dei aller fleste driv eit godt og ærleg arbeid innafor fiskerisektoren. Det er viktig at næringa ikkje blir stempla som kriminell. Ein kan nesten få det inntrykket i enkelte debattar. Betre kontrolltiltak vil vere det beste tiltaket for omdømet til næringa, for då vil sannsynlegvis dei som har drive med ulovlegheiter, bli stoppa og ikkje lenger øydeleggje for dei som driv ærleg arbeid.

Odd Roger Enoksen (Sp) [19:19:21]: På samme måte som de som har hatt ordet før meg, vil også jeg understreke at de aller fleste som har sitt yrke innenfor fiskerinæringen, driver redelig og gjør en skikkelig jobb. Men til tross for det er det dessverre ikke til å komme bort fra at utkast skjer i alle fartøygrupper og i større eller mindre omfang i de ulike tilfellene.

Ifølge revidert nasjonalbudsjett skal Stortinget få anledning til å drøfte denne saken på nytt når statsbudsjettet for 2005 legges fram, og fiskeriministeren har i revidert varslet at det vil komme forslag om tiltak i forbindelse med statsbudsjettet for 2005. Det er derfor ingen grunn til å være særlig lang i denne omgang. Men jeg vil få lov til å peke på at det er flere ting som er nødvendige å gjøre. For det første må man utvikle systemer for å skille mellom grove brudd på de reglene som finnes, og uforvarende uhell, som for så vidt også påpekes i dette forslaget fra SV. Jeg tror også det er nødvendig å se videre på utvikling av fangstmetoder som i størst mulig grad motvirker utkast, f.eks. at småfisk sorteres vekk under fisket, og at man utvikler reguleringsregimer som også medvirker til å hindre utkast, rett og slett ved at man gjør utkast ulønnsomt. Dette er krevende, og det er kanskje ikke umiddelbart så lett å se hvordan det skal gjøres, men man vet at måten reguleringen foregår på, dessverre fra tid til annen tvinger til eller medfører utkast. Jeg skal ikke si «tvinger» til utkast, men «medfører» utkast.

Det er også nødvendig å utvikle reaksjonsmønster som står i forhold til forseelsen, slik at de grove overtredelsene straffes hardt. Uforvarende uhell, enten det gjelder rapportering i fangstdagbok eller hva det måtte være når man bommer med noen få kilo på fangster på 20 tonn, kan ikke medføre så strenge reaksjoner som vi har sett i enkelte tilfeller, for det virker rett og slett mot sin hensikt, og gjør at noe av respekten for å følge reglene dessverre brytes ned blant dem det gjelder.

Denne saken kommer vi tilbake til. Det er viktig at det blir satt i verk tiltak på bred front, og vi får regne med at de forslagene kommer i forbindelse med statsbudsjettet for neste år.

Steinar Bastesen (Kp) [19:22:09]: Kasting av fisk er noe svineri. La nå det være slått fast. Men det vi så på TV, var ikke norske fiskere som kastet fisk. Det var utlendinger.

Hvorfor lot vi oss opprøre over det? Hvorfor er Stortinget opprørt? Det er jo hverdagen i EU vi snakker om. Der er man pålagt å kaste fisk man ikke har kvote på. Jeg forstår ikke de folkene som mener at vi skal være med i EU, for sånn foregår det jo. De som er med i EU, vil ha det sånn. Men det var ikke norske fiskere som gjorde det.

Norske fiskere er de eneste personene som får bot for å gjette feil. Hvis man gjetter at man har 30 tonn sei f.eks. nede ved siden, og så går og leverer den fangsten og det er 40 tonn på vekta, får man bot. Hvis man gjetter at man har 40 tonn nede ved siden, og så går og leverer 30 tonn, får man bot da også! Man har gjettet feil.

Miljøkriminalitet heter det. Journalistene som skriver om dette, vet ikke bedre. Fiskeren som har gjettet feil,

blir hengt ut på førstesiden som miljøkriminell. Han har gjettet feil. Det er fangstdagboken som gjør folk kriminelle. Det er regelverket som gjør at folk kommer på førstesiden. Så blir de kriminelle. Så sies det at det er økonomisk kriminalitet.

Ja, torsken blir blå på ryggen. Seien blir brun på ryggen. Ueren blir kvit. Ja, men den kommer jo på seddelen, så man betaler skatt, og man betaler moms. Det er jo ikke økonomisk kriminalitet. Det er en omgåelse av regelverket – det er jeg enig i. Men det er jo ikke noen som har stjålet noen ting. Det eneste er at det ikke blir helt rett for forskerne. Det er jeg skjønt enig i. Det er jo ikke økonomisk kriminalitet i den forstand at det er stjålet fra fellesskapet, men det er ikke katalogisert rett.

Jeg tror ikke forslagsstillerne er riktig klar over hva de har gjort. De har gjort alle til kjeltringer. Men alle er jo ikke det. De er ærlige, oppriktige og skikkelige folk, de aller fleste. Det er et fåtall som driver på med økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet. Det er et absolutt fåtall, for det er ikke mulighet for det. Man kan ikke levere fisk svart, og det blir katalogisert feil. Vi har enkelte tilfeller, men de aller fleste er skikkelige, oppriktige folk.

Statsråd Svein Ludvigsen [19:26:04]: Jeg er glad for at vi alle i dag deler den oppfatningen omkring disse problemstillingene at de aller fleste fiskerne er ærlige og skikkelige folk. Det er arbeidsomme folk, som driver sin næring innenfor akseptable etiske og moralske normer.

Men dessverre er det «brodne kar i alle leire», og vi kan konstatere at fiskerinæringen dessverre er belastet med saker som er av et slikt omfang at næringens omdømme trues i forhold til både forbrukerne og andre som er opptatt av miljø, dyrehelse og bærekraftig forvaltning av marine arter. Jeg vil understreke at vi skal ha en nulltoleranse på dette, enten det er en stor eller liten båt, enten det er en stor eller liten fangst. Nasjonal og internasjonal forvaltning av fiskeressursene settes nemlig daglig under press, ikke minst på grunn av det såkalte IUU-fisken, «illegal, unregulated and unreported»-fiske, som er et betydelig, globalt problem.

Jeg er derfor helt enig med komiteen i at Norge må opptre med både oppriktighet og stor troverdighet nasjonalt og internasjonalt i arbeidet med å fremme en langsiktig og bærekraftig forvaltning av havets ressurser. Da må vi holde det i orden hjemme.

Slik opptrer også Norge. Som Stortinget kjenner til, er kontroll av fiske en betydelig del av kostnadene ved forvaltningen av fiskeriene. Jeg er svært opptatt av at kontroll- og ressursbruken gir optimal effekt, og av at reaksjoner og rettsforfølging av overtredelser har en avskrekende virkning. Erfaringen er at skjerpede straffereaksjoner, administrative forføyninger og bedre samarbeid mellom ulike etater, så som Fiskeridirektoratet, Kystvakta, politi og skattemyndigheter, er langt bedre i dag enn tidligere, og det gir resultater.

Vi arbeider også kontinuerlig med å effektivisere kontrollarbeidet, ta i bruk elektroniske databaser og rapporteringsrutiner samt ha forskrifter og regelverk som både kontrollmyndighetene og fiskerne i sitt daglige virke kan

være bekvemme med, slik som flere av talerne har vært inne på.

Utkastkommisjonen, som jeg oppnevnte tidligere i vinter, la fram sin rapport 28. april i år, og den har fremmet flere tiltak mot ulovlig utkast fra fiskeflåten. Disse blir nå fulgt opp på forskjellige måter.

Men det er også vel verdt å legge merke til at Utkastkommisjonen mener at vi må konsentrere kontrollkompetansen til tre ressurscenter, istedenfor dagens organisering under samtlige regionkontor i Fiskeridirektoratet. Jeg er tilfreds med at representanten Elvik som en av forslagsstillerne sier at hun er enig i de forslagene som er kommet. Vi kommer også tilbake til dette. Det er andre forslag som også er helt sammenfallende med forslagene i Dokument nr. 8-forslaget.

Som jeg tidligere har sagt i Stortinget, og som i tillegg er opplyst i revidert nasjonalbudsjett, som vi la fram i forrige uke, skal jeg i budsjettproposisjonen til høsten redegjøre for status og tiltak framover på dette feltet. Jeg vil da ta utgangspunkt i den status som fiskeriminister Gregussen gjorde i Stortinget i 2001 om ulovligheter, kontroll og tiltak.

Komiteen sier i sin innstilling at det må vurderes å fra-ta overtredere retten til å utøve fiske eller å kjøpe fisk. Slike reaksjoner har vi allerede tatt i bruk, og vi kan, og har også gjort det, i grove tilfeller av overtredelser suspendere retten til å fiske eller å kjøpe fisk i første hand. Det er et instrument som allerede er i bruk.

Når det gjelder komiteens merknad om bl.a. kvote- og bifangstpolitikken, er jeg selvsagt enig i at denne må gjennomføres slik at man unngår utilsiktede situasjoner med utkast og overfiske. På den annen side går jeg ut fra at komiteen er enig i at bifangstproblematikken også må hensynta at i noen tilfeller er hensikten å unngå fiske av undermålsfisk eller truede arter. I andre tilfeller er bifangst en del av kvotereguleringene under samlekvotesystemet.

Dessverre må vi konstatere at bifangst er et av hovedproblemene eller – skal jeg si – drivkreftene i den økonomiske kriminaliteten og miljøkriminaliteten som Dokument nr. 8-forslaget tar opp.

For øvrig går jeg ikke nærmere inn på de konkrete forslagene eller andre tiltak som Fiskeridepartementet har til vurdering eller har iverksatt, i og med at komiteen er enig i at vi skal komme tilbake til det i en annen sammenheng.

La meg likevel helt til slutt peke på et forhold som også representanten Kristiansen nevnte: Utkastkommisjonen, som avgav sin innstilling for kort tid siden, estimerte det økonomiske omfanget av ulovlighetene. Det har vakt betydelige reaksjoner i næringen. I Fiskeridepartementet kan vi ikke kvalitetssikre opplysningene, men jeg er redd for at debatten om hvor stort dette er, skal avspore debatten fra det som bør være hovedsporet, nemlig at næringsutøvere må ha etiske normer som setter stopp for slik kriminalitet, og dernest at myndighetene skal ha en så effektiv kontroll og så relevante reaksjoner at det ikke engang lønner seg å prøve. Dette er et problem som næringen tar på alvor, og den jobber aktivt med å hindre

at utviklingen går i gal retning. I så måte opplever jeg at næringen og myndighetene har felles interesser. Men jeg vil også advare mot at vi stigmatiserer næringen som sådan.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 8. (Votering, se side 2826)

S a k n r . 9

Interpellasjon fra representanten Olav Akselsen til fiskeriministeren:

«Fleire ulukker i seinare tid, mellom anna det tragiske «Rocknes»-forliset, syner kor viktig det er å ha eit godt og velfungerande oljevern langs heile kysten. Ved havari er det avgjerande for naturen og dyrelivet at oljevernet fungerer slik at miljøskadane vert minst moglege. Auken i oljetrafikken frå Russland forsterkar problemet ytterlegare. Det må til kvar tid vera tilstrekkeleg med utstyr tilgjengeleg, og utstyret må takast i bruk tidnok når ulukka er eit faktum.

Kva vil statsråden gjera for å sikra at styresmaktene har nok tilgjengeleg utstyr og god nok beredskap og kontroll, slik at det er eit operativt oljevern langs heile kysten?»

Olav Akselsen (A) [19:32:27]: Så langt har me i Noreg heldigvis vore skåna for dei heilt store oljeutslippa knytte til skipsulukker. Men internasjonalt har det vore mange alvorlege ulukker dei siste åra. Ulukker som dei med «Exxon Valdez», «Erika» og «Prestige» har ført til miljøskadar i eit enormt omfang, og oppryddingsarbeidet har kosta milliardar av kroner. Fleire ulukker har òg påført fisk og dyreliv nærmast ubotelege skadar, i alle fall skadar som det vil ta naturen fleire tiår å rydda opp i. Sjølv om omfanget har vore mindre, har det òg her i landet vore ulukker dei siste åra. Fleire av desse har i alle fall i lokal målestokk påført miljøet skadar. Me har òg hatt ein god del nestenulukker, m.a. ein motorstopp på hurtigruta. Me har òg ein del andre eksempel der me har vore svært nær store, alvorlege ulukker i forhold til faren for miljøskadeleg utslepp. I januar hadde me så det tragiske «Rocknes»-forliset.

Det er sjølv sagt slik at ved kvar ulukke må ein ha hovudfokus på redningsarbeidet og søket etter overlevande og eventuelt sakna. Men det må òg vera slik at me har eit apparat som fungerer slik at miljøskadane ved ei ulukke blir minst mogleg. I samband med «Rocknes»-ulukka er det komme fram påstandar om at oljeværnsarbeidet kom i gang altfor seint, og at f.eks. lense først blei lagt ut då oljen hadde spreidd seg over eit svært stort område. Det er også hevda at det blei rekvirert oljelense og anna utstyr frå Horten og Stavanger, mens det same utstyret faktisk fanst i nærleiken av der ulukka skjedde. Det blei vidare påstått at eit raskare oljevern ville redusert omfanget av oljesølet monaleg. Likevel: I dag kan me i alle fall slå fast at ulukka fekk store miljøkonsekvensar. Store delar av strendene i Bergensområdet er tilgrisa. Når eit uhell først er ute, er det viktig at me kartlegg mest mogleg av

det som har skjedd, og at me eventuelt tek lærdom av korleis ting er blitt gjorde, og ser om ting kan gjerast annleis i framtida.

Når det gjeld årsak og hendingsgang knytt til ulukka, har det komme fram opplysningar om at ulike offentlege instansar har eit ulikt faktagrunnlag, og at det har vore for dårleg samarbeid og kommunikasjon mellom dei ulike offentlege instansane. Den problemstillinga har eg tidlegare teke opp med næringsministeren. Eg skjønner det slik at det vil bli føreteke ei grundig evaluering av samarbeidet og ansvarsfordelinga mellom dei ulike instansane. Men òg når det gjeld oljevern, ser me at det er ulike instansar som er inne i biletet. Det er òg slik at oljevern og behova knytte til oljevern kan komma i konflikt med det som dreiar seg om redningsarbeidet. Så eg håpar at fiskeriministeren vil undersøkje nærmare det som blei gjort i tilknytning til oljevernet, og vurderer om det går an å læra noko av denne ulukka.

Noreg har ein svært lang kyst. Store delar av denne kysten er svært vêrutsett. Derfor vil det alltid vera fare for at ei større ulukke òg skal kunna ramma Noreg. Særleg alvorleg blir dette når me snakkar om transport av olje. I dag veit me alle at det skjer ein etter måten stor olje-transport til og frå Noreg. Svært mykje av denne trafikken er knytt til olje- og gassanlegga i Nord-Hordaland. Lokalt er det stor uro over at beredskapen ikkje skal vera god nok. Særleg stiller mange seg undrande til at ministeren har bestemt å flytta oljeverndepotet frå Fedje, som ligg midt i innseglinga til den delen av kysten vår som utan samanlikning har flest anløp. Det er òg utan samanlikning den delen av landet der det blir transportert mest olje, og der faren for ulukker er størst. Eg kan ikkje sjå at det finst eit fagleg grunnlag for flyttinga. Men det som må vera avgjerande, er om beredskapen er god nok. Eg vil spørja ministeren om beredskapen og ikkje minst materiellsituasjonen i dette området no er god, sjølv etter at deponiet på Fedje er nedlagt.

Me har ikkje berre stor transport av olje til og frå Noreg, alt tyder òg på at me vil få ein svært stor auke i transporten langs kysten av Noreg. Ingen veit i dag heilt kor stor oljeaktiviteten i Nord-Russland vil bli, men det er all grunn til å tru at omfanget vil bli eit heilt anna enn i dag. Me veit at det er stor leiteaktivitet i dette området, og me veit at USA og Russland har skrivne under ein avtale om at det skal eksporterast svært store oljeressursar frå Russland til USA. Me veit òg at ein byggjer røyrleidning til Murmansk hamn, og at det er store planar for utskipping av olje frå dette området. Så det er all grunn til å anslå at transporten av olje langs kysten vår vil bli mangedobla i høve til det som er tilfellet i dag. Dersom ein med russiske auge ser optimistisk på det, vil ein kunna rekna med at om nokre få år kan det vera så mange som fire til fem store tankskip langs norskekysten til kvar tid. Det er klart at dette vil auka faren for ulukker nokså mykje.

Eg reknar sjølvstilt med at dei båtane som vil trafikera Murmansk og resten av Nord-Russland, har ein internasjonal standard. Eg vil ikkje overdramatisera, slik enkelte har gjort, i forhold til kva type båtar me her snakkar om, men likevel er det slik at med aukande frekvens

er det òg aukande ulukkesfare. Det me vil oppleve, er at større delar av kysten vår no vil bli eksponert for ei mogleg ulukke. Det finst nokså mange eksempel dei siste ti åra på at båtar og slep av båtar til Nord-Russland faktisk har stranda langs kysten av Noreg. Desse vraka ligg langs kysten til skrekk og åtvaring, og ikkje minst er det grunn til å stilla spørsmålet: Kva ville skjedd om det var ein oljetankar som gjekk på grunn?

Det viktigaste er sjølvstilt at me unngår ulukker, men det er òg viktig at me har ein beredskap som er i orden dersom ulukka først skulle vera ute. Det er bakgrunnen for at eg fremmar denne interpellasjonen – eg ønskjer eit fokus på denne problemstillinga. Eg vil spørja ministeren om han meiner at me i dag har nok utstyr, om dette utstyret er tilgjengeleg på rett plass, og om det er mogleg å få utstyret raskt nok fram, slik at ein faktisk kan gjera ein jobb før konsekvensane er uopprettelege. Derfor er spørsmålet: Er beredskapen god nok, eller finst det nødvendige tiltak som må setjast i gang? Kva vil i så tilfelle ministeren gjera, slik at Stortinget kan få gjort dei nødvendige vedtaka?

Statsråd Svein Ludvigsen [19:41:08]: Sjøtransport er viktig for Norge, og det er en miljøvennlig transportform. Regjeringen er derfor av den oppfatning at målsettingen står fast om at mer godstransport skal utføres som sjøtransport, vel å merke som en sikker sjøtransport. På den annen side, selv med ubegrensede midler og ressurser, kan vi ikke gardere oss 100 pst. mot at ulykker kan inntreffe. Men det jeg kan love, er at Regjeringen har et stort fokus på å forebygge sjøulykker gjennom tiltak for å bedre sjøsikkerheten og få på plass en best mulig oljevernberedskap langs hele kysten. Det sier seg selv at med en kystlinje på 83 000 km er det en utfordrende og krevende oppgave. Risikobildet preges av høy aktivitet på Sture og Mongstad, økning av russisk oljetransport langs kysten i Nord-Norge samt økt skipstrafikk fra Østersjøen gjennom Skagerrak.

Regjeringen skal legge fram en stortingsmelding om norsk oljevernberedskap i løpet av høsten 2004. Her vil vi foreta en samlet vurdering av de forebyggende sjøsikkerhetstiltakene og beredskapen basert på oppdatert analyse av miljørisikoen ved skipstrafikk. Vi må også ta lærdom av sjøulykker. Etter ulykken med «Rocknes» vurderer Kystverket tiltak for å bedre sikkerheten for skipstrafikken i det området. Kystverket har også iverksatt en evaluering av oljevernaksjonen, og denne vil vi komme tilbake til i meldingen.

Den økte oljetransporten i nordområdene opptar naturlig nok mange. Denne utviklingen følger vi også tett, og den inngår allerede i grunnlaget for de prioriteringer vi har gjort innenfor sjøsikkerhets- og beredskapsarbeidet, som har vært oppe i Stortinget ved flere anledninger. Jeg viser også her til budsjettproposisjoner så vel som revidert nasjonalbudsjett, som nettopp er lagt fram i Stortinget.

Oljetransport langs norskekysten er imidlertid ikke noe nytt. Et betydelig antall skip og store oljelaster har i mer enn 30 år trafikkert i Skagerrak/Nordsjøen, og vi har

en betydelig tankfart knyttet til Vestlandet, bl.a. til Mongstad og Sture, hvilket kan defineres som et av de største risikområdene. Ikke en eneste alvorlig ulykke har vi hatt med denne type trafikk. Noen av årsakene er utvilsomt at vi stiller strenge krav til sjøsikkerheten, det er kompetente losere, og det er kompetente folk på trafikk-sentralene. Det forebyggende arbeidet gir uttelling, men beredskapen og tilgjengelig utstyr er en viktig del av sikkerhetskonseptet.

Representanten Akselsen stiller spørsmål om hva som gjøres for å sikre at styresmaktene har nok tilgjengelig utstyr. Statens beredskap mot akutt forurensning er dimensjonert og lokalisert ut fra kunnskaper om miljørisikoen langs hele kysten. På bakgrunn av miljørisiko- og beredskapsanalysen i 2000/2001 ble det etablert ti nye statlige mellomdepoter for oljevernutstyr langs kysten. De 15 hoveddepotene er i ferd med å bli oppgradert.

Selvsagt er det mange som er opptatt av oljevernberedskapen i sitt nærrområde. Myndighetene har imidlertid et ansvar for at oljevernberedskapen skal dekke hele kysten, slik også interpellanten peker på. Det betyr at vi må være villige til å omlokalisere mannskap og utstyr, på tross av lokale motforestillinger, dersom grundige risikoanalyser tilsier at det gir en bedre total dimensjonering av beredskapen. Det ligger også til grunn for det som er gjort på Fedje.

Jeg vil også minne om at norsk oljevernberedskap ikke må vurderes ut fra statens ressurser alene. Norsk oljevernberedskap bygger på et samspill som favner alle ressursene nasjonen besitter i en akutt forurensningssammenheng, både private, kommunale og statlige ressurser. Oljevernberedskapen omfatter eksempelvis beredskapsorganisasjonen og -utstyret til oljeselskapene, både offshore og ved landterminaler. I tillegg kommer hele den kommunale beredskapen, med de 34 interkommunale utvalgene mot akutt forurensning. Gjennom internasjonale beredskapsavtaler kan Norge også få bistand fra andre stater ved større sjøulykker, slik Norge bidrog, senest under «Prestige»-ulykken i Spania og Frankrike.

Det er viktig å se på hvordan vi utnytter og samordner de beredskapsressursene som er til rådighet. Fiskeridepartementet har tatt initiativ til en bedre koordinering og samordning av beredskapen mellom de ulike aktørene, herunder Forsvaret, oljeselskapenes beredskapsorganisasjon NOFO, Fiskebåtrederens Forbund og Redningsselskapet, og i denne forbindelse har vi fått forbedringer gjennom en bedre koordinering av bl.a. fly- og satellittovervåking i kyst- og havområdene.

Oljevernberedskap er viktig når uhellet er ute, men det viktigste er jo at vi unngår at ulykker inntreffer. Regjeringen har derfor tatt initiativ til og iverksatt en rekke tiltak for å styrke sjøsikkerheten langs norskekysten. I så måte har Kystverket kartlagt nødhavner og strandsetningsplasser for bruk ved eventuell fare for akutt forurensning. I tillegg er nødlasteutstyr utplassert langs kysten.

For å få et større handlingsrom ble territorialfarvannet utvidet fra fire til tolv nautiske mil fra årsskiftet. Utvidel-

sen gir mulighet for kontroll og regulering av skipstrafikken i et større geografisk område enn tidligere. Men fortsatt er det slik at den betydelige delen av denne flåten går utenfor territorialgrensen. Kystverket har fastsatt påbudte seilingsleder i territorialfarvannet på strekningen mellom Vardø og Nordkapp for å separere trafikken og dermed minimalisere risikoen for uhell. Seilingsledene innebærer at farlige og forurensende transportere er pliktige til å holde en minimumsavstand fra kysten.

Det er etablert statlig slepebåtberedskap for Nord-Norge. Videre samarbeider Fiskeridepartementet med russiske myndigheter for å utvikle et gjensidig meldings- og informasjonssystem for oljetransporten fra Barentsområdet, en transport som vi forutser skal øke betydelig i omfang i årene framover. I den sammenheng må vi bygge opp en beredskap i forhold til det, og da inngår samarbeid med russiske myndigheter om oljevernberedskapen og slepebåtkapasiteten.

Det er allerede etablert fire trafikkentraler i Sør-Norge – én er åpnet under denne regjeringens ledelse. For å overvåke oljetransporten i nordområdene skal det etableres en trafikkentral for Nord-Norge i Vardø, som skal være ferdig i 2007. Fram til denne trafikkentralen settes i operativ drift, vil overvåking av skipstrafikken utenfor Nord-Norge ivaretas ved utnyttelse av Kystverkets ressurser, bl.a. Fedje trafikkentral. Men også ut fra en sikkerhetsvurdering bestemte Regjeringen at man ikke skulle stenge ned sentralen i Brevik, men skulle opprettholde bemanning. Igjen la vi en totalvurdering til grunn.

Vi har også etablert et nettverk for automatisk identifisering av skip, AIS, langs hele kysten. Systemet vil gi oss bedre oversikt over og kontroll med skipstrafikken. Jeg var senest for få dager siden og besøkte Kystverket i Haugesund, og fikk der demonstrert den overvåkingen som er, den kontrollen man har, over de fartøyer som befinner seg langs kysten, hvor de har vært, hvor de har planlagt å gå, og hvilken last de har, og det er med på å gjøre at sikkerheten og beredskapen økes ytterligere.

Sjøsikkerheten og oljevernberedskapen langs kysten kan alltid bli bedre. Derfor pågår det en kontinuerlig oppgradering. Vi ligger langt framme internasjonalt, og både når det gjelder oljevernberedskap og trafikkovervåking, er norsk kompetanse og norsk teknologi etterspurt. Ved «Prestige»-ulykken bistod vi med norsk oljevernsystem og med fagkompetanse. Kystverket ligger også langt framme i utviklingen og i bruken av ny teknologi. Det er bl.a. en sentral aktør i utviklingen av et felles europeisk informasjonssystem, som vil gi oss en bedre oversikt over sjøtransporter med farlig eller forurensende last, ikke bare i norske farvann, men i hele EU-/EØS-farvannet. Og det er noe av det vi ser viktigheten av, at vi kan ha en samlet overvåking av større havområder enn det som ligger innenfor norsk jurisdiksjon, eksempelvis i Østersjøen, Nordsjøen og i farvannene nordover.

Dette betyr ikke at vi kan lene oss tilbake, selv om vi ser at vi på mange områder er i front. Vi arbeider kontinuerlig med en rekke tiltak for å sikre at vi har god sjøsikkerhet og et velfungerende operativt system langs hele kysten.

I den varslede stortingsmeldingen om oljevernberedskapen vil jeg komme nærmere tilbake med en vurdering av oljevernberedskapen, herunder også oljevernaksjonen i forbindelse med «Rocknes»-ulykken. I en slik stortingsmelding får vi anledning til å samle alle tråder og ut fra det sette rammene for det framtidige oljevernet, ut fra det framtidige risikobildet. Men jeg vil gjerne ha understreket at når det gjelder «Rocknes»-ulykken, vil jeg ikke ta en evaluering her og nå. Jeg synes vi skal avvente det arbeidet Kystverket har satt i gang, og det vil danne et godt grunnlag for å lære av eventuelle ting vi kunne ha gjort på en bedre måte. Men jeg har lyst til å si, som også interpellanten var inne på, at det som først gjelder, er liv og helse, deretter kommer miljø. Så får vi se hva en evaluering avstedkommer. Jeg har tidligere i Stortinget sagt at hvis det skulle være behov for å bruke lengre tid på evalueringen enn det vi forutser i dag, og at det vil få konsekvenser for muligheten til å levere stortingsmeldingen i løpet av høsten, vil jeg komme tilbake til Stortinget med det. Men jeg har en ambisjon om å gjøre begge deler i løpet av høsten.

Presidenten: Ønsker interpellanten ordet?

– Det gjør han ikke.

Ranveig Frøiland (A) [19:51:21]: Då Stortinget bad om å få ei samla melding om heile oljevernberedskapen langs kysten, hadde ikkje «Rocknes»-ulukka vore. Ulukska aktualiserte kanskje beredskapen meir, og ho hadde eit tragisk utfall, med mange av mannskapet som omkom. I dag er det viktig at vi fokuserer på det som går på oljevernet, og den beredskapen som det er nødvendig å ha dersom og når det skjer ei ulukke. Sjølv om ein aldri ønskjer at det skal skje ulukker, må ein innsjå at det skjer. Eg bur nær staden der den ulukka skjeddde, mellom Bergen og Sotra, og eg såg ved sjølvsyn dagen etter båten liggja der. Og då eg kjørte over Sotrabrua, kunne eg ved sjølvsyn sjå at ein ikkje hadde begynt å gjera nokon ting i forhold til oljevernberedskapen eller den beredskapen som er nødvendig med tanke på miljøet. Det er klart at eg er einig med alle som seier at det viktigaste er å redde liv, og at det skal gjerast først. Men det går an å gjera fleire ting samstundes. Og det er klart at for dei øyane som ligg vest for Bergen, er det framleis store konsekvensar når det gjeld både strandsone og fuglar, som har fått ein lagnad i eit øydelagt miljø.

Så til spørsmålet. Eg er glad for det som har vorte sagt, at ein skal ha ei grundig evaluering av alt som har skjedd med omsyn til «Rocknes». Dette skal vi komma attende til. Men i mellomtida legg ein altså ned eit statleg oljeverndepot på Fedje, som ligg midt i innseglinga til den nest mest trafikkerte hamna i heile Nord-Europa – med Sture-Mongstad-området og alle dei tankarane som går med full last dit. No har altså Kystverket sagt opp leigeavtalen for lagerlokala på Fedje. Leigetilhøvet skal avsluttast i november i år, og på Fedje har ein fått melding om at mannskapet som er knytt til drift og beredskap, skal seiast opp. Og Fedje-ordføraren, som er partikollega til statsråden, har slått fast at det ikkje på no-

kon måte kjem på tale at ein liten kommune, med 700 menneske, skal dekkja utgiftene til mellomdepotet, som fiskeriministeren har sagt skal vera på Fedje.

I den situasjonen ein er i no, der det skjer ulukker, legg ein ned den statlege oljevernberedskapen. Då vert folk veldig usikre på om staten vil ta dette ansvaret. Vil statsråden gjera det som er nødvendig, slik at ein kan kjenna seg trygg på at ein tek skikkeleg vare på oljevernberedskapen langs denne delen av kysten – som langs resten av norskekysten?

Michael Momyr (H) [19:54:52]: Det er en viktig problemstilling som representanten Akselsen tar opp, og som Regjeringen har varslet at de vil komme grundig tilbake til i en stortingsmelding om oljevernberedskap.

Etter hvert som oljeleting og oljeproduksjonen har flyttet seg nordover til kysten utenfor Nord-Norge, har det oppstått nye utfordringer. Det er et tøft klima i nord, og det er enda større utfordringer ved eventuelle ulykker. Derfor er muligheten for å samle opp olje i dårlig vær en helt avgjørende faktor for framtidens oljevernberedskap.

Fiskeriministeren påpekte hvor viktig forebygging er. Jeg er glad for at det er etablert slepebåterberedskap for Nord-Norge. Jeg har også merket meg samarbeidet med myndighetene i Russland, at det her arbeides for å videreutvikle et gjensidig meldings- og informasjonssystem for oljetransporten i Barentsområdet. Jeg hørte fiskeriministeren si at oljevernberedskap og slepebåtkapasitet vil inngå i det samarbeidet vi har med Russland. Når trafikk-sentralen i Nord-Norge er ferdig, tror jeg at vi har gjort mye for å forebygge større ulykker.

Utvidelsen av territorialfarvannet fra årsskiftet, fra 4 til 12 nautiske mil, gir oss et større handlingsrom. Den muligheten må vi benytte til å utvide kontrollen og reguleringen av skipstrafikken i et større område enn tidligere. Det er også svært positivt at Kystverket har fastsatt påbudte seilingsleder i territorialfarvannet på strekningen mellom Vardø og Nordkapp. Det gjør at potensielt forurensende transporter må holde større avstand til kysten.

Jeg vil takke fiskeriministeren for en god redegjørelse, og jeg ser frem til at Regjeringen legger frem en stortingsmelding om temaet.

Lodve Solholm (FrP) [19:57:33]: Eg vil seie det slik at når det gjeld oljevernberedskapen, ser eg han ut frå fire pilarar. Den eine gjeld overvaking – det starta det med. I samband med dette kjem vi inn på trafikk-sentralane. Det er positivt at vi no får opna ein ny trafikk-sentral, som skal overvake nordområda.

Den andre pilaren gjeld depot med utstyr. Det er viktig at det er eit godt og veileigna utstyr på desse depota. Det skal vere det beste av det beste. Eg meiner at det å leggje ned depoet på Fedje kanskje ikkje var klokt. Eg er ikkje heilt ut samd i at anten får vi ha det her, eller så får vi ha det der. Eg synest dette er ei såpass viktig sak i høve til å ta vare på miljøet og kysten vår dersom det skulle skje ei ulykke, at det faktisk er eit både – og. Derfor trur eg ikkje det var ei klok avgjerd å leggje ned depotet på Fedje.

Den tredje pilaren som eg trur er viktig, gjeld Kystvakta og Kystverket, med båtar som skal vere i beredskap slik at ein skal kunne hente utstyret på depota og bruke det. Eg ser det som veldig viktig at det er eit samspel mellom Kystvakta og Kystverket, med dei båtane som er der – og også med private båtar som er med i ein beredskap.

Den fjerde pilaren gjeld reaksjonsevna til systemet vårt når ulykka er ute. Om den er det berre eitt å seie: Øving gjer meister. Eg trur det er viktig å gjennomføre gode øvingar som er realistiske, og som gjer at ein kan utnytte dei ressursane ein har. Som fleire har sagt, står vi framfor store utfordringar langs norskekysten med tanke på utskipping av olje og gass frå Russland og Barentshavet. Og som det har vore sagt før av andre her, er det viktig.

Eg har lyst til å nemne ein liten ting, og det er den avtalen vi har med Fiskebåtredernes Forbund om å ha slepekapasitet. Lat ikkje dette bli ei sovepute! Dette er å sjå på som ei førstehjelp inntil vi kan få betre kvalifiserte båtar til å ta over ein eventuell beredskap.

Åsa Elvik (SV) [20:00:55]: Det er mange, spesielt representantar frå regjeringspartia, som har vore innom, slik statsråden var, kva slags grep ein faktisk har teke for å betre oljevernberedskapen. Og det er klart at når det gjeld dei meir konkrete forholda med omsyn til det, får Stortinget høve til å komme tilbake til dei i samband med behandlinga av den stortingsmeldinga som heldigvis vil bli lagd fram i forhold til det spørsmålet. Eg har eit håp om at ho kan bli behandla før ein behandlar den oljemeldinga som allereie er lagd fram. Men vi får sjå på om det vil skje.

Det er ingen tvil om at dette er eit område der ein har behov for å samordne dei ressursane som er, som på andre sektorar, og sjå på om ein får utnytta ressursane effektivt nok. Eg er klar over at det eg ønskjer å ta opp med fiskeriministeren, sannsynlegvis er næringsministeren sitt område, men likevel: Dette er vesentleg i forhold til det som går på forebygging av ulykker.

I kjølvatnet av «Rocknes»-havariet kom det fram i ei melding i Aftenposten at berre 15 norske skip er utstyrte med autoriserte elektroniske sjøkart. Og det er klart at det er eit verkemiddel som det har vist seg vil vere vesentleg i forhold til å unngå at den typen tragediar oppstår. Spørsmålet er då: Kva gjer Regjeringa med omsyn til å syte for at fleire skip har autoriserte elektroniske sjøkart? Det treng ikkje vere påbod i form av ein lov. Det kan like gjerne vere avtalar. Det kan vere at staten bidreg med incentiv i forhold til å få implementert dei sjøkarta som ein allereie har tilgang til.

På fredag var eg på ei orientering hos Landsdelskommando Nord-Norge, på Reitan, som var oppteken av at den skremselsdiskusjonen som vi hadde ei stund, om at ulykkene skjer fordi båtane er for dårlege, var ei utvikling som vi heldigvis har komme bort frå. Dei fleste båtane som går langs norskekysten, har i dag doble skrog. Det er ikkje først og fremst det tekniske utstyret til båtane som er utfordringa. Utfordringa er hyppigheita. Risi-

koen aukar med hyppigheita. Og det er eit poeng for oss å peike på at ein i konsekvensutgreiinga for heilårig petroleumsvirksomheit i Lofoten-Barentshavet seier at når det gjeld risikoberekinga, kan ein med den oljefrakta som ein ser for seg langs norskekysten, rekne med ei «Prestige»-ulykke kvart hundreår. Og det store spørsmålet er: Er det akseptabelt å oppleve ei «Prestige»-ulykke kvart hundreår i dette området? Det er det sjølv sagt ikkje, og det er den utfordringa vi er nøydd til å ta innover oss, og som Stortinget får høve til å diskutere i samband med meldinga.

I n g e L ø n n i n g hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Olaf Gjødrem (KrF) [20:04:08]: For Noreg som oljenasjon er det ei rett problemstilling Olav Akselsen tek opp i denne interpellasjonen når han fokuserer på oljevernberedskapen langs kysten. Som fiskeriministeren peikte på, er det viktig fordi me i Noreg med ein lang kyst er avhengige av ei miljøvennleg transportform. Me har ei målsetjing om at meir av transporten skal føregå som sjøtransport, og den må vera så sikker som mogleg.

Samtidig er eg fullstendig einig med fiskeriministeren i at sjølv ikkje med uavgrensa midlar og ressursar kan me gardera oss nærmast mot alt.

Når det gjeld den varsla stortingsmeldinga om norsk oljevernberedskap som skal koma i dette året, ser eg fram til denne meldinga, fordi ho skal gå inn på sjøtryggingstiltak og beredskap i forhold til ein oppdatert analyse av miljörisiko ved skipstrafikken. Dette er svært viktig.

Me har lange tradisjonar i forhold til oljetrafikk, særleg i Nordsjøen og i Skagerrak. Samtidig har me vore skåna for store ulukker. I nord er det aukande trafikk, og dei endringane i situasjonen som viser seg, gjer det nødvendig å sjå om me er i beredskap for eventuelle ulukker.

Eg synest det som fiskeriministeren legg opp til, at statens beredskap mot akutt forureining er dimensjonert og lokalisert ut frå kunnskapar om miljörisiko langs heile kysten, verkar svært fornuftig. Eg trur òg det er viktig at me har ei heilskapleg tilnærming til kva slags beredskap me skal ha langs heile kysten, med dei konsekvensane dette kan få for ei omlokalisering av menneskap og utstyr. Den totale dimensjoneringa av beredskapen må vera utgangspunktet.

Eg synest òg det er viktig at det ikkje er staten aleine som skal ha heile hovudansvaret for beredskapen. Det er eit samspel der alle krefter må bidra.

Me kjem heller ikkje unna det viktige førebyggjande arbeidet som blir utført. Her har Regjeringa lagt til grunn eit betydeleg arbeid. Det verkar som om Fiskeridepartementet har ei svært offensiv holdning til desse problemstillingane etter at dei tok på seg hovudansvaret for dette viktige sektorarbeidet. Dei tiltaka som har vorte presenterte her i dag, verkar rette.

Dersom eg skulle peika på eitt felt som departementet kunne bidra til å setja fortgang i, er det utarbeiding av eit digitalt kartverk med sikte på ei meir presis opplysning om fareområde i farleiene for å tryggja farleiene for skjer

og andre risikomoment som i dag utgjer ein trussel for skipstransporten.

Me må alltid fokusera på å bli betre i forhold til oljevernberedskap. Det pågår oppdatering og utvikling heile tida, ofte med bidrag frå norske verksemdar som tilbyr sin kompetanse og teknologi.

Eg ser fram til at den samla innsatsen vil framkoma i den varsla meldinga om oljevernberedskapen som kjem til hausten.

Odd Roger Enoksen (Sp) [20:07:34]: Oljevernberedskap er et tema som vi sannsynligvis aldri vil bli ferdig med å debattere, for det er nok et faktum at denne typen beredskap aldri vil kunne bli god nok. Selv om vi alle sammen er enige om at man skal streve for å komme dit at vi kan være fornøyd, så er ikke minst den type situasjoner som denne typen interpellasjon refererer til, det tragiske «Rocknes»-forliset, et eksempel på at det er svært mange faktorer som griper inn i hverandre, og som kan være avgjørende for hva som skjer. Det er altså ikke nok bare med en beredskap i tråd med det fiskeriministeren gikk igjennom når det gjelder overvåkning, når det gjelder slepebåtkapasitet og den type ting som vanligvis inngår i oljevernberedskap. Det er også nødvendig å satse på et forebyggende arbeid for å forhindre denne type tragiske forlis som vi her snakker om, f. eks. i form av gode digitale sjøkart, og ikke minst at de sjøkartene som man har, er til å stole på, at grunner, spesielt i sterkt trafikkerte farvann, er merket og er å finne på disse kartene.

Nå vil granskningen i forbindelse med «Rocknes»-forliset komme til å vise nøyaktig hva som har skjedd, så la oss ikke forskuttere det her og nå. Men det som har kommet fram så langt, viser at dette er et komplekst bilde.

Vi må bygge opp oljevernberedskap. Vi må bevilge nok penger til å få utarbeidet gode digitale sjøkart. «Rocknes»-forliset viser ikke minst at nærhet til en ulykke også er avgjørende. Derfor er det viktig at vi har et desentralisert basemønster, at vi bygger opp under de etater og institusjoner som har ansvar for redningsaksjoner langs kysten, og at også disse kan bistå i å håndtere denne type situasjoner.

En redningsskøyte og Forsvaret var på plass i denne situasjonen. De var på plass noen få minutter etter at forliset hadde skjedd. Situasjonen var vel at de som befant seg om bord på denne båten, knapt nok var i stand til å forstå hva som hadde skjedd – ikke hadde man behov for slepebåt, ikke var det uvær som gjorde at man kom opp i denne situasjonen. Den kom helt uvarslet på alle sammen. Og nettopp det at forskjellige instanser befant seg nært, gjorde at man var raskt på plass. Dette er også avgjørende i forhold til hvordan vi tenker framtidig oljevernberedskap, at vi har et desentralisert mønster, og at vi er i stand til å se på tvers av sektorer, slik at de som har ulike typer aktiviteter på havet, også kan bistå i denne type operasjoner. Da tenker jeg på Forsvaret, Rednings-selskapet osv.

Steinar Bastesen (Kp) [20:10:43]: Jeg har hørt på interpellasjonen, og jeg har hørt fiskeriministeren tale fra

denne talerstolen. Jeg synes det er artig at folk har begynt å bry seg om oljevernberedskapen langs kysten. Det er jo kjempemessig at man engasjerer seg, og at de forskjellige politiske partiene er opptatt av dette. Jeg er veldig glad for at det skal komme en melding om oljevernberedskapen fra Regjeringen. Slik som det er i dag, tror ikke jeg at Fiskeridepartementet, på tross av fiskeriministerens forsikringer, er fullstendig klar over hva dette innebærer, men de begynner vel å få forståelsen etter hvert – forhåpentligvis. For de har fått et ansvar, men de har ikke fått fem øre med det. Ansvarer er jo helt riktig. Når tankbåttrafikken langs kysten øker, øker også faren for at det her kan skje en ulykke.

«Rocknes»-havariet skjedde rett utenfor stuedøren til folk og i det mest trafikkerte farvannet vi har, og der skulle man jo tro at oljevernberedskapen skulle være på topp. Men den var jo ikke akkurat det, når sant skal sies!

Jeg har nevnt «Rocknes». Så er det verdt i denne sal også å nevne at «Rocknes» gikk ulovlig. På lik linje med mange utenlandske fartøy som går langs denne kysten, brøt «Rocknes» utlendingsloven. Mange fartøy har brutt utlendingsloven, i og med at de går fra havn til havn med utenlandsk mannskap som ikke har arbeids- og oppholdstillatelse – som om bord på «Rocknes», og som på alle de fartøyene som går langs norskekysten. Jeg snakker ikke om EØS-båter – nei, jeg snakker om de andre båtene som går langs norskekysten under utenlandsk flagg og med utenlandsk mannskap uten arbeids- og oppholdstillatelse. Og vi aksepterer det. Jeg sitter selv i Odelstinget og vedtar lover, men disse båtene går fra havn til havn med mannskap uten arbeids- og oppholdstillatelse og bryter norsk lov hver dag! Jeg håper dette vil være omtalt i meldingen om oljevernberedskapen fra Regjeringen. Jeg vet at den er ute på høring. Forskriften til utlendingsloven skal forandres, men det skal ikke gå gjennom Odelstinget.

Er fiskeriministeren klar over at det er 13 departement som forvalter oljevernet? Fiskeridepartementet, Forsvarsdepartementet, Finansdepartementet, Miljøverndepartementet, Utenriksdepartementet, Olje- og energidepartementet, Samferdselsdepartementet, Utdannings- og forskningsdepartementet, Landbruksdepartementet, Helsedepartementet, Sosialdepartementet, Kommunaldepartementet og Justisdepartementet – alle disse departementene skal ha et ord med i laget.

Olav Akselsen (A) [20:14:17]: Eg vil takka ministere og andre som har delteke i debatten. Eg må kunna konkludera med at fiskeriministeren føler seg komfortabel med dagens situasjon. Han ønskjer ikkje hjelp frå Stortinget på nokon som helst måte til å betra oljevernet langs kysten.

Eg er sjølvsagt glad for at alle sider ved «Rocknes»-ulukka no vil bli gjenstand for ei grundig granskning. Det er vel svært mykje som tyder på at det rett og slett var feil eller mangelfull merking som gjorde at båten grunnstøtte. Når det er feil ved kartgrunnlaget, hjelper det for så vidt ikkje same kva kart ein har om bord. Desse spørsmå-

la får me komma tilbake til ved eit høve, men det er iallfall viktig at den typen feil blir retta opp så fort som mogleg.

Eg har sjølvsagt forståing for at ministeren ikkje vil uttala seg om oljevern knytt til «Rocknes»-ulukka så lenge ho blir evaluert, men då reknar eg med at me får ei moglegheit til å gå nærare inn i den problemstillinga i tilknytning til oljemeldinga som ministeren har stadfest skal komma til hausten. Ein del andre problemstillingar får me komma tilbake til då.

Det er likevel eitt problemområde eg ikkje føler eg har blitt nemneverdig klokke på. Det er slik at statsråden slår fast at Mongstad og Sture er dei områda i Noreg som er mest utsette, og der faren er størst, for ei ulukke. Det er her trafikken er størst. Likevel har ministeren svekt beredskapen i dette området, ved at oljeverndepotet på Fedje no faktisk er lagt ned. Tidlegare har det vore sagt frå ministeren si side at det skal bli erstatta med eit såkalla mellomdepot. No har me òg fått stadfest at det heller ikkje blir noko av. Dermed må me kunna slå fast at beredskapen i dette området er blitt svekt. Eg kan ikkje sjå at det finst noko som helst fagleg grunnlag for at dette har skjedd, og det har eg heller ikkje fått noka skildring av her i dag.

Heilt avslutningsvis vil eg seia at spørsmål knytte til utlendingslova og korleis den blir praktisert innanfor skipsfarten, er viktige, men eg føler likevel at det er litt på sida av det som er tema for min interpellasjon i dag.

Statsråd Svein Ludvigsen [20:17:05]: Det har vært en interessant debatt. Den bekrefter det engasjementet som er langs kysten omkring disse problemstillingene. Men interpellanten tar feil når han trekker den konklusjonen at jeg fra min side ikke ser at vi i Stortinget og Regjeringen har en oppgave felles. Det ligger en sak i Stortinget i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett, og det er varslet en stortingsmelding nettopp for at Stortinget skal være med på disse beslutningene.

Det er direkte feil når det sies at det ikke skal opprettes et mellomdepot på Fdeje. Det skal gjøres, og jeg minner om at dette var en sak som bl.a. flertallet i Stortinget, inklusiv Arbeiderpartiet, sa seg tilfreds med. Man bygger faktisk opp beredskapen i dette området ved at man flytter depotet fra Bergen havn ut til Ågotnes, samtidig som man opprettholder et mellomdepot på Fedje. Man sa at man tok det til etterretning og syntes at det var en tilfredsstillende løsning, fordi det ville styrke beredskapen i området. Det må være en misforståelse å påstå at dette skal nedlegges som mellomdepot. Det skal videreføres som et mellomdepot. Da er det slik at kostnadene ved det er en deling mellom det statlige og IUA-ene. Det betyr at det ikke er Fedje kommune alene som skal dekke en mindre del av de kostnadene som er. Men utstyret og frakting av tillagingsplass og ombygging dekkes innenfor rammer som er felles for alle IUA og alle mellomdepoter.

Det er slik at man kan ikke alene vurdere den statlige beredskapen. Det er bare én pilar i et større beredskapsbyggverk, hvor den kommunale beredskapen og aksjonsplikten er en del av det, hvor kommunene har et ansvar

og har organisert det gjennom 34 interkommunale beredskapsregioner, hvor alle kommunene inngår.

Så er det den private beredskapen, som omfatter et sett av ordninger. Det er slik at rundt 70 landbaserte industribedrifter, herunder raffineri og tankanleggene, får særskilte beredskapskrav fra Statens forurensningstilsyn og som følge av det har sine beredskapsplaner. Oljeselskapene på kontinentalsokkelen har beredskapskrav som følge av HMS-regelverket for den sektoren. For oljevirk-somhet på norsk sokkel ligger beredskapen og aksjonsplikten hos det enkelte operatørselskap. Alle operatørene er medlem av NOFO, som stiller både materiell og teknisk personell til rådighet for selskapene. I tillegg kommer selvsagt at all virksomhet har en beredskap og aksjonsplikt ved akutt forurensning som følge av egen virksomhet, og en bistandsplikt når staten og kommunene må aksjonere. Summen av beredskapen er summen av all den beredskap og alle de tiltak som kommunene, de private og den statlige beredskapen inngår i.

Presidenten: Dermed er interpellasjonsdebatten over.

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte **presidenten:** Vi går da til votering i sakene på dagens kart.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt frem 17 forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Sylvia Brustad på vegne av Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Senterpartiet
- forslagene nr. 2–4, fra Sylvia Brustad på vegne av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet
- forslag nr. 5, fra Sylvia Brustad på vegne av Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet
- forslag nr. 6, fra Sylvia Brustad på vegne av Arbeiderpartiet og Senterpartiet
- forslagene nr. 7 og 8, fra Ingvild Vaggen Malvik på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet
- forslagene nr. 9 og 10, fra Øyvind Vaksdal på vegne av Fremskrittspartiet
- forslagene nr. 11–17, fra Ingvild Vaggen Malvik på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Vi stemmer først over forslagene nr. 11, 12, 14, 15, 16 og 17, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslag nr. 13 venter vi med, for det skal støttes av Senterpartiet.

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en vurdering av forsyningssikkerheten i det norske kraftsystemet i sin helhet, fra produksjon til sluttbruker. Denne vurderingen skal inneholde evalueringer av følgende tema:

- økonomiske hjelpetiltak som følge av høye strømpriser
- virkningene av energiloven med hensyn til ressursforvaltning, forbrukere og miljø

- el-avgiften som forbruksregulerende og energipolitisk virkemiddel
- overtapping på grunn av strukturen i forbrukermarkedet for elektrisitet
- forsyningssikkerhet med hensyn på linjebrydd
- ny politikk for energiomlegging og effektivisering
- bruken av flerårsmagasiner.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å sette av 10 mill. kroner til kompetanseutvikling omkring bioenergi i Revidert nasjonalbudsjett, i form av for eksempel støtte til NoBio, ENOVA, Innovasjon Norge og prosjekter som Energigården og Grønn varme og andre som arbeider for økt bruk av bioenergi.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å utarbeide en helhetlig plan for utbygging av vindkraft i Norge. Planarbeidet skal ikke være til hinder for fortløpende behandling av enkeltkonsesjoner. Planen skal konkretisere hvordan man vil nå et mål om 5 TWh vindkraft innen år 2010.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å sette i verk tiltak med sikte på å gjøre 1 watt til maksimumstandard for «stand-by-power» for elektriske produkter.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen gjennomføre en bred gjennomgang av energiloven, og i en stortingsmelding foreslå de nødvendige endringer for å inkludere miljøformål i loven og få bedre styring med svingningene i energiprisen. Loven skal revideres for å legge til rette for å redusere avhengigheten til elektrisitet til oppvarming, bedre konkurransekraften til nye fornybare energibærere, øke mulighetene for bærekraftig energiplanlegging og -omlegging, bedre forsyningssikkerhet for elektrisitet, redusere markedseksposeringen for private forbrukere, og å få kontroll over de bredere strukturendringene som liberaliseringen har utløst.»

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge fram en stortingsmelding om hvordan Statnetts systemansvar skal utføres. Meldingen skal inneholde vurderinger av bruk av negawatt-markedet, bidrag for økt momentaneffekt, leveranser fra eksisterende back-up-anlegg og bidrag til strategisk viktige vannkraftproduksjonsprosjekter.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 87 mot 14 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.28.02)

Presidenten: Det voteres så over forslag nr. 13, fra Sosialistisk Venstreparti, som støttes av Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen innføre støtteordninger som gjør folk mindre avhengig av strøm til oppvarming, lik de som er innført i Sverige. Oppvarming ved

hjelp av vannbåren varme, bioenergi, solenergi og varmpumper må kvalifisere til støtteordninger når disse fortrenger oppvarming ved hjelp av strøm eller fossil oppvarming.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 80 mot 21 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.28.28)

Presidenten: Det voteres så over forslagene nr. 9 og 10, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen foreta en utredning og sammenligning av rammevilkårene for bygging og drift av gasskraftverk i landene innen EØS-området. Utredningen skal blant annet fokusere på relevante miljøkrav, prisnivå på råstoff og tilgjengelige økonomiske insentiver. Utredningen fremlegges i forbindelse med statsbudsjettet for 2005.»

Forslag nr. 10 lyder:

Stortinget ber Regjeringen foreta en ny gjennomgang av forsyningssikkerheten og kraftbalansen, og fremme forslag om å legge forholdene til rette for en betydelig økning av kraftproduksjon og effekt, basert på følgende:

- Kartlegge kraftpotensialet i tidligere reduserte eller avslåtte vannkraftprosjekter, gjennomgå disse på nytt, og fremme ny sak til Stortinget.

- Kartlegge kraftpotensialet ved opprusting og utvidelser av eksisterende kraftverk og fremme forslag til virkemidler som kan realisere dette potensialet.

- Utarbeide skatteinsentiver som stimulerer til økt vannkraftproduksjon.

- Sørge for at det legges til grunn teknologinøytrale virkemidler ved bruk av eventuelle støtteordninger for kraftproduksjon.

- Gi klare forsikringer om at man i Norge ikke skal ha strengere utslippskrav mht. såkalte klimagasser, enn det man har innen EØS-området, samt åpne for at de gjennomføringsmekanismer som ligger i Kyoto-avtalen skal kunne utnyttes fullt ut.

- Sikre at naturgass gjøres tilgjengelig ved at man ved statlig deltagelse foretar vurderinger, utredninger og finansiering av infrastruktur for naturgass.

- Åpne for tildeling av flere konsesjoner for bygging av gasskraftverk basert på BAT, men uten krav til CO₂-håndtering.

- Styrke samarbeidet mellom nordiske energimyndigheter, samt sikre Statnett som systemansvarlig, nødvendige virkemidler for å bedre utvekslingsmekanismene mot utlandet, i tillegg til nødvendige virkemidler som gjør dem i stand til å sikre kraftforsyningen i kritiske perioder.

En egen sak om punktene over legges frem for Stortinget i forbindelse med statsbudsjettet for 2005.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 85 mot 16 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.28.49)

Presidenten: Det votes så over forslagene nr. 7 og 8, fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet.

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen gjennomgå disponeringen av flerårsmagasiner. Det skal ses på mulighetene for å investere i større installert effekt i flerårsmagasiner, og presenteres forslag om å endre disponeringen av flerårsmagasiner for å bedre forsyningsikkerheten og gi en bedre og mer samfunnsøkonomisk optimal tørrrassikring innenfor miljømessig forsvarlige rammer.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen foreslå endringer i kontraktstypene og leveringsforpliktelsene til norske privatforbrukere, slik at eksponeringen for prissvingninger på kraftbørsen reduseres og norske produsenters magasintapping tar større hensyn til forsyningsikkerhet og samfunnsøkonomisk lønnsomhet. Vurderingen skal gjøres på bakgrunn av analysen av strukturen i forbrukermarkedet for elektrisitet, og forskjellene mellom det norske og svenske sluttbrukermarkedet. Endringene skal være komplementære til andre virkemidler for å bedre forsyningsikkerheten, som satsing på energieffektivisering, omlegging til alternativ oppvarming og nye fornybare energikilder.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ble med 80 mot 21 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.29.12)

Presidenten: Så tas forslag nr. 6, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet, opp til votering. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen vurdere en lånegarantiordning eller andre finansieringsordninger for utbygging av mikro- og minikraftverk.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ble med 69 mot 32 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.29.30)

Presidenten: Det votes så over forslag nr. 5, fra Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen foreta en ytterligere forenkling i behandlingen av søknader om vannkraftproduksjon, for eksempel mikro- og minikraftverk kan avgjøres av NVE regionalt eller av lokale myndigheter.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet ble med 59 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.29.49)

Presidenten: Forslagene nr. 2, 3 og 4, fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, tas opp til votering.

Forslag nr. 2 lyder:

«1. Stortinget ber Regjeringen forskriftsfeste at alle nye bygg over 1000 m² skal bygges ut med vannbåren varme. I dag gjelder dette kun statlige bygg.

2. Stortinget ber Regjeringen innføre en statlig lånegarantiordning for bygging av infrastruktur for vannbåren varme så raskt som mulig.

3. Stortinget ber Regjeringen utarbeide en mer offensiv handlingsplan enn det Regjeringen har lagt fram for trinnsvis konvertering av oppvarming med oljekjeler til oppvarming med nye fornybare energikilder.

4. Stortinget ber Regjeringen legge fram en handlingsplan for industrialisering av bioenergi i Norge.

5. Stortinget ber Regjeringen implementere EUs rådsdirektiv 2003/30/ef og sette i verk en opptrappingsplan for bruk av biodrivstoff.

6. Stortinget ber Regjeringen utvide Den Norske Stats Husbanks støtteordninger for installering av vann- og luftbåren varme.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å sette i verk tiltak som sørger for utnyttning av energien i vannverk til kraftproduksjon. Slike tiltak kan være teknologikrav og -støtte, tilskuddsordninger, opplysningskampanjer, støtte til forskning og utvikling og inkludering i markedet for grønne el-sertifikater.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem det nødvendige lovforslag om innføring av et pliktig norsk-svensk sertifikatmarked så snart som mulig. Alle anlegg med byggestart etter 2004 og som kvalifiserer for det, må kunne omfattes av ordningen.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ble med 55 mot 46 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.30.12)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen foreta en grundig evaluering av energiloven, spesielt når det gjelder oppdeckningsplikten og forsyningsikkerheten, og komme tilbake til Stortinget med eventuelle forslag til endringer.»

Presidenten har forstått det slik at Sosialistisk Venstreparti vil støtte forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Senterpartiet bifaltes med 62 mot 38 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 20.30.43)

Komiteen hadde innstillet:

I

St.meld. nr. 18 (2003-2004) – om forsyningssikkerheten for strøm mv. – vedlegges protokollen.

II

Stortinget ber Regjeringen videreføre utredningen av CO₂-injeksjon i olje- og gassfelt på sokkelen, og at den samfunnsøkonomiske og miljømessige gevinsten tillegges stor vekt.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

III

Stortinget ber Regjeringen ta initiativ til å utrede en ny generasjon kraftkontrakter for kraftforedlende industri, tilpasset industriens behov for kraft til konkurransedyktige priser og med klare effektiviseringsmål innenfor EØS-regelverket.

Presidenten: Presidenten går ut fra at Fremskrittspartiet ønsker å stemme imot.

– Det bekreftes.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 85 mot 16 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 20.31.20)

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 8:44 (2003-2004) – forslag fra stortingsrepresentantene Ingvild Vaggen Malvik, Hallgeir H. Langeland og Siri Hall Arnøy om tiltak for å øke bruken av turbiner i lokale vannverk for å utnytte energien til kraftproduksjon – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 3

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 8:46 (2003-2004) – forslag fra stortingsrepresentantene Karin Andersen, Ingvild Vaggen Malvik, Kjetil Bjørklund og Heidi Sørensen om tiltak for 4 000 nye arbeidsplasser gjennom økt satsing på bioenergi – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 4

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 8:65 (2003-2004) – forslag fra stortingsrepresentantene Ingvild Vaggen Malvik, Inger S. Enger og Hallgeir H. Langeland om å bedre forsyningssikkerheten gjennom mer samfunnsøkonomisk optimal tørrårssikring ved å endre strukturen i forbrukermarkedet for elektrisitet og disponeringen av flerårsmagasiner – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 5

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 8:73 (2002-2003) – forslag fra stortingsrepresentantene Ingvild Vaggen Malvik, Hallgeir H. Langeland, Kjetil Bjørklund og Karin Andersen om en revisjon av energiloven for å inkludere miljøformål i energiloven, få bedre styring med svingningene i energiprisen og å få kontroll over de bredere strukturendringene som liberalisering har utløst – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 6

Komiteen hadde innstillet:

Stortinget samtykkjer i at Pasvik Kraft AS gis bruksrettskonsesjon for vassfålla i Skogfoss og Melkefoss i Pasvikvassdraget i Sør-Varanger kommune i Finnmark på dei vilkår som er gjort greie for i St.prp. nr. 46 (2003-2004).

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 7

Presidenten: Under debatten er det satt frem to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Lodve Solholm på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 2, fra Åsa Elvik på vegner av Sosialistisk Venstreparti

Det voterer over forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet.
Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringa som ei prøveordning fram til 2009 å tillate heilårleg hausting av grønlands-sel i alle aldrar og farvatn for å undersøke fangsteffektivitet og for å utvikle og teste marknader.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 84 mot 17 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.33.58)

Komiteen hadde innstillet:

I

Stortinget ber Regjeringa vurdere om Den nordatlantiske sjøpattedyrkommisjonen kan gjevast ei aktiv oppgåve i fastsetjinga av totale fangstkvotar og fordelinga av fangstkvotar mellom Noreg og andre land.

II

Stortinget ber Regjeringa snarast råd auke det årlege uttaket av vågekval vesentleg i høve til dagens nivå, og i tråd med tilrådingar frå norske forskarar.

III

Stortinget ber Regjeringa vurdere å opne for forskingsfangst på andre kvalartar, for slik å leggje tilhøva til rette for ein større forskingsinnsats og såleis akkumulering av ønskeleg og naudsynt kunnskap.

IV

Stortinget ber Regjeringa leggje fram ei ny stortingsmelding om norsk sjøpattedyrpolitikk seinast hausten 2008, eller når det ligg føre eit nytt bestandsestimat for vågekval i norske farvatn.

V

St.meld. nr. 27 (2003-2004) om norsk sjøpattedyrpolitikk – vert å leggje ved møteboka.

Presidenten: Det blir først votert over I, III, IV og V.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Når det gjelder II, foreligger et alternativt forslag, forslag nr. 2, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringa snarast råd syte for at det blir utarbeidd ein strategi for vågekvalforvaltning som byggjer på arbeidet i den Internasjonale Kvalfangstkommisjonen med RMP, slik at det årlege uttaket av vågekval kan auke monaleg i høve til dagens nivå, så sant dette kan gjerast på bærekraftig vis i tråd med tilrådingar frå norske forskarar.»

V o t e r i n g :

Ved alternativt votering mellom komiteens innstilling til II og forslaget fra Sosialistisk Venstreparti bifaltes innstillingen med 87 mot 14 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 20.34.44)

Votering i sak nr. 8

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 8:35 (2003-2004) – om forslag fra stortingsrepresentantene Åsa Elvik, Bjørn Jacobsen, Hallgeir H. Langeland og Geir-Ketil Hansen om å sette i gang ytterligere tiltak mot økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet i fiskerinæringa – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: I sak nr. 9 foreligger det ikke noe voteringstema.

S a k n r . 1 0

Referat

1. (226) Samfunnssikkerhet og sivilt-militært samarbeid (St.meld. nr. 39 (2003-2004))
Enst.: Sendes forsvarskomiteen, som forelegger sitt utkast til innstilling for justiskomiteen til uttalelse før innstilling avgis.
2. (227) Forslag fra stortingsrepresentantene Øystein Hedstrøm, Per Roar Bredvold, Ulf Erik Knudsen, Øyvind Korsberg, Thore A. Nistad, Henrik Rød og Lodve Solholm om at skogeiere som utsettes for ekspropriasjon eller ulike verneformer av skogeiendom, tilkjennes erstatning på samme nivå som ved salg av skogeiendommer (Dokument nr. 8:74 (2003-2004))
Enst.: Sendes justiskomiteen.
3. (228) Reindrifftsavtalen 2004/2005, om dekning av kostnader vedrørende radioaktivitet i reinkjøtt, og om endringer i statsbudsjettet for 2004 m.m. (St.prp. nr. 65 (2003-2004))
Enst.: Sendes næringskomiteen.

Møtet hevet kl. 20.35.